BRET HARTE

EGY BÁNYA TÖRTÉNETE

Fordította:
PALASOVSZKY ÖDÖN

A mű eredeti címe:
The Story of a Mine

Tartalom

ELSŐ FEJEZET
Aki kereste

MÁSODIK FEJEZET
Aki megtalálta

HARMADIK FEJEZET
Aki igényt tartott rá

NEGYEDIK FEJEZET
Ki vette birtokba?

ÖTÖDIK FEJEZET
Aki zálogul kapta

HATODIK FEJEZET
Hogyan szerezték meg a birtokjogi okmányt

HETEDIK FEJEZET
Aki pöröskődött érte

NYOLCADIK FEJEZET
Aki a törvény előtt képviselte

KILENCEDIK FEJEZET
Hogyan játszott közre a szerelem

TIZEDIK FEJEZET
Aki a kulisszák mögött dolgozott

TIZENEGYEDIK FEJEZET
Hogyan fondorkodtak érte

TIZENKETTEDIK FEJEZET
Versenyfutás

TIZENHARMADIK FEJEZET
Hogyan lett hírhedtté

TIZENNEGYEDIK FEJEZET
A nagy sakkhúzás

TIZENÖTÖDIK FEJEZET
Hogyan került az elintézetlen ügyek közé

TIZENHATODIK FEJEZET
Aki sorsára hagyta

ELSŐ FEJEZET
Aki kereste

Meredeken visz föl az ösvény Monterey sziklás magaslataira. Concho fülig poros volt már. Concho holtfáradt volt már. Conchónak mindenből elege volt.

Concho úgy vélte, ennyi baj és nehézség között most már csak egyetlen dolog segíthet. Az a valami ott, a nyeregtáskára akasztott bőrflaskóban.

Szájához emelte a butykost és jót húzott belőle. De mindjárt el is fintorította az orrát:

- Carajo! - sziszegte.

Mert ez bizony nem „aguardiente”[1] volt! Az ír kocsmáros, odalent, Tres Pinosban, aki a kulacsot utoljára megtöltötte, úgy látszik, kutyaközönséges amerikai viszkit mér az ivóban, a jófajta castiliai ital cégére alatt. De azért Concho jót húzott belőle. Aztán visszaakasztotta a bőrflaskát, mely most éppen olyan kiaszott sárga képpel nézett a világba, mint Concho jómaga. Valamicskét mégis erőre kapva, Concho hátrafordult a nyeregben. A sivatagos völgyet nézte, ahonnan már dél óta törtetett fölfelé. Itt-ott elszórtan termékeny földek, rétek, melyeket valdák[2] szegélyeztek. Egyébként vigasztalan, poros pusztaság, ameddig csak ellát a szem.

Concho tekintete megakadt valamin. Mintha a Sierrák csúcsai tűntek volna föl kelet felől egy rövid pillanatra. De lehet, hogy csak egy csalóka fehér felhő volt az egész. Concho megdörzsölte a szemét. Biztosan az az átkozott amerikai viszki tréfálta meg.

Megint csak fölfelé! De most már el-eltünedezett az ösvény, végül is egészen elveszett a csupasz fekete sziklák között. Öszvére bölcsességére kellett hogy bízza magát.

Csakhogy a szegény állat váratlanul megcsúszott és elesett. Concho mindent megpróbált, hogy az edények, olvasztótégelyek és bányászszerszámok tömegéből kiszabadítva, talpra állítsa. De az öszvér makacsul fekve maradt. Egyszer-kétszer fölemelte a fejét, elnézte a kopár tájat, de ez volt minden.

Hiába a verés is. Ekkor Concho a szitkokhoz folyamodott, először a világias szidalmakhoz. - Te tolvaj, te disznófejű bestia, te gyilkos, te ökrök szarvára való! - Ilyeneket mondott, de hiába. Akkor áttért az egyházi jellegű szidalmakra. - Te iskarióti Júdás! Cserbenhagynád a te uradat és mesteredet egymérföldnyire a tábortól, ahol vár ránk a finom vacsora? Ugyan, kelj már föl, te szentségtörő!

Még mindig semmi eredmény. Pedig az ilyenfajta ösztökélés egy jámbor erkölcsű öszvérkancára még sohase tévesztette el a hatást. Concho kezdte elveszíteni a biztonságát. Egy utolsó, kétségbeesett kísérletet tett. - Nézz a szemembe, te oltárgyalázó! - Concho fölemelte a kezét és szétfeszítette az ujjait: - Ide süss, öszvérek szégyene! Ide süss! Megszállott téged a gonosz, úgy látom, de én - én kiűzöm a Sátánt belőled! Reszkess Conchónak átkaitól! Reszkess! - dörögte.

- Mit csinálsz ilyen istenverte lármát? - válaszolt most egy nyers hang felülről, a sziklák mögül.

---

[1] Az aguardiente szó a pálinkának a mexikói spanyol hódítások idejében keletkezett elnevezésére megy vissza. Agua ardiente (sp) = tüzes víz.

[2] Valda v. falda = a hegyek, dombok legalsó kifutója (eredeti jelentése a nők ruhájának uszálya).

Concho megremegett. Ez biztosan maga az ördög, aki most megjelent, hogy az öszvéren egyenesen a pokolba lovagoljon. Nem mert fölnézni.

- Gyere, gyere - folytatta a hang -, hagyd már abba az ordítozást, te átkozott olajképű![3] Hát nem látod, hogy ennek az állatnak a lába kificamodott?

Ez bizony elég rettenetes fölfedezés volt, de mégis nagy kő esett le Concho szívéről. Az öszvér lesántult ugyan, de nem lett az ördög martaléka. Megmaradt jámbor hívő léleknek. Nagy nehezen végre föl mert nézni Concho. Egy idegen közeledett, lefelé iparkodva a sziklákon: egy „americano". Nyúlánk termetű ember volt. Napbarnított, simára borotvált arca nem mondott semmi különöset. Inkább amolyan szokványos, üres arc volt. Hanem a bal szeme! Ott fészkelt ebben minden, ami alantas és gonosz. Ha eltakarod, az arc kifejezése megjárja, a vonásokban nem találsz kivetnivalót. De ha fölfeded ezt a sanda szemet, semmi kétség, a bibliai Sátán tekintete lángol feléd. Ezt maga a természet is megfigyelhette - ki is gúnyolta -, mert emberünk szemhéjának egyik csücskéből valami idegbénulással tréfás függönyt csinált. Most már a természet meg volt elégedve művével, nagyot nevetett rajta és ezt a jól sikerült úriembert rászabadította a hiszékeny világra.

- Mit csinálsz itt? - kérdezte az idegen, miközben segített Conchónak talpra állítani a magatehetetlen, lesántult öszvért.

- Ércet keresek, Señor.

A „Janus-arcú" idegen bizalomgerjesztő jobb szeme Conchót nézte, de ördöngös bal szeme ezalatt a tájat kémlelte.

- Ércet keresel? Hm. És miféle ércet?

- Aranyat vagy ezüstöt, Señor. De inkább ezüstöt.

- Egyedül vagy?

- Nem. Négyen vagyunk.

Az idegen körülnézett.

- A többiek a táborban vannak, körülbelül egymérföldnyire innen - magyarázta a mexikói.

- No és találtatok már valamit?

- Ebből itten sokat. - Concho előhúzott a nyeregtáskából egy darab szürke vasércet, amelyben itt-ott pirit csillogott. Az idegen nem szólt semmit, de a szeme gonoszul megvillant.

- Szerencsés fickó vagy, kedves olajképű barátom - mondta aztán.

- Hogyan? Mit beszél?

- Ez itt, amit a kezedben tartasz, valóban ezüstérc.

- De hát honnan tudja ezt?

- Hm... ez az én mesterségem. Ásványokkal foglalkozom, vagy hát fémekkel.

- Meg tudja mondani, mi tartalmaz ezüstöt és mi nem?

- De mennyire! Nézz csak ide!

---

[3] Az eredetiben „greaser" = a mexikói bennszülöttek gúnyneve.

Az idegen elővett a táskájából egy bőrtokot, melyben vagy féltucat különféle üvegecske volt. Egy sötétkék papírba csavart üvegecskét odatartott Concho orra alá.

- Ez itt ezüstpreparátum.

Concho szeme fölragyogott. De azért kissé kételkedve nézett az idegenre.

- Önts egy kis vizet a serpenyődbe!

Concho teletöltötte egyik edényét vízzel és átnyújtotta az idegennek. Az egy száraz fűszállal kihalászott egy cseppet az üveg tartalmából és belepöccintette a vízbe. A víz meg se mozdult.

- No, most dobj egy kis sót az edénybe! - vezényelt az idegen.

Concho megtette. Nemsokára valami fehér hártya képződött a felületen, majd az egész folyadék, mintha tejjé vált volna.

Concho keresztet vetett.

- Szent Szűzanyám! - kiáltotta - ez varázslat!

- Ez ezüstklorid, te bolond!

De az idegen nem elégedett meg ezzel az egyszerű kísérlettel. Újabb mutatvány következett, mellyel szinte elállította Concho lélegzetét. Egy darab lakmuszpapírt salétromsavas sóba mártott, mire az „itatós” piros színre változott. De akkor lett csak igazán magánkívül Concho, amikor a szép piros itatóspapír, sós vízbe mártva, eredeti kék színét ismét visszanyerte.

- Próbálja ki ezt itt nekem! - kérte az idegent izgatottan, odanyújtva neki a kis darab szürke vasércet. - Használja az ezüstöt meg a sót.

- Ohó, barátocskám, az nem megy olyan gyorsan - mondotta az idegen. - Ezt az ércet előbb meg kell olvasztani. Aztán egy csipetnyit meg kell formázni belőle, úgy, mint ezt, látod? De különben sem olyan egyszerű a dolog, igen tisztelt olajképű barátom! Nem, nem. Az ember nem azért tanult évekig Heidelbergben és Freiburgban, hogy aztán a tudását csak úgy nesze semmi, fogd meg jól, elkótyavetyélje. Csak úgy!

- Mennyibe kerülne ez, he? Mennyibe? - lihegte Concho izgatottan.

- Hát úgy körülbelül száz dollárba, gondolom. Na és persze, ami költség még felmerül, azt külön meg kell fizetni. De ha tényleg van benne ezüst, akkor zsákszámra bányászhatod majd!

- Jó, megkapja a száz dollárt! - kiáltotta Concho izgatottan. - Megkapja tőlünk, négyünktől. De jöjjön hamar a táborba! Ott megolvasztja az ércet... és kiválasztja nekünk az ezüstöt... de gyerünk, gyerünk!

Ezzel türelmetlenül megragadta az idegen karját, mintha tüstént magával akarná vonszolni.

- No és mi történjen az öszvéreddel? - kérdezte az idegen.

- Boldogságos Szűz! Valóban! Mit csináljak vele?

- Mondok valamit - nevetett gonoszul az idegen. - Lefogadom, hogy ez az állat nem fog messze elkalandozni innen. Nekem is van egy teherhordó öszvérem idefenn. Arra fölülsz és a táborba vezetsz. Holnap aztán megkeresheted a magadét.

Szegény Concho becsületes szíve összeszorult arra a gondolatra, hogy fáradt, beteg Francisquitáját magára hagyja. Úgyis olyan mostohán bánt vele az imént. De a kincs utáni vágy erősebb volt benne mindennél.

- Visszajövök érted, kicsikém, visszajövök. Gazdagok leszünk... Várj türelemmel. Hiszen mindig türelmes voltál. Adios![4] Derék kis öszvérem, te, adios!

Concho megragadta az idegen kezét. Nekiindultak a szikláknak és nemsokára fölértek a csúcsra. Mikor mindketten odafent álltak - így beszélik -, az idegen körülhordozta „ördögi tekintetét” a völgyön, mintha birtokába akarná venni.

Évek múlva is, mikor ez a történet már szájról szájra járt, babonás félelemmel így emlegették ezt a helyet: „La Cañada de la Visitacion del Diablo”. Ami annyit tesz, mint ördöglátogatta szakadék. S ez a vidék nemsokára egy hírhedt mexikói bányajog történetének színhelye lett.

[4] Adios = viszontlátásra (sp).

MÁSODIK FEJEZET
Aki megtalálta

Conchót hajszolta a türelmetlenség, hogy a tábort minél hamarabb elérje és a jó hírt barátaival is közölhesse. Az idegen kénytelen volt több ízben is lassúbb tempót parancsolni.

- Nem elég, hogy a saját öszvéredet tönkrehajkurásztad, átkozott olajképű - kiáltott Conchóra -, még az enyémet is ki akarod készíteni? Vagy talán - és itt mintha meglebbentette volna a „függönyt" ravasz bal szeme fölött -, vagy talán az én Jinnymet is a számlád terhére írjam?

Egy mérföldet szótlanul baktattak a hegy gerincén. Aztán lassan lefelé ereszkedtek a völgykatlanba. Itt-ott ritkás növényzet mutatkozott az ösvény két oldalán. Chemisal-bozót, néha egy-két vadalma- vagy elnyomorodott vadgesztenyefácska törte a feketésszürke sziklás talajt, szerényke életéért. Imitt-amott, ha valami kiszáradt szakadékon vezetett keresztül az út, melyet a téli esőzések vájtak, barnavörös csíkozás tűnt föl az egyhangú szürke sziklák között. Minden valamirevaló üreges sziklafal magán viselte egy-egy szorgalmas arany- vagy ezüstkutató csákányának nyomait.

Ahogy megkerülték a hegy gerincét, vékony kis füstcsíkot pillantottak meg, mely egy sziklapárkányról kísérteties kanyargással libbent a magasba. Mintha láthatatlan kezek rajzolták volna a láthatatlan levegőégbe.

- Ott a táborunk! - kiáltotta Concho örömmel. - Előremegyek és szólok nekik, hogy vendég érkezik! - És gyors ügetéssel eltűnt az ösvény kanyarulatában.

Az idegen nem is bánta. Jó lesz időt nyerni. Át akarta gondolni terveit. Edzett fickó létére is - ez egyszer nem volt egészen biztos a dolgában. Concho gyermeki jóhiszeműsége megzavarta. Nem mintha a lelkiismerete szólalt volna meg - inkább Concho barátaitól tartott. Concho túlságos lelkesedése talán éppen gyanakvást ébresztett bennük.

Gondolatokba merülve poroszkált tovább. No, vajon a múltján gondolkodott-e el? Vérbeli csavargó volt. Annak született, annak nevelkedett. Hivatásos szélhámos, hírhedt kalandor. Gyerekkora óta a bűnözés meredek lejtőjén táncolt. De olyan ügyesen, hogy sohasem sértette meg a társadalomnak annyira fontos látszatot.

Lelkiismerete különben sem tarthatta volna vissza attól, hogy becsapja ezeket a mexikóiakat! Hisz az alsóbbrendű fajhoz tartoznak! Egy pillanatig szinte úgy érezte, hogy ő valósággal a haladás és civilizáció bajnoka. A felvilágosodás igazi értelmét nyilván csak akkor kezdjük megismerni, mikor már az ökölharcban hasznát vehetjük.

Az alkonyat leeresztette sötét árnyait. Alig néhány lépés távolságra hirtelen föltűnt négy homályos alak. Conchót, a vezetőjüket sugárzó arcáról mindjárt fölismerte az idegen. Egy gyors pillantás a másik három arcra - és teljesen megnyugodott. Nincs mitől tartania. Egyszerű lények, mint Concho, annak elragadó humora nélkül. Pedro tagbaszakadt ökörhajcsár volt. Manuel vézna félvér, valaha fráter a San Carmel misszionál. Miguel röviddel ezelőtt jámbor mészáros volt Montereyben. Concho jóindulatú pártfogása minden gyanút eloszlatott. Pedig egy ilyenfajta idegent nem fogadtak volna valami szívesen, de így az egész társaság örömmel kísérte a táborhelyre az amerikait, aki Mr. Joseph Wilesnek mutatkozott be.

Türelmetlenségük, hogy mennél előbb elkezdjék a kísérletet, annyira viharos volt, hogy még a szokásos vendégszeretetről is majdnem megfeledkeztek. Csak akkor tértek magukhoz, mikor Mr. Wiles - akit közben hamarosan átkereszteltek Don Joséra - erélyesen követelte korgó gyomrának a vacsorát.

Tortillas,[5] bab, sózott hús és csokoládé - ez volt az alkalmi vacsora. Aztán hozzáláttak a nagy műhöz.

A szemben levő sziklafalból köveket vájtak, s ezekből a sötétvörös kövekből tűzhelyet építettek, valóságos olvasztókemencét. Aztán elhelyezték és beágyazták az olvasztóedényt. Szép, mázas cserépedény volt, ennek a vidéknek sajátos népi modorában. Jól körültapasztották, sebtiben összehordtak lentről egy nagy csomó fenyőgallyat, és néhány pillanat múlva már lobogott a tűz. Wiles nem vett részt ebben a serény előkészületben. Kényelmesen elhelyezkedett a földön, pipázgatott és közbe-közbe parancsokat osztogatott, amúgy foghegyről. Élvezte a helyzetet, hogy ezek a szegény jó ostobák milyen fölösleges munkát végeznek. De ravasz bal szeme gyakran pihent meg az egykori marhapásztor széles hátán és komor tekintetű félvad képén. Pedro, ha elfogta ezt a kígyópillantást, mindannyiszor káromkodott egyet. Mégse tudta magát kivonni ennek a tekintetnek a bűvölete alól. Mintha valami kényszerítette volna, hogy újból és újból odanézzen.

Pedig a táj önmagában, Mr. Wiles diabolikus tekintete nélkül is vadregényes és festői volt.

Hegytömegek tornyosultak óriási magasságokba. Rembrandti színek, sötét árnyak kavarogtak. Néhol élesen belevágott egy-egy csúcs az égbe, mely megfoghatatlanul távolinak tetszett. Az emberi lélek itt kétségbeesetten lemondhatott arról, hogy valaha is elérje ezt az acélkék messzeséget.

Átható, dús fénnyel, távolian és hidegen ragyogtak a csillagok. Nem táncoltak, egy csöppet sem remegtek gyémántfoglalatukban. Lent, a szakadékban vidáman lobogott a tűz, vérvörösre festve a körötte csoportosuló férfialakokat. Megcsillant a szép, színes szövésű takarókon és a férfiak ujjatlan, zsákszerű köntösein, a „serapékon”. De alig húszlábnyira a tűztől a lángok meleg fényét már fölemésztették a sziklafalak alattomosan kúszó árnyai. A mély, süket csöndet csak az emberek dallamos beszéde törte meg, a suttogó, daloló hangok, a tűz ropogása, és néha egy-egy prérifarkas[6] vérfagyasztó, velőkig ható üvöltése.

A hajnal már ébredőben volt, amikor felhangzott a kiáltás:

- Megolvadt az érc!

Legfőbb ideje volt. Az agyagedény már-már besüppedt a repedező tűzhelybe.

Concho felujjongott:

- Isten és Szabadság![7]

Don José letorkolta.

- Azonnal hozz még a tűzre! És karókat! Meg kell támasztani az edényt!

---

[5] Tortillas = tojáslepény (sp).

[6] Az eredetiben „coyote”.

[7] „Isten és Szabadság” = régi jelszó.

A mexikói ment, hogy teljesítse a parancsot. Don José pedig, a csavargó, a sűrű folyadék fölé hajolt. Csak egy pillanatra. De ez elég volt az ércek kitűnő ismerőjének ahhoz, hogy egy ezüst féldollárost pottyantson az edénybe. Azután utasítást adott, hogy élesszék a tüzet - és mint aki jól végezte dolgát, befordult aludni -, csak a fél szeme maradt nyitva.

Lassan földerengett a hajnal. Meggyújtotta tüzét a közeli dombok csúcsain és messze keleten rózsaszín fénybe merítette a Sierrák havát. Madarak csicseregtek az égerfa lombján és nyikorogtak a kocsikerekek lent, a völgyben. Maga a kocsi csak egy porfoltocska a távoli úton - de tisztán ide hallatszott minden.

Don José ünnepélyes mozdulattal eltörte az olvasztóedényt és a gőzölgő, fehéren izzó folyadékot lassan egy kőlapra öntötte. Amikor kihűlt, letört egy darabot a masszából, porrá zúzta, majd levésett egy még kisebb darabkát és azt is finomra törte. Aztán valami savval, majd sós oldattal tejszerű folyadékká kotyvasztotta. Addig keverte-kavarta, míg végül is olyan lett, mint valami fehéren csillámló tejbegríz, mely - isteni csoda - két cent értékű ezüstöt tartalmazott.

Concho nagyot ugrott örömében. De a másik három tekintetében furcsa tűz villant meg. Gyanakvás, kételkedés egymás ellen. Szegények voltak, vigasztalanul földhözragadt kincskeresők. S mindeddig híven tartották a barátságot. Most, hogy a gazdagság szele megcsapta őket, egyszeribe közibük állt valami, eddig nem ismert ridegség és bizalmatlanság. Mr. Wiles gúnyos pillantással méregette a bajtársakat.

- Itt a száz dollárja, Don José - fordult Pedro az idegenhez. Átnyújtotta neki a pénzt és egy mozdulattal világosan tudtára adta, hogy jelenléte itt most már teljesen fölösleges.

Wiles barátságos mosollyal fogadta el a pénzt, de ennek a mosolynak a leple alatt olyan pillantás húzódott meg, hogy Pedrónak rögtön inába szállt a bátorsága. Az idegen menni készült, de Manuel kiáltása megállította:

- Az edény! Az edény megrepedt! Nézzétek csak!

Manuel ugyanis, ahogyan a reggelihez készülődvén, a tűzhelyről a törmelékeket kihordta, váratlanul fénylő higanytócsára bukkant.

Wiles egy szempillantás alatt meggyőződött róla, hogy a négy férfinak fogalma sincs ennek a jelentőségéről.

Halkan, hidegen mondta:

- Ez nem ezüst.

- Már bocsánatot kérek, Señor, ez ezüst, valóságos olvasztott ezüst!

Wiles lehajolt, a tócsába markolt és ujjai közt pergette, morzsolgatta a csillogó fémet.

- Szűzanyám! Hát mi ez akkor? Varázslat? - kérdezte Concho, szintén odahajolva.

- Nem, ez nem varázslat, nem boszorkányság. Fém... de nem értékes.

Concho felbátorodva az amerikai mutatványán, szintén belemélyesztette ujjait a sűrű fémes folyadékba. Meg akarta markolni, de az ezer apró golyócskára bomlott és egyre csak kisiklott az ujjai közül. Néhány golyócska még az inge ujjába is beszaladt.

Furcsa volt és mulatságos, ahogyan hidegen megcsiklandozta Conchót. Concho félt is, de örült is. Gyermekes örömében szinte táncra perdült.

- És ez az izé nem ér semmit? - kérdezte Pedro, fürkésző tekintetet vetve az amerikaira.

A kétarcú americaner jobb szeme barátságosan nézett Pedróra, míg a másik kutatva kalandozott végig a hegyoldal vörösbarna szikláin.

- Nem - mondta határozottan és elfordult, hogy öszvérét megnyergelje.

Manuel, Miguel és Pedro magukra maradva, komoly beszélgetésbe merültek. Concho pedig, akinek eszébe jutott lesántult öszvére, nekivágott a tegnapi ösvénynek, hogy a szegény állatot megkeresse és a táborba hozza.

Az öszvér azonban nem volt sehol. Mindeddig hűségesen kitartott ura mellett. Tűrte ütlegeit, szidalmait. De hogy szó nélkül elhagyja! Ezt a kíméletlenséget, ezt a nemtörődömséget, ezt már nem tudta elviselni. Úgy látszik, vannak bizonyos tulajdonságok, melyek az egész világ mindenfajta női teremtményének lelkében egyformán mélyen gyökereznek.

Reményvesztetten, fáradtan és alapos lelkiismeret-furdalások között tette meg Concho visszafelé az utat a táborig. De jaj, mekkora volt meglepetése, mikor azt üresen, teljesen elhagyatva találta. Hangosan kiáltozva szólongatta társait. De csak a visszhang felelt kétségbeesett szavára.

- Talán csak ugratni akarnak? - vigasztalta magát. És már nevetett. - Hahaha! - Persze, valami rossz tréfa, ostoba tréfa az egész!

De nem. Ez már nem tréfa. Sehol egy lélek. Concho ledobta magát a földre és arcát kezébe temetve, sírt keservesen. Szegény becsületes szíve majd megszakadt. De éppen olyan gyorsan, mint ahogy jött, már el is vonult lelkéből a vihar. Nem fért össze természetével, hogy bármilyen fájdalom is túlságosan letörje, vagy hogy akármilyen gazság miatt is sokáig bánkódjék.

Mikor újból fölemelte a fejét, szemébe tűnt a csillogó higany - a vidám, bohókás kis tavacska, melyben az imént annyira szívből gyönyörködött. Concho már ismét gondtalanul játszadozott ezzel a nehéz fémes izével. Ide-oda kergette, apró golyócskákra morzsolta tenyerében. Nagyokat kacagott, ahogy a higany túl akart járni az eszén és újra meg újra csak elgurulni igyekezett.

- Áááá, te kis Mitugrász! Te kedves kis Guri-guri! Kis bolondom! Hová szaladsz megint, te huncut? Ide gyere, ide gyere gyorsan! Látod, látod, most megfogtalak, te kis ördöngös! Gyere, kicsi lány, adj szépen puszit a bácsinak!

Így játszadozott, míg lassan egészen meg is feledkezett társai alávaló viselkedéséről. Mikor szegényes cókmókját összepakolta, természetesnek találta, hogy új játszótársát kiürült kulacsába rejtve, magával vigye.

Vidáman mosolygott a nap az aranyszívű Conchóra, amint szapora léptekkel lefelé igyekezett a komor hegyoldalban. Ő maga is vidám volt és egy csöppet sem bánta, hogy nem talált ezüstöt. Az sem bántotta már, hogy barátai cserbenhagyták.

HARMADIK FEJEZET
Aki igényt tartott rá

A köd már leereszkedett Monterey városára. Ott hömpölygött fölötte, mint valami fehéren hullámzó, csalóka tenger, mely a mélyben elhúzódó partnak valóságos kék hullámverését elfödte a vándor szeme elől. Concho, ahogy lefelé jött a hegyről, egyszer-kétszer kihajolt a szirtfokon át és le-lenézett a mélybe. A sokmérföldnyi sávokban elterülő patkó alakú öblöt kémlelte. Délután még aranyosan csillant fel hozzá a Misszió fehérre meszelt tornyán a kereszt, de most már minden szín beleolvadt az alkonyatba. Mire a városba vezető országútra tért, sötét éjszaka lett. Kimerülten és kedvetlenül tért be Concho barátunk az első kocsmába, mely útjába akadt. Szorgosan igyekezett fáradtságát és rosszkedvét itallal gyógyítani, aguardientébe temetni. De ez ma sehogy sem akart sikerülni.

A feje fájt, a háta fájt, mindene fájt. Komor hangulatában bizony még a pálinka gyógyító erejébe vetett hite is kezdett megrendülni. Hirtelen eszébe jutott a „medico”, az a nemrég ideköltözött amerikai orvos, aki alig egypár hete őt is meg Francisquitát is ugyanazzal az orvossággal nagyszerűen talpra állította. Kitűnő szer volt ez: egyformán használt neki is meg az öszvérnek is. Concho úgy okoskodott - és ebben az esetben nem minden logika híján -, hogyha már valamilyen orvosságra vetemedik az ember, akkor az legalább érje meg a pénzt és a fáradtságot. A sajátságos kaliforniai életmód, a töméntelen gyümölcs- és zöldségfogyasztás nem indokolta a gyógyszerek óvatos adagjait. Egyszer régebben, mikor betegen felkereste, egy tucat, négygrammos kinintablettát rendelt neki a doktor. Másnap már makkegészséges volt. Fölkereste az orvost, hogy ünnepélyesen köszönetet mondjon neki az eredményes gyógykezelésért. Az orvos nagy örömmel fogadta a jó hírt. Csak akkor esett le az álla, mikor kiderült, hogy a szorgalmas Concho az összes porokat egyszerre vette be. A derék doktor vállat vont és azontúl másfajta szereket rendelt.

- No, mi baj van? - kérdezte dr. Guild Conchótól, aki kimerülten roskadt egy székbe. - Megint mocsaras földön aludtál, vagy valami pancsolt pálinkával rontottad el a gyomrodat? No, ki vele, mi a baj?

Concho nagy komolyan elmagyarázta a tüneteket. Hogy az ördög kuporog a gyomrában, iskarióti Júdás szánkázik a gerincén, kis manók fészkelnek a homloka mögött és hogy a lábait Pontius Pilátus korbácsolja.

- Ahá! Most már értem. Erre a bajra kék pirulát kell nyelned, vagyis „blue mass”-t - mondta az orvos, és adott neki egy pirulát. Olyan nagy és nehéz volt, mint egy puskagolyó. Concho nyomban lenyelte és indulni készült.

- Ma nincs pénzem, Señor Medico.

- Nem baj, fiam, hiszen az egész csak egy dollár.

Concho bűntudatosan nézett végig magán: ilyen drágát nyelt az imént... Félénken ismételte:

- Nincs pénzem, Señor... De van valamim, ami nagyon kedves és csinos dolog, azt magának ajándékozom. - Ezzel átnyújtotta az orvosnak azt az értékes fehér fémet, amit magával hozott.

Az orvos kezébe vette a kulacsot, jól megnézte a reszkető, föl-alá táncoló masszát és meglepődve felkiáltott:

- Az ördögbe is, hiszen ez higany!

Concho teli szájjal nevetett.

- De még mennyire híg - híg ez bizony! - és elkezdett megint játszadozni a higannyal.

Az orvos arca lassan elkomolyodott.

- Hol találtad ezt, Concho?

- Nem találtam, Señor. Az olvasztóedényünkbõl folyt ki... ott fent, a hegyek között.

Az orvos hitetlenkedve nézett rá. Concho elmesélte az egész történetet.

- Megtalálnád-e még egyszer azt a helyet?

- Madre de dios... Hiszen még egy öszvérem is van ott valahol... az ördög vitte volna el...

- És mondd csak, a társaid is látták ezt?

- Hogyne, hát mért ne látták volna?

- De azt mondod, hogy cserbenhagytak?

- Igen, a hálátlan gazemberek.

Az orvos fölállt és bezárta a rendelő ajtaját.

- Ide hallgass, Concho - fordult hirtelen a mexikóihoz. - Ez a kis orvosság, amit az előbb lenyeltél, egy dollárt ér. Ez azért ér egy dollárt, mert ugyanolyan anyag van benne, mint ami neked itt ebben a flaskóban. Mercurium, vagyis higany. Ez egyike a legértékesebb fémeknek, különösen aranybányák vidékén.[8] Gazdag ember leszel, barátom, ha megtalálod azt a helyet, ahol ebből az anyagból nagy mennyiséget lehet bányászni.

Concho egy ugrással talpon volt.

- Mondd csak, Concho, vörösek voltak ezek a kövek, melyekből a tűzhelyet építettétek?

- Sí, Señor.[9]

- És barnák is voltak?

- Sí, Señor.

- És megrepedeztek a hőségtől?

- Sí, Señor!

- Sok van ott ebből a vörös kőzetből?

- Földanyánk ettől terhes az egész hegységben.

- Biztos vagy benne, hogy társaid nem foglalták le maguknak ezt a hegyoldalt?

- Hogy érti ezt?

- Úgy, hogy nem követelik-e majd maguknak a bányatörvények alapján a fölfedezés vagy az elővétel jogát?

- De hiszen! Próbálják csak meg!

---

[8] A higanyt ugyanis fel lehet használni az aranynak ércből való kiválasztásánál.

[9] Sí, Señor = igen, uram (sp).

- De hát hogy tudsz te négyükkel elbánni, Concho? Meg vagyok győződve róla, hogy annak a te kancsal tudós barátodnak a keze is benne van a játékban.

- Majd megmutatom neki, mit tudnak Concho öklei!

- Jó, jó, kedvesem... de mi lenne, ha megkímélnéd ökleidet a verekedéstől?... Hallgass ide. Ajánlok neked valamit. Szerzek egy tucat amerikait, akik szívesen dolgoznak majd veled. Egy bánya megnyitásához pénz kell, sok pénz. A nyereséget megfelezzük. Magamra veszem a kockázatot. Megszerzem a pénzt, téged pedig megvédünk, oltalmazunk mindenki és minden ellen.

- Jól van, doktor - bólogatott Concho és szaporán pislogott. - Bueno.[10]

- Tíz perc múlva újra itt vagyok - kiáltotta dr. Guild. Fogta a kalapját és elrohant.

Betartotta ígéretét. Tíz perc múlva visszatért; hat helybeli, birtokos polgárral, egy egész felügyelőbizottsággal, egy elnökkel, egy titkárral, és egy okmánnyal, mely az új higanybánya-társaság „Kék Pirula" bányájának törvényes bejegyzését igazolta. A Kék Pirula Higanybánya Társaság („Blue Mass Quicksilvermining Co.") különös elnevezése gyengéd figyelem kívánt lenni a közszeretetben álló orvos személye iránt, emlékezésül az ő hatékony piruláira.

Az elnök úr egy revolverrel egészítette ki a szükséges dolgok listáját.

- Itt van, barátom, fogja - nyújtotta át a fegyvert Conchónak. - Kint áll a lovam a kapu előtt. Vágja magát nyeregbe és száguldjon, mint a szélvész. Mi is jövünk. Addig is akaszkodjon bele abba a darab földbe, mind a tíz körmével!

A következő pillanatban Concho már nyeregben ült. De Guild hirtelen visszaváltozott az energikus bányaigazgatóból aggódó orvossá.

- Nem tudom, Concho - mondta elgondolkodva -, hogy elengedhetem-e mostani állapotában erre az útra? Hiszen éppen az előbb kapott egy nagyon erős adagolású gyógyszert. - És a doktor részvéttel fordult feléje. De ebben jó adag képmutatás is volt.

- Haha! Az ördögbe is! - nevetett Concho. - Mit jelent ez a gramm higany a hasamban, ahhoz a sokmázsányihoz képest, ami ott a hegynek a gyomrában van!

- Hopp, hopp! Gyerünk csak, lovacskám, előre!

És megsarkantyúzva lovát, hangos dobogással elszáguldott az éjszakába.

Néhány pillanat múlva kocsi állt meg az orvos háza előtt.

- Semmi esetre sem jöttek túl korán, uraim - mondta belépve a polgármester. - Így másik társaságot is bejegyeztek, amelyik, ha nem tévedek, ugyanazt a célt hajszolja.

- Kik azok?

- Három mexikói! Pedro, Manuel és Miguel, annak az átkozott kancsalnak, Wilesnek a vezetése alatt.

- Itt vannak Montereyben?

- Csak Manuel és Miguel; a többiek átlovagoltak Tres Pinosba, mert Roscommont is maguk közé akarják csalogatni, hogy a viszkiszámláikat kiegyenlítse a kocsmárosnál.

---

[10] Bueno = jól van (sp).

- Ha így áll a dolog, akkor nem kell reggelig várnunk, mert fogadok, hogy még az este leisszák magukat a sárga földig.

Miután a méltóságteljes spanyol „alcaldé”-k[11] törvényes utódja páratlan véleményét imígyen kinyilvánította, eltávozott.

Ezalatt Concho nem kímélte sem a lovát, sem a sarkantyúját. A rettenthetetlen Concho, a szerencse fia! De az út sötét volt, az ösvény nehezen kiismerhető. Mindenünnen veszély leselkedett. Concho, aki pedig jól ismerte a vidék nehéz és veszedelmes hágóit, nemegyszer visszakívánta biztos lábú Francisquitáját. - Ne aggódj, Concho - biztatta magát -, no légy még egy kicsit türelemmel, csak egy kicsikét még, majd ad neked egy másik Francisquitát az ég. Haha, te kis ugrifüles! Elzengünk majd egy szép nótát a táncocskádhoz! Bizony... Egy dollárt egy unciáért! Még ilyet! Jobban szeretlek, mint az ezüstöt, mert sokkal vidámabb a természeted!

De ha jó kedve volt is, óvatosan haladt az ösvény veszélyes kanyarulataiban. Nem félt az útonállóktól és rablóktól, mert a személyes bátorságnak sohasem volt híján. Csak a Gonosztól rettegett. A Gonosz a hívők nyugtalanítására a Santa Cruz-hegységben tanyázik. Ignációnak, a franciskánusok öszvérhajcsárának kalandja jutott az eszébe. Ignáció egyszer, mikor imádkozni kezdett a harangszóra, Lucifert pillantotta meg egy szörnyűséges grizzlymedve képében, aki azzal akarta kicsúfolni, hogy a hátsó lábain ülve, imára emelte az első talpait! Ilyen itt-ott leselkedő borzadályok ellenére sikerült Conchónak - míg egyik kezében a gyeplőt és a rózsafüzért szorongatta, a másikkal pedig a viszkispalackot és a revolvert markolászta - minden baj nélkül tovaügetnie.

És mielőtt a hajnal első sugarai a Sierrák messzi csúcsain fölragyogtak, elérte a hegyhátat. Lovát egy fennsíkon hagyta, gyalog folytatta útját, és óvatosan leereszkedett a meredeken. Végre eljutott a vörös sziklához, ahol az összedőlt és lebontott olvasztókemence állott. Még mindent abban az állapotban talált, mint ahogyan azt tegnap otthagyta. Semmi nyom sem mutatott arra, hogy azóta valaki itt járt volna. Revolverrel a kezében, Concho megvizsgált minden üreget, hasadékot és mélyedést. Figyelmesen benézett minden fa mögé. Átkutatta a vadgesztenyecserjéket, a manzanitabokrokat és feszülten figyelt. Néma volt a vidék, csak a szél fütyülte halk nótáját a völgyben, a fenyők csúcsai fölött. Egy ideig föl és alá járt, avval a komoly érzéssel, hogy most ez a kötelessége, az őrt álló strázsa tisztét betölteni. De ez nagyon is egyhangú volt, és életvidám természete hamarosan lázadozni kezdett. De hát alaposan ki is volt merülve. Valahányszor húzott egyet a viszkisüvegből, egyre álmosabb lett. Míg végül már nem tudott ellenállni: lefeküdt. Becsavarta magát a pokrócába. A következő pillanatban mély álomba merült.

Kétszer is elhallatszott hozzá a ló horkantása, de ő azt már nem hallotta.

A fölötte ágaskodó szikla bokrain megroppantak az ágak. Egy kő gurult le. De Concho nem mozdult, nem hallott semmit. Ekkor megjelent fent a szirten két fekete árnyék.

- Pszt, pszt... - suttogta az egyik. - Ott az olvasztókemence mellett fekszik valaki! - Spanyolul beszélt, de a hangjáról Wilesre lehetett ráismerni.

A két alak óvatosan a kiugró szikla széléig mászott és lenézett.

- Az az ostoba Concho!... - mondotta Pedro.

- De mi lesz, ha nincs egyedül, vagy ha fölébred?

---

[11] Alcalde = polgármester.

- Én itt maradok és figyelem - felelte Pedro. - Maga addig csak tegye ki valahová a táblát, hogy ez a hely a miénk.

Wiles eltűnt. Pedro a bozótba kapaszkodva leereszkedett a sziklapárkányon.

A következő pillanatban már ott állott az álomba merült Concho mellett. Óvatosan körülkémlelt. Társa alakját elnyelte a szikla sötétje, csak a letöredező gallyak halk zaja árulta el, hogy merre jár. Pedro hirtelen rádobta „serapé”-ját az alvó fejére és aztán hatalmas testének teljes súlyával ránehezedett Concho arcára, hogy ne kapjon levegőt. Erős karjával átfogta áldozatának a takaró alá szorított tagjait. Egypercnyi tusa következett, görcsös küzdelem. De a takaró úgy körülfogta a szerencsétlen Conchót, mint egy bebalzsamozott múmiát. Nem tudott védekezni.

Minden zaj és jaj nélkül folyt le a küzdelem. Nem lehetett mást látni, mint a két férfi mozdulatlan alakját. Azt lehetett volna hinni, hogy az egyik a másik karjaiban alszik. A sötétségben csak annyi hallatszott, hogy Wiles átoson a cserjésen. Lassanként elcsitult a küzdelem. Ekkor egy suttogó hang hallatszott a szikla felől:

- Nem látlak. Mit csinálsz?

- Vigyázok rá.

- Alszik?

- Alszik.

- Mélyen alszik?

- Nagyon mélyen.

- Mint a halottak?

- Mint a halottak.

Concho már nem mozdult, Pedro, Wiles láttára fölemelkedett.

- Minden készen van - mondta Wiles -, te bizonyítani fogod, hogy a táblát kitettük.

- Tanú leszek rá. De mi legyen evvel az emberrel? - kérdezte Conchóra pillantva. - Itt hagyjuk?

- Ezt a részeg disznót? Miért ne?

Wiles Pedróra vetette bal szemét. Véletlenül, valahogy éppen úgy állottak most egymással szemben, mint előző éjszaka. Pedro káromkodva fölordított:

- Carramba! Vegye le rólam azt az ördöngös szemét! Mit néz rajtam? He?! - és a késéhez kapott.

- Semmit se, kedves Pedro - mondta Wiles, a másik szemét fordítva feléje. Pedro, ez a félvad hajcsár, még mindig remegett a dühtől és az izgalomtól. De aztán meghunyászkodva visszadugta hosszú kését a tokba. Mérgesen morogta:

- Most már mennünk kell. De arról az oldalról jöjjön, én meg emezen maradok. Hallja?

Így osontak együtt, hallgatagon. Meg-megállva, körülnézve és aggodalmasan ügyelve minden neszre. De főleg egymást kémlelték bizalmatlanul.

Aztán eltűntek a sziklák árnyai közt.

Fél óra se telt bele és kelet felől világosodott már az ég. Fellángolt és folyékony arannyá vált a mennybolt. Aztán büszke léptekkel jött fel az égre a nap. Egy felhőcske, mely lopva ott aludt valahol egy csúcshoz bújva, most megszaggatta fehér ruháját és szertefoszlott.

Ezernyi kis fűszál, melyek ott fészkeltek a sziklák repedéseiben, melyek szellők és viharok közt nevelődtek, mind ágaskodott most - ha halványan is, ha gyengén -, mind nyújtózkodott, a boldog nap felé.

De Concho, a bátor, az aranyszívű Concho nem mozdult többet.

NEGYEDIK FEJEZET
Ki vette birtokba?

Nyerítés hangzott föl a gerincről. Újra, meg újra. Concho lova követelte a reggelijét.

Messze ható hangja eljutott a férfiak füléhez, akik nyugat felől közelítették meg a hegyet. Egyikük fölfigyelt az ismerős hangra...

- Az ördögbe! Hiszen ez az én Chiquitám! Az a kutya mexikói biztosan részegen alszik valahol! - mondta a Kék Pirula Társaság újdonsült elnöke.

- Nem tudom, de nekem nem nagyon tetszik ez a dolog - szólt Mr. Guild, mikor a társaság szembetalálkozott a méltatlankodó négylábúval. - Ha amerikairól lenne szó, akkor még talán érthető volna ez a hanyagság. De egy mexikói sohasem feledkezik meg a lováról. Siessünk, fiúk, hogy minél előbb odaérjünk. Szinte félek, hogy későn érkezünk...

Fél óra múlva megpillantották a repedezett tűzhelyet és mellette Concho mozdulatlan testét. Takarójába burkolózva, arccal a föld felé fordulva feküdt a napon.

- No, mit mondtam, a fickó be van rúgva! - erősködött a Kék Pirula Bányatársaság elnöke.

Az orvos szótlanul, komor arccal figyelt. A férfiak leszálltak és kikötötték lovaikat. Azután négykézláb mászva, közelítették meg a szakadék innenső oldalát. Ekkor hirtelen felkiáltott Mr. Biggs, a társaság titkára.

- Hé! Odanézzetek! Valaki megelőzött minket! Itt nyomok vannak!

Valóban, egy kiugró sziklafokra két vászontábla volt erősítve. Pedro, Miguel, Manuel, Wiles és Roscommon maguknak követelik ennek a földnek a jogát és jelentik, hogy a mai napon birtokukba vették.

- És ez azalatt történt, doktor, míg a te pártfogoltad - az ördög vinné el - itt feküdt részegen! Mihez kezdjünk most?

De az orvos nem felelt. Gyorsan odasietett Conchóhoz, aki mozdulatlanul feküdt és aligha tudott volna védekezni a vádak ellen. A többiek csöndben követték az orvost.

Az letérdelt Concho mellé. Kitakarta testét a pokrócból. Megfogta csuklóját, figyelte a szíve tájékát. Egyszerre felkiáltott:

- Halott!

- No, persze, hisz te adtál neki orvosságot! Ismerjük már a te ló-adagolásodat...

Az orvos azonban oda se figyelt a csipkelődésre. Más dolga volt. A holttestet vizsgálta. Belenézett Concho üveges, dülledt szemébe, szétfeszítette a száját és dagadt nyelvét vizsgálta. Hirtelen talpra ugrott.

- Tépjétek le azokat a plakátokat, fiúk! De gondosan őrizzétek meg. És tűzzétek ki a mi birtokjogi bejelentésünket. Ne aggódjatok. Senki se fogja jogainkat kétségbe vonni. Mert itt nemcsak rablás történt, hanem gyilkosság is.

- Gyilkosság! - visszhangozták a férfiak.

- Igen, gyilkosság! - kiáltotta a doktor izgatottan. - Megesküszöm rá és bizonyítani is fogom a vizsgálatnál, hogy ezt az embert megfojtották! Álmában törtek rá. Nézzétek csak!

A revolverre mutatott, melyet Concho még mindig ott szorongatott kihűlt kezében. A fegyver ravasza fel volt húzva, úgy látszik, szegény Concho a támadás pillanatában automatikusan felhúzta, de lőni már nem tudott, olyan hevesen történt a rajtaütés.

- Igaza van - nyilatkozott az elnök. - Senki se fekszik le aludni felhúzott ravasszal. De mi történjék most?

- Hogy mi történjék? - ismételte az orvos a kérdést. - Mindent meg kell tennünk, hogy a gyilkost kézre kerítsük. A gyilkosság alig két órája történt, a test még majdnem meleg. A mi oldalunk felé nem menekülhetett a tettes, mert akkor találkoznunk kellett volna vele az ösvényen. Csakis emerre bujkálhat valahol, Tres Pinos felé.

- Uraim - szólt az elnök, miután bevezetésül egy kis hivatalos köhintést hallatott - kettő közülünk itt marad őrségen, a többi követ engem Tres Pinosba! Itt lábbal tiporták a törvényt! Megértették: ez törvényes kötelességük!

Hirtelen valami megmagyarázhatatlan furcsa változás történt. Ezek a többé-kevésbé könnyelmű és cinikus férfiak egy szempillantás alatt átváltoztak „törvénytisztelő" komoly polgárokká.

- Gyerünk! - mondták és megindultak lovaikhoz.

- Nem volna jobb, ha megvárnánk a szemlét és kérnénk az elfogatóparancs kibocsátását? - kérdezte a titkár.

- Hányan vagyunk?

- Öten.

- Akkor nincs szükségünk semmiféle elfogatóparancsra - nyilatkozott az elnök. - Mit csináljunk egy ilyen papírronggyal? - És Kalifornia jogállam egész reformált alkotmányát egyetlen erőteljes és zamatos kiszólásban foglalta össze.

ÖTÖDIK FEJEZET
Aki zálogul kapta

Késő délután volt Tres Pinosban.

A három fenyő, amelyről ezt a helyet elnevezték, szinte füstölgött a levegő forróságában, balzsamot eregetve a poros út fölött. Fényben úszott minden. Az út, a sziklák és a fehér ponyvák, melyek ennek a kis helységnek a bódéit és deszkaházait fedték. De még a vörösfenyő polcok is, Roscommon szatócsboltjában és kocsmájában, izzó hőséget árasztottak.

A veranda girbegörbe deszkái szinte összegöngyölődtek a rájuk nehezedő léptek súlya alatt. Néhány öszvér a vályú mellől az udvart szegélyező deszkapalánk csekélyke árnyékába húzódott vissza.

Mr. Roscommon szatócsboltja, bár a helyi igények szempontjából tökéletesen megfelelt, a tulajdonosnak sem erejét nem tette nagyon próbára, sem idejét nem rabolta el túlságosan. Az aranyásók számára minden héten liszttel vagy disznóhússal megtölteni néhány hordót, amennyi a vevőknek elég - ez alig egyórai munkát adott szombat esténként. Hanem aztán a törzsvendégeket nap nap után elegendő viszkivel ellátni - ez már hatalmas feladat volt. S ennek a munkának sohasem akart vége szakadni. Roscommon sokkal több időt töltött a söntésben, mint a pult mellett. Mindehhez vegyük hozzá, hogy egy pajtaszerű, hosszúkás szárnyépületen a következő felírás volt olvasható:

„Cosmopolitan Szálloda, M. Roscommon.
Lakás és ellátás napokra vagy hetekre.”

Így most már fogalmat alkothatunk a sokoldalú úriember bokros elfoglaltságáról. Ám a „szálloda” tulajdonképpen Roscommon feleségének fennhatósága alatt állott. Mrs. Roscommon harminc év körüli erőteljes, jószívű asszonyság volt.

Mr. Roscommon idejekorán rájött arra, hogy vendégei nem egészen épeszűek és ezért részint megfélemlítéssel, részint megnyugtatással kell kezelni őket. Már aszerint, hogy kinek milyen a természete. Roscommont soha semmi nem zökkentette ki nyugalmából. Nem eshetett olyan meghökkentő beszéd vagy cselekedet. De éppen annyira elszánt és makacs bulldogtermészetű volt bensőleg, mint amennyire csendes kifelé.

Ha nem volt éppen dolga az ivóban, vagy ha egy kis szünet állott be a hirtelen felhörpintett italok kiszolgáltatásánál, Roscommon azzal szórakozott, hogy a söntés pultját törülgette egy igen piszkos törülközővel vagy bármivel, ami épp a keze ügyébe akadt.

Előfordult, hogy a bányászok, akik jól ismerték ezt a gyengéjét, oda nem való és a célnak egyáltalában nem megfelelő holmit csúsztattak a keze alá. Például valami ing vagy alsónadrág maradványát, ócska liszteszsákot, trikót vagy, mint egyszer, a felesége flanell alsószoknyáját, melyet kimondottan erre a célra csentek el a szárítókötélről.

Roscommon rendületlenül törülgetett, anélkül, hogy akárcsak fel is pillantott volna. De azért mindent észrevett és pontosan tudta, kik vannak az ivóban.

- Hohó, Jack! Te nem kapsz ám egy korty italt sem, amíg ki nem fizetted a cechedet! Nagyon sok van már a fekete táblán.

Vagy:

- Oda menj, a sarokba, te jómadár! Ott vár rád a hordócskád epedve, már szombat óta.

Vagy:

- Mi lesz a hús árával, McCorkle, te ördögfióka. Én marha, majd a gerincemet töröm ketté, hogy a nagy hordó mélyéről a legjobb oldalast kihalásszam neked! És te az utolsó filléredet is Gilroynál mulatod el?

Vagy:

- A fenébe is! Ha már okvetlenül verekedni akartok, fiúk, tudok egy jó kis helyet ott kint, a pajtával szemben! Majd tán még én is jövök egy bottal segíteni!

Így ment ez Roscommonnál. De ma valahogyan sehogy se volt szokott jókedvében. Amikor meghallotta a lódobogást, mely idegen vendégek jövetelét jelezte, abbahagyta a törülgetést, és fölnézett a pultról.

Guild doktor, az elnök és a titkár, az újonnan alapított bányatársaság illusztris tagjai léptek be a helyiségbe.

- Keresünk valakit - kezdte az elnök. - Bizonyos Wiles nevű egyént, és három mexikóit: Pedrót, Manuelt és Miguelt.

- Azokat keresik?

- Azokat.

- No, a fenébe is! Kívánom, hogy meg is találják. De aztán hozzásegítsenek ám engem is, hogy megkapjam ezektől a jómadaraktól, amivel tartoznak! Akkor még áldásomat is adom az útra!

A körülállók, akiknek, maguk sem tudták, miért, de nem nagyon tetszett az idegenek hirtelen betolakodása, teleszájjal röhögtek.

- Attól félek, uraságok - szólalt meg Mr. Guild hideg és nyugodt hangon -, hogy mindjárt elmegy a kedvetek a nevetéstől. Gyilkosság történt, alig egypár órája és azok, akiket keresünk, ezt az írást hagyták a helyszínen. Nézzétek csak az aláírásokat! - Ezzel papirost húzott elő és szétnyitotta.

Halotti csend támadt a férfiak között. Feszült izgalommal csoportosultak Mr. Guild köré. Csak Roscommon folytatta tovább nyugodtan a törülgetést.

- Valószínűleg feltűnik, uraim, hogy Roscommon neve is szerepel ezen a jogigénylésen.

- Hát igen! - szólt közönyösen Roscommon, anélkül, hogy felpillantott volna. - De ha a többiek ellen sincs jobb bizonyítéka, mint énellenem, akkor csak nyugodtan kocogjon haza a paripáján. Mert én tegnap egész nap és ma egész éjjel itt kuksoltam, ki se dugtam az orromat a bódém-ból. Bizonyíthatják ezek a legények is, akikkel éppen elég dolgom volt az ivóban.

- Igen! Ez hajszálnyira stimmel, Ross - hangzott a kórus -, egész éjjel nem mentünk le a vén fiú nyakáról.

- Hogy került hát akkor a maga neve is erre a papírlapra?

- Ördög és pokol! Halljátok, fiúk, mit mond? Mintha nem fordulna elő nap nap után, hogy egyik-másik, aki már jócskán tartozik nekem, idejön és azt mondja: hallod-e, Roscommon, vagy „Moike”, idesüss - már aszerint, hogy milyen viszonyban vagyunk egymással. Szóval, hogy azt mondja: találtam ám én egy remek lelőhelyet és minden különösebb értesítés nélkül odakanyarítottam a te nevedet is, mint jogosultét! A mai nappal megcsináltad a szerencsédet. De most légy olyan szíves, tölts még egy pohárkával, hogy ihassunk erre! Nézze, ott áll Jack Brown, aki már nem egy ilyen tulajdonjogi okmányt varrt a nyakamba.

A beszéd nyomán fölcsattanó nevetés meggyőzhette a doktort, és barátait arról, hogy ez az út nem járható. Így nemcsak hogy nem fognak a tettesek nyomára akadni, hanem magatartásuk még ellenségeskedésre is adhat okot. De a doktor makacskodott.

- Mikor látta utoljára azokat az embereket?

- Hogy mikor láttam őket utoljára? Bolond kérdés! Ha minden egyes embert megjegyeznék magamnak, aki ide beteszi a lábát, hogy egy kupicával fölhajtson, akkor bizony elég dolgom lenne! Nekem a vendégeimet kell kiszolgálnom és törülgetnem kell, hogy a söntés mindig tiszta és csinos legyen.

- Igazad van, Ross! - zengett ismét a kórus helyeslően. Az ott lebzselő aranyásóknak nagy örömük tellett a vitában.

- Hát akkor közölhetem önökkel, uraim - folytatta kimérten dr. Guild -, hogy ez a három fickó tegnap este Montereyben volt és ma nem tért oda vissza, különben találkoztunk volna velük. Következésképpen itt kellett nekik eljönniük hajnal felé.

Szavait azonnal megbánta, amint kimondta. Sarkon fordult és társai kíséretében ellovagolt.

Roscommon nyugodtan folytatta a törülgetést és a töltögetést.

Késő éjjel volt már, mikor az utolsó, berúgott alakot is kidobta a kocsmából. Lefekvés előtt aztán valami iratot mutatott nagy titokban a feleségének.

- Olvasd ezt, Maggie! Tudod, kincsem, hogy én az olvasásban és hasonló dolgokban nem sokra vittem.

Roscommonné átvette a papirost.

- Ez valami hivatalos írás, hogy te valami földecskét kaptál... ó, Moike, csak nem spekuláltál?

- Csend! Szóval mi ez a piszkos barna papír itt, ezzel a sok kacskaringóval?

- Hitemre! Nem nagyon okoskodom ki belőle! Úgy látszik, nem is angol ez az írás.

- Pszt! Maggie! Ez egy spanyol földadományozó okmány.

- Egy spanyol adományozó okmány? Ó, Moike! Mit adtál érte?

Mr. Roscommon komolykodva orrára nyomta az ujját és mosolyogva mondta:

- Viszkit!

HATODIK FEJEZET
Hogyan szerezték meg a birtokjogi okmányt

Mialatt a Kék Pirula Társaság tagjai több buzgalommal, mint előrelátással azon voltak, hogy Pedrót és Wilest a Tres Pinos felé vezető úton elfogják, azalatt Senor Miguel és Manuel Montereyben, egy fondában[12] nyugodtan fújták a füstöt és fölfedezésükről beszélgettek.

Nem voltak jobb hangulatban, mint társaik, akiktől elváltak. Beszélgetésükből kiderült, hogy részesedésüket az állítólagos ezüstbányában egy rossz órában néhány száz dollárért eladták Wilesnek és Pedrónak. Wiles meggyőzte őket arról, hogy az „americanó”-k úgyis elleneznék a részesedésüket. A minden hájjal megkent Wiles persze nem kötötte az orrukra, hogy az általuk talált bánya tulajdonképpen higanybánya.

Pedróval más volt az eset. Ezt az embert, akit Wiles most már nélkülözhetetlen eszközének és rettenthetetlen segítőtársának tekintett, kénytelen volt titkába beavatni. Hogy Pedro lelkiismeret-furdalás nélkül elárulta másik két társát, azon nincs mit csodálkozni, ha meggondoljuk, milyen hidegvérrel és kegyetlenül bánt el Conchóval. Hogy adott esetben a saját bőre érdekében hasonló hideg nyugalommal oltaná ki Mr. Wiles gyertyáját is, eziránt a nevezett úriembernek sem volt semmi kétsége.

- Ha egy kicsit tovább alkuszunk, biztosan jobban kinyitja erszényét az a kancsal akasztófavirág - vélte Miguel bánatosan.

- Egyetlen pesóval sem adott volna többet! - válaszolt nagy határozottsággal Manuel.

- De miért nem? Nem gondolod, hogy mi magunk is ki tudtuk volna használni ezt a bányát?

- Ó, igen, kihasználni! Haha! De úgy, hogy a két kezünk munkáját is elvitte volna az ördög. Hadd mondjak neked valamit, öregem. Mutass nekem egy mexikóit, aki valaha is komoly hasznot tudott volna húzni egy bányából, itt, Kaliforniában?! Hadd lám, hányat tudsz összeszedni? Egyet se, egyetlenegyet se! Kié minden mexikói bánya? Kié? Az americanóké! Kik tollasodnak meg a mexikóiak bányáin? Az americanók! Emlékszel még Brionesre, aki egy aranybánya jövedelmét fektette bele egy ezüstbánya föltárásába? Nos, kié ma Briones háza és földje? Az americanóké! Kié a munkája? Az americanóké! Kié a bányája? Az americanóké! Kik találják meg az ezüstöt, amit hiába keresett Briones? Az americanók! Mindig ugyanaz a játék! Mindig! Carramba!

Az ördögnek nyilván szívbéli öröme tellett benne és különleges célja volt azzal, hogy ezt a két, aránylag ártatlan embert mélyebbre lökje a lejtőn.

Ekkor ugyanis belépett a kocsmába egy bizonyos Victor Garcia nevű úriember, aki valamikor írnok volt a városi tanács hivatalában. Odaült melléjük és egy pohár aguardiente mellett elmesélte nekik a higanybánya fölfedezésének egész történetét. Azt is, hogy előző este ketten jelentették be igényüket a bányára, Concho és Wiles. Mikor Manuel mindezt meghallotta, tüzet okádott és ugyancsak cifrán átkozódott. Miguel azonban, az egykori fráter, csak ült és sápadtan hallgatott. Végre egy kis szünet állt be Manuel szitkozódásaiban és akkor körülbelül így folytatódott a beszélgetés, mintha csak két színész valami betanult színjátékot játszott volna.

---

[12] Fonda = kocsma (sp).

MIGUEL *(elgondolkodva):* Mikor is kérelmeztél te egy földdarabkát ott lent, a völgyben, Victor barátom?

VICTOR *(meghökkenve):* Soha életemben. Hisz az a föld ott teljesen kopár. Azt hiszed, bolond vagyok?

MIGUEL *(óvatosan):* Pedig biztosan kérvényezted. Micheltorenához, a volt spanyol kormányzóhoz nyújtottad be a kérvényt. Én magam láttam a beadványodat.

VICTOR *(akinek valami halványan derengeni kezd):* Sí! Hogy is feledkezhettem meg róla! Biztosan tudod, hogy a völgyben volt a földdarab?

MIGUEL *(rábeszélően):* A völgyben, a dombok tövében. S felhúzódott a faldára.

VICTOR *(meggyőzve):* Igen. Most már pontosan emlékszem. A domboldalban.

MIGUEL *(erősen a szemébe nézve):* És mégse kaptad meg az ajándékozó okiratot. Nagy kár, hogy Montereyben ottégett a többi iratokkal együtt, mikor az amerikaiak szétrombolták a helyiséget. Biztosan ottégett.

VICTOR *(óvatosan):* Posiblemente![13]

MIGUEL: Jó lenne a dolognak utánanézni.

VICTOR *(bután):* Miért?

MIGUEL: A te javadra meg a mienkre, Victor barátom. Mi egy fölfedezést hozunk neked, te meg az ügyességedet hozod. A tapasztaltságodat, a jártasságodat a hivatalos ügyekben. No meg a hivatalos vízjeles papírt. A hiteles Custom House papírt.

MANUEL *(dadogva):* De hát mire való ez? Mi mexikóiak vagyunk. Hát nem lebeg felettünk valami végzet? Akármit is csinálunk, végül is mi vesztünk. Ki őrizheti meg az ilyen magunk-fajta „olajképűeket" az americanóktól?

MIGUEL: Egy amerikaival beveszünk az üzletbe! Hahaha! Kezded már érteni? Ez az amerikai társ megvesztegeti a bíróságot, a törvénykezést, az adminisztráció vezető embereit és később ő fogja felkutatni azokat is, akik majd a pénzt és a gépeket szállítják a bányaüzem és az érckohó felállításához. No?!

VICTOR: És ki legyen az a társ, aki nem lop meg minket?

MIGUEL: Az az irlandi. Az a hithű katolikus kocsmáros, ott, Tres Pinosban.

VICTOR és MANUEL *(egyszerre):* Roscommon?

MIGUEL: Igen, Roscommon! Adunk neki is egy részt a nyereségből a fáradságáért és a szerszámok, no meg az aguardiente fejében. Az írtől félnek az amerikaiak. Az írek leszármazottjai közül választják a képviselőket. Az elnököt is. Ez nevezi ki a polgármestert San Franciscóban. És mi, mexikóiak egy hiten vagyunk az írekkel.

Mindhárman egyszerre vágták rá:

- Bueno!

Ebben a pillanatban úgy tetszett, mintha a három cimborát valami szent eszme vagy vallásos révület hevítené. Mintha ők hárman egy közös hit vagy meggyőződés fanatizmusával arra szövetkeztek volna, hogy a más meggyőződésű emberekre pusztulást hozzanak.

---

[13] Posiblemente = lehetséges (sp).

Ez a teljes szellemi harmónia elsöpört minden józan meggondolást, minden kétséget.

- Van egy kis húgocskám - mondta Victor -, akinek rajztehetsége, tollforgató művészete szinte csodálatos. Ha valaki azt mondja neki: Carmen, másold le nekem ezt vagy azt, olyan nagyszerűen megcsinálja, akár fémbe vési is, hogy senki sem képes az eredetitől megkülönböztetni. Madre de Dios! A múltkoriban egy névaláírást másolt nekem, Pio Pico kormányzóét. Mondhatom, hogy hajszálnyi eltérés sem volt a cikornyában! Egyetlen kacskaringóban, egyetlen vonásban sem. De hiszen te ismered őt, Miguel. Éppen tegnap érdeklődött irántad.

Az otromba Miguel zavarba jött. Úgy látszik, hogy Carmen szép fekete szemei meglehetősen elbűvölték. Talán ez már eleve befolyásolta őt, amikor Victort fölszólította a társulásra. Végül úgy, ahogy uralkodni tudott magán s látszólag nyugodtan kérdezte:

- De nem fog semmit sem észrevenni?

- Ugyan, hiszen még gyermek!

- Nem fog fecsegni?

- Nem. Ha mondom neki, hogy ne tegye, nem. De főleg, ha te megtiltod neki. No, Miguel?

Ez a kis hízelgés megtette a hatását. Melegen kezet szorítottak. Mellesleg azonban Victor hazudott, mert kishúga a legcsekélyebb vonzalmat sem érezte Miguel iránt.

- Hanem - vélte Miguel -, aminek meg kell lenni, jobb, ha azonnal megtörténik!

- Igen, azonnal! - kiáltott Victor -, és ha akarod, te is jelen lehetsz, hogy lássad, milyen ügyesen dolgozik a kicsike. No, így meg vagy elégedve? Hát akkor gyere, cimbora!

Miguel odabólintott Manuelnak.

- Egy óra múlva visszajövünk. Várj meg itt bennünket.

A két férfi kilépett a girbegurba utcára. A véletlen úgy hozta magával, hogy éppen akkor haladjanak el Mr. Guild ajtaja előtt, amikor Concho nyeregbe száll. Ők ketten rejtve maradtak az árnyékban, de jól hallották az elnök úr összes utasításait, melyekkel a szegény Conchót ellátta.

- Hallottad? - kiáltott Miguel, megragadva Victor karját.

- Hogyne! - felelte az -, de hadd menjen csak Isten hírével. Egy óra múlva kezünkben lesz egy okmány, mely sok esztendővel meg fogja őt előzni, bármilyen gyorsan vágtasson is.

S anélkül, hogy bárki is észrevette volna őket, halk kuncogással tovatűntek. Az egyik sarkon hirtelen befordultak és megálltak egy alacsony téglaház előtt.

Valamikor egész tekintélyes épület lehetett. De mint Don Juan Brionest, úgy ezt a házat is mint utolsó falatot, bekapta a háromfejű Cerberus. Most igen rossz állapotban volt. Egykor piros cseréptetejére mély árkokat rajzolt az öregség. A legjobb szobája is dohos és áporodott szagú volt. Mindez lassú halódásra emlékeztetett. A kaliforniai spanyolok azonban ügyes építészek voltak és így a ház tömör falai még mindig ellenálltak minden földrengésnek és pusztulásnak. Nyáron hűvösek, télen melegek voltak.

Victor az alacsony előszobán keresztül bevezette Miguelt egy egyszerű bútorzatú szobába, ahol Carmen festegetett.

Carmen festőnő volt. Már legalábbis abban az értelemben, hogy nagy kedvteléssel űzte ezt a művészetet. Igen tetszetős, de nem túlságosan jelentős formában.

Benne élt a művész vágyódása, de a művésznek biztos és határozott lelke nélkül. Meglátta ugyan a szépet, meglátta a formát, de csak úgy, mint ahogyan a gyermek látja, anélkül, hogy értelmét és jelentőségét fölfogná. Belső érzelmeit, rezdüléseit, melyek természetes megnyilvánulások voltak, sohase tudta maradéktalanul kifejezni.

Így történt, hogy mindent ugyanazzal a gyermeki ártatlansággal festett; virágokat, fákat, bogarakat, tájakat és emberi alakokat. Vidám hűséggel, de minden különösebb poézis nélkül.

Madarai mind ugyanazt dalolták, a virágok és a fák egyre csak ugyanazt beszélték. Az ég, amelyet festett, mindig csak egyetlen színben ragyogott.

Nagy buzgalommal örökítette meg a katolikus szentek alakjait. Festett például egy simára borotvált Szent Alajost, kifejezéstelen, édeskés arccal. Vagy egy letargikus, vízkóros Madonnát! Szinte lehetetlen volt ezeket a képeket egy-egy régi mester alkotásától megkülönböztetni, bármennyire rossz volt is az eredeti.

Az a képessége, hogy a dolgokat tökéletes hűséggel ábrázolja, még az írásra is kiterjedt. Az utóbbi időben még az aláírásokat is művészien tudta utánozni. Már a zárdában is kitűnt szép kézírásával és a formák iránti érzékével. Ezt a képességét a jó nővérek is nagyra becsülték.

Termete filigrán volt. Alakja kislányos, fejletlen, sovány. Járása inkább fiús. Homloka a kékesfekete hajkorona alatt nyílt és becsületes volt. Szemei nem túl nagyok s mélybarnák. Dús pillái alatt sok, könnyen ébredő szenvedély. Orra olyan jelentéktelen volt, hogy bizonyára egyetlen férfi sem emlékezett volna rá vissza. Szája keskeny, egyenes vágású, fogai vakító fehérek és szabályosak. Valami érdekesen izgató tükröződött ebben az arcban. Olyan arc volt, mely gyöngéd befolyások hatása alatt feloldódhat, de éppoly könnyen rosszindulatúvá is keményedhet, ha bántják vagy bosszantják. Ebben az időben még olyan volt ez a fiatal teremtés, mint valami saláta, melyen vidáman keveredik az ecet az olajjal.

Lehet, hogy a nők egyike-másika nagy ravaszul már rég megalkotta a maga egyéni véleményét Carmenről. És persze, a kritikusról is, mondván, hogy ez már megint csak amolyan fölületes férfikritika. Így vagy úgy - bizonyos, hogy Carmen, aki ebben a való történetben nem csekély szerepet játszott, végeredményben kedves és szimpatikus volt.

Carmen felpillantott. Talpra ugrott és fekete szempillái mögül nem éppen barátságosan mérte végig a betolakodókat. Nagybátyja intésére azonban megvillantotta fehér fogait, és mosolyogva beszélgetésbe kezdett.

Egész közönséges kis mondatot mondott, de ha azt a dallamosságot, amely a hangjából kicsendült, vászonra tudta volna varázsolni, olyan értékes műveket alkothatott volna, hogy a régi Garciák vagyonát hamarosan újra fel tudta volna virágoztatni. Ez a hang annyira dallamos és gyengéd volt, annyira rokonszenves és annyira telve női bájjal, hogy szinte azt lehetett volna hinni: új nyelvet talált föl, kedves érzelmek tolmácsolására. Pedig amit mondott, az a mondat csak egy nyomatékosabb formája volt a közönséges „hogy van”-nak, amit Amerikában általában nyafogva, selypítve, nyikorogva ejtenek ki a hölgyek.

Miguel megcsodálta a lány festményeit. Különösen elbűvölte őt egy öszvért ábrázoló ceruzarajz.

- Szűzanyám! - kiáltott fel -, hisz ez él, ez az öszvér! Nézd csak, Victor, milyen csökönyösen áll itten, mintha soha többé nem akarna a helyéből elmozdulni.

De a ravasz Victor félbeszakította ezt az áradozást.

- Ez még mind semmi a kézírásához képest. Ide nézz! Meg tudnád-e nekem mondani, melyik a kettő közül Pio Pico aláírása?

Ezekkel a szavakkal eléje tartott két aláírást, melyeket egy fiókos szekrényből vett elő. Egyik régi, elsárgult papiros volt. A másik közönséges fehér ívpapírra volt odakaparintva.

Miguel a szerelmesek udvariaskodásával természetesen a fehér, újabbnak tetsző papírra mutatott.

- Ez itten az eredeti írás - mondta.

Victor diadalmasan fölnevetett és Carmen is kacagott, dallamos, gyerekes kacagással. Fejecskéjét huncutul megrázva kiáltotta:

- Ez itt az én írásom!

A legkiválóbb nők se, soha nem utasítanak vissza bókot. Még akkor sem, ha egy csöppet sem törődnek a bókoló férfival. Nekik csak a tény a fontos.

Victor azonban nem elégedett meg azzal, hogy így bebizonyította húga ügyességét, odafordult Miguelhez:

- No, mondd meg, milyen nevet szeretnél látni és azt a szemed előtt fogja Carmen lemásolni!

Miguel annyira nem volt szerelmes, hogy ne vette volna észre a célzást. Elfogódott hangon jelentette ki, hogy úgy tudja, Micheltorena kormányzó aláírása különlegesen nehéz és cikornyás volt.

- Azt is le tudja neked írni! - mondta Victor határozottan.

Egy nagy, poros iratcsomóból előkotorászták a néhai kegyelmes úr aláírását. Fiatalkorában sok kalligrafikus próbálkozásba kerülhetett neki, amíg megtanulta azt a rengeteg kampót, hurkot meg cikornyát!

Carmen kezébe vette a tollat és ránézett a barnás papirosra. Aztán az előtte fekvő fehér lapra, és száját kedvesen-durcásan elhúzva, mondta:

- Azt hiszem, ezt a fehér papírt előbb meg kéne barnítani. Különben is ez gyorsabban szívja majd be a tintát, mint az eredeti papír. Akkoriban, amikor a San Gabriel misszióban megfestettem Szent Antal képét, Acolti atya részére, előbb olajos ecsettel kopott, fakult színezést kellett adnom az alapnak. Különben el sem fogadta volna a jó atya a képet.

A két férfi összenézett. Itt a nagy pillanat.

- Ha jól emlékszem - vette át a szót Victor, miközben igyekezett teljesen közömbösnek látszani -, ha jól emlékszem, van még néhány ívem a régi Custom House papírból. Megmaradt abból az időből, mikor még a városnál voltam.

Odament egy fiókhoz és előhúzott belőle néhány ív barna, vízjeles papírt.

- Ez jobb lesz?

Carmen elbűvölően mosolygott. Nekilátott és valóban csodát művelt!

- Ez boszorkányság! - kiáltotta Miguel, keresztet vetve.

De most Victoron volt a sor. Úgy tett, mintha mély hatással lett volna rá az egész, kezébe vette a papirost, összehajtogatta és zsebre tette.

- No, ezzel jól orránál fogva fogom vezetni Don José Castrót - mondotta. - Biztosan megesküszik majd mindenre, ami szent, hogy az aláírás valódi. Hiszen az öreg jó barátja volt. De vigyázz csak, Carmen, nehogy elrontsad a tréfát azzal, hogy eljáratod azt a szép kis piros szádat. Ha bevette a tésztát, akkor aztán majd elmesélem neki, hogy milyen ügyes kis húgocskám van. Hogy milyen csodagyerek! És akkor tán vesz is egy képet tőled. Pá! kincsecském!

Ezzel megsimogatta a leányka arcát, megcsókolta és egyáltalán úgy viselkedett, mint ahogy egy jól nevelt nagybácsinak viselkednie illik. Miguel nagyon irigykedett rá. De pénzsóvársága mellett eltörpült a szerelem. Rövidesen elakadt a beszélgetés. Victornak eszébe jutott, hogy neki tíz órára találkozója van egy barátjával és hamarosan elbúcsúztak.

Carmennek azonban még valami fúrta az oldalát.

- Mondd csak, mi történt Conchóval? - kérdezte. - Mindig hozott nekem madarakat és virágokat a hegyekből. Meg lepkéket is. Hisz tudod, bácsikám, hányszor üldögélt itt nálam és mennyit mesélt! Furcsa sziklákról, amiket látott, meg a medvékről és a gonosz szellemekről. De mostanában nem jön soha az én jó Conchóm. Csak nem történt valami baja? - mondta aggódva és fájdalom csillant meg a szemében.

Miguel féltékenysége fellobbant.

- Biztosan iszik, Señorita. Ez a Concho mindig részeg. Talán nemcsak önrõl feledkezett meg, hanem az öszvérét és a cókmókját is elhagyta valahol. Már ez a szokása, Señorita. Úgy ám! Hahaha!

Carmen ajkai elfehéredtek és élesen, szinte csattanva összecsukódtak. Mint valami pénztárca acélcsatja.

A galamb egy szemvillanás alatt héjává lett. A gyermeklányka kemény amazonná. Valamelyik dacos Garcia lappangó szelleme most élesen kirajzolódott az arcára. Kezét kemény csípőjére téve, két lépéssel Miguel előtt termett.

- Lehetséges, Señor Miguel, Dominguez Perez! - mondta gúnyosan meghajolva Miguel elõtt. - Lehetséges, hogy úgy van, hogy Concho iszákos. De akár részeg, akár nem, sohasem fordított még hátat barátainak. De ha éppen tudni akarja, ellenségeinek sem, soha!

Mielőtt Miguel felelhetett volna, Victor megragadta a karját és a fülébe súgta:

- Te őrült! Hogy beszélhetsz így Conchóról! Hiszen a legjobb barátja! Gyere, mindenekelőtt ki kell tölteni azt az ívet. Te tökkelütött bolond!

Ami azt illeti, Miguel nem volt éppen bolond. Hagyta, hogy Victor elvigye. Most már a Concho elleni bosszúvágy is tüzelte.

A fondában ott találták Manuelt, az aguardiente boldog szédületében, élénk americanó-ellenes hangulatban. Okosabb volt a segítségéről lemondani. Így nélküle láttak munkához a kocsma telefüstölt hátsó szobájában, alaposan fölfegyverkezve tollal és tintával.

Éjféltájban, két órával Concho távozása után, Miguel megsarkantyúzta lovát és elvágtatott Tres Pinos faluja felé. Kabátja zsebében biztos helyen ott lapult az írás a „Vörös Szikla Rancho” földbirtokának adományozása tárgyában.

HETEDIK FEJEZET
Aki pörösködött érte

Nem kétséges, hogy a fresnói Coroner's jury, vagyis a halottvizsgáló esküdtszék Concho halálának okait kutatva, „alkoholmérgezés következtében beállott halál"-t állapított volna meg, ha Mr. Guild bátran ki nem áll meggyőződése mellett az igazságért.

Az esküdtek egy része ellenezte, hogy egyáltalában vizsgálatot tartsanak. Egyikük ezt mondta: - Disznóság, hogy ha egy ilyen piszkos mexikóit valami gyanús módon elvisz az ördög, akkor tizenkét derék amerikai polgár kénytelen legyen a munkáját abbahagyni, hogy kikurkássza, mi a fene baja is lehetett a gazembernek. - A másik úgy vélte: - Ha pedig valóban agyonütötték volna vagy mi, örüljön, hogy ezt mexikói létére vagy harminc éven át elkerülte.

Végül is ilyenfajta határozatra jutottak, hogy: „Meghalt külső erőszak következtében" s a halál okozói: „Ismeretlen tettesek". Hallgatólag azonban beismerték, hogy ezek az ismeretlen egyének csupán Wiles és Pedro lehetnek, mert Manuel, Miguel és Roscommon megdönthetetlen alibit tudtak igazolni. Wiles és Pedro egyelőre Alsó-Kaliforniába szöktek. Minthogy az eset nagy port vert föl, Manuel, Miguel és Roscommon okosabbnak vélték, ha a csalárdul megalapozott igénylést egyelőre nem nyújtják be a törvényszéken, nem bocsátják a közvélemény elé. Concho halála és a gyilkosok szökése után a Kék Pirula Higanybánya Társaság egy évig a jogos tulajdonosok birtokában maradt, akik megkezdték a bánya föltárását.

A meggyilkolt Concho szelleme azonban - akárcsak Banquié - tovább kísértett. Kétségkívül az ő műve volt, hogy bizonyos nyugodt, állhatatos, „igazi Concho-féle módon", állandóan különböző bajok és gondok zavarták a Kék Pirula Társaság működését.

Egy nagyfejű pénzember, az Uzsora Nagymestere érkezett északról.

Megtekintette a higanybányát, rendben találta és minden további nélkül félrevonta a társaság egyik tagját, fölajánlotta nevét és egy bizonyos összeget, ha a vállalatnak domináló részvénytöbbségét a kezére játssza. Egyszersmind leplezetlenül tudtára adta, hogy amennyiben ezt a kis szívességet visszautasítaná, kénytelen lenne különböző mexikói bányákat fölvásárolni és a piacot, a Kék Pirula hátrányára higannyal elárasztani. Ezt a kedves figyelmeztetést nem volt szabad félvállról venni, különösen, ha olyan ember szájából hangzott el, mint ez a Nagypénzű, aki Kalifornia nagy bányakirályai közé számított és akiről köztudomású volt az a frázis, hogy: „Sokat tett az állam segélyforrásainak gyarapítása érdekében."

A nevezett úr tehát a többi részvényest meg sem kérdezve, titokban eladta részvényeit a nagypénzű bányakirálynak.

Rövidesen lábra kelt az a hír, hogy a Nagypénzű kezébe vette a Kék Pirulát, mire a többi részvényes nagy örömére a részvények óriási módon emelkedtek.

De a Nagypénzű hamarosan szükségesnek találta, hogy igen drága olvasztókohókat készíttessen, nagyfizetésű igazgatót alkalmazzon. Egyszóval, hogy a bányát a jövedelem teljes kimerítése árán gyarapítsa.

Nemsokára a részvényeket, melyeket száztizenkettővel jegyeztek, darabonként ötven dollárral kellett megterhelni. A további ötvendollárnyi megterhelés (mely arra szolgált volna, hogy a bányaigazgató úr Oroszországba és Spanyolországba utazzon s ott a higanybányászás különböző módjait tanulmányozza: nem lehetséges-e közönséges homokkőből, gőz és villany felhasználásával higanyt előállítani) végre észre térítette a többi részvényest is.

Erre az időpontra esett, hogy a Nagypénzű ügynökei: a jóindulatú „Tom”, a megfontolt „Dick” s az agyafúrt és szerencsés „Harry” jónak látták, hogy fent említett gazdájuk számlájára az ijedt részvénytulajdonosok piacra dobott részvényeit áron alul felvásárolják.

Félek, hogy agyonuntattam és kifárasztottam az olvasót ennek a zseniális amerikai szórakozásnak leírásával, melyet honfitársaim epigrammaszerű tömörséggel úgy neveznek, hogy „befagyasztás”.

Ez egyszer azonban nem vette eléggé figyelembe az emberek kapzsiságát a nagy Uzsorás, a kapzsiság mestere. Fölháborodva tapasztalta, hogy váratlanul egy másik igényjogot is benyújtottak egy bizonyos földdarabra, mely a „Vörös Szikla Rancho” néven ismeretes. Ez az igényjog az ő bányájára is kiterjedt.

Értesülése persze teljesen bizalmas volt, ahogy ez már lenni szokott a nagyurak értesüléseivel.

Erre aztán fölhasználta az első adandó alkalmat, hogy az egyetlen embernek, aki az eredeti Kék Pirulából még mellette maradt, a kétes tulajdonosi címet és jelleget eladja.

Sikerült az üzletet nyélbe ütnie, mielőtt még a szorgalmas rossznyelvek világgá kürtölték volna a bánya tulajdonjogának kétséges voltát.

A csapás súlyos és nyomasztó volt a szegény részvényesekre nézve, akiknek a bánya most birtokába jutott. Meg volt az terhelve óriási adósságokkal és kiadásokkal, a Nagy Tőkés a bányát így adta át. Hitele erősen csökkent, hála a szerencsés kezű pénzember kilépésének.

És a Nagy Pénzfejedelemnek még csodálattal is adóztak azért az ügyes sakkhúzásért, amellyel a fenyegető baj elől magát biztosítani tudta. Távozása azonban a tönk szélére juttatta a bányatársaságot.

Szegény, sajnálatra méltó Biggs! Valaha első titkára, most pedig elszegényedett tulajdonosa volt a híres Kék Pirula részvénytársaságnak.

Mikor nagy szomorúan átvizsgálta könyveit, az utolsó tételnél felsóhajtott.

De Biggset kitűnő fából faragták. Hitét munkájára építette, ami helyes volt, és saját magára, ez még inkább helyesebb volt. A hite olyan erős volt, mint egy mustármag. Nem kételkedett benne, hogy el tudná mozdítani ezt a higanyhegyet! Kimozdítani okkal-móddal a hamis igények és jogtalan okmányok zűrzavarából.

A sors, miközben szerencsésen megszabadította egy csomó kalandortól, megajándékozta őt egy derék és megbízható baráttal, Royal Thatcherrel. Thatcher szerepe elég fontos ebben az igaz történetben ahhoz, hogy részletesebben foglalkozzunk vele. Thatcher származása, nevelkedése a továbbiakra nézve lényegtelen. De barátsága Biggsszel és a bányában való szerepe annál inkább érdekel bennünket.

Roy egy-két év óta ismerte Biggset. Barátságuk annyira közvetlen és meleg volt, hogy megosztották egymással pénzüket, ágyukat, utolsó falatjukat. Mindezt a barátság kapcsainak azzal a szívbéli szabadságával, mely hozzátartozik a pionírok életéhez. A sors változatos sodra most éppen Frisco kietlen homokdombjain vetette partra Thatchert. Biztosítatlan hajórakományokkal, amilyen a remény, a várakozás és bizalom.

Roy, az igazat megvallva, azt gondolta, hogy barátjának hajója a montereyi hegyek zátonyán átevezve, most szerencsésen kifutott a nyílt higanytengerre.

Így hát meglehetősen meglepődött, mikor egy szép napon a következő levelet kapta Biggs barátjától:

Kedves Roy!

Gyere gyorsan, és segíts öreg bajtársadon. Túlságosan nagy súly nehezedik rám, sok ez egy embernek. De kettőnknek együtt talán sikerül majd a Kék Pirulát kihúzni a slamasztikából.

Biggs

Thatcherre, aki szegényesen bútorozott szobájában üldögélt, és azon törte a fejét, hogy honnan szerezze meg a következő vacsorára valót, a házbérről nem is szólva - úgy hatott ez a macedóniai hívás, mint Szent Pálra hathatott annak idején.

Azonnal vigasztaló levelet írt lakásadónőjének. Közölte, hogy majd egyszer később megfizeti a hátralékos házbért. Akármilyen bátor ember volt is, nem szívesen búcsúzott volna most személyesen. Így hát kicsinyre zsugorodott poggyászát kötélen eresztette le az ablakon és nekivágott az útnak. Változatos és gazdaságos beosztással, félig gyalog, félig omnibusszal tette meg az utat és harmadnap estére bekopogott barátja ajtaján... Pár perc múlva tisztában volt az egész tényállással és fél óra leforgása alatt feles társtulajdonosa lett a szerencsétlen múltú és kétséges jövőjű bányának.

Az üzleti ügyek letárgyalása után, végre ráért Biggs, hogy barátja személyével is foglalkozzon. Alaposan szemügyre vette, s a látottakkal nem volt túlságosan megelégedve.

- Egy kicsit megöregedtél, amióta utoljára láttalak, Roy. Neked sem volt a legjobb sorod, ugye? No, most majd másképp lesz, öregem! Szemeidet tízezer közül is megismerném! De az ajkad milyen száraz! S a szájad milyen komor!

Thatcher mosolygott. Bizonyítani akarta, hogy még azt is tud. Nem közölte barátjával, hogy az önuralom - még inkább a visszafojtott keserűség, a csalódás és a hosszas éhezés - már elszoktatták száját a mosolytól. Levetette fakó kabátját, föltűrte az ingujját és így kiáltott: - Tele vagyunk munkával, lássunk a teendőkhöz! - Ezzel nyakig belemerült a Kék Pirula Társaság üzleti ügyeibe.

NYOLCADIK FEJEZET
Aki a törvény előtt képviselte

Roscommon időközben várakozási álláspontra helyezkedett. Végre aztán alkalmasnak vélte az időpontot, hogy az Egyesült Államok Törvényszéke elé terjessze az ügyet - a néhai Micheltorena kormányzót terhelve meg a hamisított papírok hitelesítésével - Victor Garcia nevében s az ő támogatása mellett. De úgy tüntették fel, mintha az eredeti okmány a tűz martalékául esett volna. Vajon miért?

Úgy látszik, hogy Carmen utánzási készségének is voltak határai. Bármennyire csodálatot érdemelt is ez a művészet, annyira mégsem terjedt, hogy a hivatalos pecsétet is produkálni tudta volna, ami pedig elengedhetetlen járuléka a kormányzósági adománylevélnek. Viszont rendelkezésre állott néhány vízjeles papirosra írott levél, melyek Garciához, Roscommonhoz, Miguelhez és Manuelhez voltak intézve. Valamennyi Micheltorena, vagyis Carmen de Haro saját kezű cikornyás aláírásával ellátva. Továbbá: rengeteg szóbeli ígéretről is tudott számos megbízható tanú. Poétikus, sőt mélyértelmű részletekben sem volt hiány. Ügyes személyek, mint például Miguel, a volt fráter, világosan és határozottan emlékeztek rá: Micheltorena kormányzó úr aguardiente és szivar mellett megesküdött, hogy teljesíteni fogja, sőt már teljesítette is Garcia kívánságát. A tanúk egész seregének tudomása volt a megfelelő levelekről, szóbeli megállapodásokról, és idevágó följegyzésekről. Minden olyan tiszta és világos volt, mint a nap. Tehát minden együtt volt. Csak egy dolog hiányzott: őexcellenciája pecsétje.

És mindennek ellenére is, visszautasították Garcia és Roscommon igényét. Minthogy a bizottság éppen nemrégiben adott ki engedélyt ugyanarra a földrészre két különböző embernek, most óvatos és elővigyázatos lett.

Roscommon először meglepődött, azután fölháborodott, végül harcias lett. Magasabb fórumok elé akarta vinni az ügyet.

Ez, ahogyan Roscommon kedélyállapotát eddig ismertük, kissé következetlennek látszik. De vannak természetek, akiknek a pereskedés ugyanolyan izgalmat jelent, mint a hazárdjáték. Nem szabad azt sem elfelejteni, hogy ez volt Roscommon első pere.

Így hát Mr. Saponaceous ügyvéd úr, Roscommon jogtanácsosa, meglehetősen harcias hangulatban találta a derék kocsmárost. Ilyenkor az ügyvédek körmönfont szónoklatokba kezdenek.

- Önnek természetesen joga van föllebbezni - mondta kliensének a tiszteletre méltó ügyvéd úr. - De nyugodjon meg előbb és gondolja át a dolgokat. A beadvány kitűnően meg volt alapozva! A tanúvallomások túlnyomó többsége a mi oldalunkon volt, de a véletlen úgy hozta magával, hogy régebbi határozatok ellen kellett küzdenünk. Ezekből támadtak a nehézségek... Mégpedig olyan súlyos nehézségek, hogy ha Micheltorena személyesen jelenik is meg a bíróságon, és saját szájával jelenti ki, hogy megadta önnek az igényjogot - ez sem ért volna semmit. Ebben a percben egyetlen spanyol okmány sem jöhet számításba, de még a következő hat hónapban sem.

- Látja, nagyra becsült uram! A kormány egyik legügyesebb washingtoni ügyvédjét küldte ide, hogy végére járjon ennek az ügynek, és ez az úriember nem átallotta jelenteni, hogy a spanyol földigénylések legnagyobb része csalásra és hamisításra van alapozva! És akarja tudni, igen tisztelt uram, hogy ennek mi az oka? Megmondhatom. Azt a washingtoni úriembert megvásárolták! Igen, barátom - megvásárolták - testestül, lelkestül megvette a „Ring”.

- Miféle Ring? - hördült föl Roscommon.

- A „Ring”, hogy is mondjam - felelte az ügyvéd -, a Ring... hm, az, az, egy... klikk! Befolyásos emberekből álló klikk... akiknek célja... hm, hm... az igazságot, a törvényt... hogy úgy mondjam... megkerülni...

- Nyögje már ki! Az ördögbe is! Mi a fene köze van a maga átkozott Ringjének az én igényjogomhoz, amit attól a csirkefogó mexikóitól kaptam zálogul? Koszt-kvártély és ital fejében! He? Ezt szíveskedjék nekem megmagyarázni, ügyvéd úr! He!

- A Ring, tisztelt uram, az a másik oldal, az ellenfél. Ők... hm, hm, az örök ellenfél.

- A nyavalya törje ki! Hát mért nincs nálunk is egy ilyen Ring, egy ilyen klikk? Ötszáz dollárt gombol le rólam, s eszébe se jut, hogy a mi pártunk részére is egy ilyen klikket teremtsen? Semmi ötlete nincs? Mért fizetem hát a drága pénzt magának? He?

- Nem vonom kétségbe, hogy bizonyos kiadások, természetesen a tulajdonképpeni kiadásokon kívül, nagy hasznára lehetnének önnek...

- No, most én, Roscommon, mondok magának valamit! Prókátor úr! Figyeljen! Föllebbezni akarok és meg akarom kapni az igényjogot, már csak azért is, mert a feleségem nagyon ragaszkodik hozzá. Szerezze meg nekem azt a földet és önnek adom a felét! Ennél maradunk. Megegyeztünk?

- De tisztelt Roscommon úr! A mi mesterségünknek vannak bizonyos szabályai... még ha technikaiak is...

- Az ördög vigye magát a mesterségével együtt! Vajon az jobb-e, mint az enyém? Ha én reszkíroztam a viszkit és a becsületes jó aranyaimat azért a tolvaj Garciáért és átkozott birtokjogáért, akkor ön is, tisztelt tollforgató úr, ön is reszkírozhatja a maga vacak jogszabályait.

- No, igen - mondta félszeg mosollyal Wood -, úgy gondolom, egy adóslevél a birtok egyik felére, baráti szolgálatokért - és egy-két dollár tőkebefektetés részemről -, igen jól megférnének egymással.

- Ez már beszéd! De hát ki ellen kell hadakozni? Kikből áll tulajdonképpen az a klikk? Az a „Ring”?

- Az, tisztelt uram - fejezzük ki magunkat így: az Egyesült Államok -, mondta méltóságteljesen az ügyvéd.

- Az állam? Szóval a kormány maga? No, annál jobb! Hiszen éppen az államhatalom ellen hadakoztam szülőföldemen is! Az államhatalom üldözött engem Amerikába! - Akkor hát tovább harcolok régi elveimért!

- Politikai meggyőződése becsületére szolgál, Mr. Roscommon - kezdte rá Mr. Wood. De Roscommon közbevágott:

- Mi köze a kormánynak az én beadványomhoz?

- A kormány képviselője a kerületi ügyész - mondta az ügyvéd, minden szót megnyomva.

- És ki az a fickó?

- Úgy hallom - felelte Mr. Wood, elhúzva a szót -, úgy hallom, hogy most változás lesz. Különben én magam is pályázni szándékozom.

Roscommon ravasz, szürke szeme élesen pillantott az ügyvédre. De csak ennyit mondott:

- Úgy, ön is.

- Igen - állta szemtelenül a tekintetét Mr. Wood. - És ha az ön földijei közül többen támogatnának - olyanok, mint ön, Mr. Roscommon, akiknek befolyásuk van a közvéleményre -, nos, akkor talán egyszer, idővel még ön is konzervatívvá lenne és kibékülne az államhatalommal, a kormánnyal...

A nagyobb és kisebb csirkefogó egymás szemébe nézett és mély rokonszenvet érzett egymás iránt. Szépen kezet ráztak.

No, bizony! Sokszor több és igazibb emberi megértés van a kimondott gazemberek között, mint a tiszteletre méltó rendes emberek között, akiknek erényei - előfordul, hogy sajnos - egymással szembefordulnak.

- Szóval ön be fogja nyújtani a föllebbezést?

- Igen, természetesen.

És tényleg, sikerült is.

Mr. Wood benyújtotta a fellebbezést és valami csodálatos véletlen folytán a kerületi ügyészi állást is elnyerte. Most aztán zsebében az okmánnyal, mely számára a „Vörös Szikla Rancho" felét biztosította, kiküldötte egyik „kollégáját", hogy az Egyesült Államokat képviselje. Tehát Garcia, Roscommon és saját maga ellen. Lám! Az Egyesült Államok elvesztette a pert Roscommon és társai ellenében.

Ez nem jelentett kevesebbet, mint a Kék Pirula Bányatársaság teljes csődjét, a társaság ugyanis egy atyai és jóindulatú kormánytól földeket vett, melyek nem az övéi.

Roscommonék mexikói okmánya persze „régebbi keletű" volt, mint Concho, Pedro, Wiles, sőt a későbbi Kék Pirula Részvénytársaság utódjának: Biggsnek és Thatchernek birtokjoga. S a végén még felelőssé is tette a mostani tulajdonost mindazokért az összegekért, melyeket a Nagy Pénzember préselt ki a bányából. A kerületi ügyész úr látszólag igen bánatos volt emiatt. De azután, ugyebár, belenyugodott. Biggs és Thatcher viszont tényleg bánkódott, de egyáltalában nem nyugodott bele.

És most - hogy történetünknek néhány évvel elébe vágjunk -, most kezdődött csak az igazi pörösködés a két tábor között. Biggs és Thatcher erélyesen, bátran, buzgón és hittel - Garcia, Roscommon és társai ezer gyakorlati fogással, csellel, vesztegetéssel és ravasz politikával hadakoztak. Merész és eredeti ötletekben nem volt hiány. No csak egy jellemző epizódot, mely ama koncepció csibészségét illeti, valóban rávall a korra, melyben lejátszódott. Egy alárendelt vidéki tisztviselő saját hatáskörében elfektette az aktákat a törvényszéken, így azok sokáig nem kerülhettek a legfelsőbb bíróság elé. Kár, hogy ez az akkoriban még új fogás nem tette halhatatlanná a fickó nevét, ki minden törvényességnek fittyet hányva, a jog és szabadság kupoláira „követ vetett". Keze nyoma azonban rajta maradt az aktákon, s fennmaradt néhány sora, mely jogi „éleslátását" leleplezi. Szórakozhatnak rajta és tanulhatnak is belőle mindazok a fiatalemberek, akik tisztes állást, de amellett - persze - némi vagyonkát is óhajtanak.

A legfelsőbb bíróság nem tehetett mást, minthogy az ügy elintézését végül is saját ügyvivőjének nagyobb tenyerébe adta.

A per azonban, amely rendesen vezetett ügymenettel két-három hónap alatt elintéződhetett volna, egyre csak nyúlt, húzódott a végtelenségig. Hol nekilendült, hol ellankadt. Így ment ez éveken át.

Közben azonban Biggs és Thatcher nyugodtan dolgoztak a bányában. Most már ők is taktikával éltek. Halasztást nyertek, ügyeskedtek és vidám iramban termelték a higanyt, mialatt ellenfeleik súlyos pénzeket dobáltak ki.

Egy napon Biggs, a sok évig tartó küzdelemben kifáradva és felőrlődve, betegeskedni kezdett. Mikor érezte, hogy élete vége felé közeledik, saját bányarészét Thatcherre hagyományozta. Ettől kezdve Thatcher lett egyedüli tulajdonosa a Kék Pirulának.

De ne vágjunk a dolgoknak elébe. Sokrétű emberi érdekek fonódtak itt össze a bánya körül.

Kezdjük Roscommon mesterrel. Mr. Roscommonnak akkoriban, amikor Victor Garciától a birtokjogi igénylést kézhez kapta, fogalma sem volt arról, hogy ez hamisítvány, s így nem gyanakodott. Csak azután, mikor már belekóstolt a pereskedés mámorába, akkor rémlett fel neki, hogy megcsalták és becsapták. Ettől kezdve a becsapottak konokságával mindent és mindenkit okolt, csak éppen azokkal a való körülményekkel nem számolt, melyek tönkrejutását okozták.

Egyszerű észjárásával csak azt látta, hogy a Kék Pirula Társaság egy olyan bányából húz jövedelmet, melynek igényjoga az ő kezében van, amelyre tehát a társaság a törvény szerint nem jogosult.

Minden dollár, amit ki kellett adni, csak új vádpont volt a vádak szüntelen sorozatában.

Minden halogatást személyes igazságtalanságnak érzett, még akkor is, ha azt ügyvédje javasolta. Az a tény maga, hogy a hatalmas vagyonért soha nem adott semmiféle ellenszolgáltatást, hogy ez úgyszólván semmiért lett volna az övé, még csak fokozta fanatizmusát. Az a gondolat, hogy a szép álom dugába dőlhet, jobban fájt neki, mintha készpénzben ki kellett volna fizetnie azt a milliót, amit a bányából remélt.

Az emberek általában szeretik, ha semmiért kapnak valamit. No persze! Ha az elképzelhető legkisebb fáradsággal a lehető legnagyobb eredményt érhetik el. Roscommon sem volt más vagy rosszabb, mint többi embertársa.

A per azonban őt is éppen olyan végzetszerűen megviselte, mint mindenkit, akire csak ránehezedett a megölt Concho szelleme. Mint mindenkit, akit a kapzsiság kínzott és lelkesített.

Kényelmes jövedelméből és vagyonkájából, amit szorgosan garasról garasra rakva gyűjtött össze, ezreket szórt szét a délibábért. Haja megőszült, életenergiája csökkent, belefáradt a maga okozta csalódásokba. Már nem tréfált, nem mókázott többé olyan jókedvűen a vendégeivel. Most klikkeket kellett melegen tartania, ellenségeket meglágyítania, barátokat jutalmaznia.

Szatócsboltja sokat szenvedett és a „Cosmopolitan Szálloda”, mely Mrs. Roscommon vezetése alatt állott, szintén ráfizetéssel dolgozott. Mert hiszen újra meg újra ingyen koszt-kvártéllyal kellett ellátni egy sereg embert, akik a földbizottság vagy a kerületi ügyészség előtt mint „szavahihető tanúk” szerepeltek.

Még a kocsma is bedöglött. A Kék Pirula Bánya munkásai is a szomszédos kocsmába jártak, ahol egy pohár viszki mellett hangosan szidták a „gazember irlandi”-t, aki ilyen kavarodást csinált a bánya körül.

Az a nyugodt közöny, amellyel Roscommon a vevőit mindig is kiszolgálta - a múlté volt már. A söntésen meglátszott a tisztogató kéz hiánya. Roscommon nem használta már a törlőrongyot a maga régi, önfeledt módján. Az egykor tükörfényes pulton a pohárnyomok mind azt hirdették, hogy a gazda egészen más dolgokkal van elfoglalva. A „Vörös Sziklá”-ért pörösködő Roscommon éles szürke tekintete most állandóan azt kutatta, ki az ellenség és ki a jó barát.

De lássuk most Garciát.

Ennek az erényes úriembernek feltűnően fokozódott az a vele született tehetsége, hogy valótlan dolgokat történeti hűséggel adjon elő. Emlékezőtehetsége ugyanis egyre gyöngült. Újabb vallomásaiban némi könnyed következetlenségek mutatkoztak. Vallomása mindig annak a pártnak kedvezett, amelyiktől a legtöbb pénzt kapta. Az előbbi, eskü alatt tett vallomásával való ellentmondásokat a gyöngébb ellenpárt azonnal észrevette és világgá kürtölte. Garcia remekül jövedelmező pozíciója, vagyis az, hogy tanú volt és az ország történetének általánosan elismert szakértője, ettől kezdve hanyatlani kezdett.

Vallomását most már kénytelen volt más megbízható egyének vallomásaival is alátámasztani. Ez azonban jövedelmét sajna, alaposan megcsappantotta. Szavahihetősége fogytán, rossz szokások lettek úrrá rajta. Gyakran volt részeg. Eljátszotta a házát, Carmen tartotta el ecsetje munkájával.

Térjünk vissza ehhez a csinos, fiatal művésznőhöz, aki most San Franciscóban élt, s akinek ártatlan hamisítványai olyan rossz gyümölcsöt érleltek a „Red Rock Rancho” kopár hegyoldalán. De lesznek majd életének szebb napjai is, melyeket már beragyog a tiszta napsugár.

KILENCEDIK FEJEZET
Hogyan játszott közre a szerelem

A ház, amelyből Roy Thatcher minden formaság mellőzésével távozott, egyike volt San Francisco túlméretezett, hatalmas, levegőtlen hodályainak. Hóbortos remények tervezték és építették a házat, s végül is kétségbeesetten lakott benne az építkező. Eredetileg valami újsütetű kaliforniai Aladdin-palotájának készült, de a büszke csarnokból végül is családi penzió lett. Sok ilyen szálloda vagy garniszálló volt Friscóban, ahol bútorozott szobákat adott bérbe egy-egy vagyontalan özvegy vagy reménytelen aggszűz, aki a kenyérkereset nehéz mesterségét igyekezett összeegyeztetni a tisztességgel.

Thatcher háziasszonya előkelő származású asszony volt. Szerencsétlenségére nemcsak férjét vesztette el, hanem annak vagyonát is. Meghúzódott hát egy kis szobácskában, s az olasz nemesek szokása szerint a ház többi részét bérbe adta. Minden elsején különös jelentősége volt hát a háziasszony csevegésének.

Thatcher egy elszegényedett gentleman érzékenységével és tapintatával vett tudomást ezekről a szomorú tényekről.

Mikor Thatcher eltűnése után néhány nappal pénzküldemény érkezett, mely a feladó bőkezűsége folytán jóval nagyobb volt, mint az adósság, az özvegy szíve megkönnyebbült. És mint ahogy a varázspálcával érintett szikla mindenféle bőséget áraszt, az özvegyasszonynak is új ruha jutott, a fiának, Johnnynak új öltöny. A folyosóra új szőnyeg került. Jobb ellátás a szobauraknak és - hála Istennek - barátságosabb elbánás a szegény kis fekete szemű montereyi festőnőnek is, aki akkoriban már aggasztóan magas összeggel volt hátralékban. Mert hát Miss de Haro szegényes tárcáját a nagybátyja erősen igénybe vette. A csalárd ügy hullámai következtében olyan szertelen és oktalan kínálat alakult ki a montereyi piacon hamis tanúkban, hogy végre a hamis eskü és a meztelen valóság közötti demarkációs vonal teljesen elenyészett.

Victor Garcia kénytelen volt most már így gondolkodni:

- Ezért a pénzért már igazat is mondhattam volna. És akkor legalább megőriztem volna a lelki üdvösségemet. De így még az ördög is belekontárkodott a munkámba.

Plodgittné, a háziasszony, nem tudott ellenállni, hogy Carmen de Harónak el ne mondja váratlan szerencséjét.

- Magának is mindig jó barátja volt, kedves gyermekem - áradozott. - Mindig becsületes embernek ismertem, aki sohasem akarta egy szegény özvegyasszony kárát. Hallgassa csak meg, mit ír magáról a levélben.

Kihúzta Thatcher levelét a zsebéből és olvasni kezdte:

> *Mondja meg az én kedves szomszédnőmnek, hogy nemsokára visszatérek és őt egész festő-cókmókjával együtt idehozom - ha kell, még erőszakkal is - és addig vissza sem engedem, amíg a fekete hegyeket és vörös sziklákat, melyekről annyit mesélt nekem - le nem festi és a Kék Pirula Bánya romantikus hírű első olvasztókemencéjét is a kép előterébe nem rajzolja, úgy, ahogyan neki erre megbízást akarok adni.*

- De mi történt veled, kicsikém? Nem kell elpirulni az első nagyobb megbízás miatt, melyet most kaptál. Szűzanyám! Mért vetted az ecseted festékes végét a szájadba?! Most meg az olajos pemzlit az öledbe ejted? Ejnye... Talán a jó nővérektől tanultad a kolostorban, hogy mint egy rossz kölyök, kitépd az öregebb kezéből a levelet? - Carmen! Te édes barna kislány!

Beszélj hát, kicsikém! Beszélj hát! Mi történt? Mondj el mindent a te dallamos csacsogásoddal! Szeretnék mennél többet tudni mindenről! Hadd lelkesedjek érted! Hadd hírészteljek mennél több szépet rólad... Beszélj, kicsikém!

De Carmen diszkrét volt, nem beszélt. Egy kukkot sem tudott meg tőle a háziasszony. Így hát csak a tényekből következtethetünk. Belemerült a levél olvasásába.

Carmen szobácskája Thatcherével éppen szemben volt. Ha történetesen mindkét ajtó nyitva állt, Thatcher sokszor látta Carmen fekete fejecskéjét és fiús alakját, hatalmas kék kötényében a festőállvány előtt. S Carmen is többször észrevette, hogy kolostori elvonultságába pipafüst hatol. Látta a folyosó túlsó oldalán füstfelhőkbe burkolózva az olimposzi amerikait. Rendszerint hintaszékében hevert, két lába a kandalló párkányán.

Néhányszor már találkoztak is a lépcsőn. Ilyenkor Thatcher mindig néhány udvarias vagy tréfás szóval üdvözölte. Az ilyesmi sohasem bántja meg a nőket, még ha a tréfás hanghordozás fölénye egy kicsit meg is csipkedi az önérzetet. A nagy szenvedély persze mindig komoly formában jelentkezik, ezt minden nő tudja. De talán annál érdekesebb kipróbálni: vajon a nevető Mercutio köntösében nem egy hús-vér Romeo rejtőzik-e? Thatcher természettől fogva amolyan „védelmező" típus volt. Szinte kizárólag a gyöngeség tudta fölébreszteni benne a gyöngédséget. De talán csak azért, mert az ember esendő volta mindig némileg nevetségesen is hat - s Thatcher kedvelte ezeket a humoros szituációkat. Mindig nagy buzgalommal karolta föl a nőket és a gyermekeket, akiket szívesen sorolt a gyöngék és esendők közé.

A fiatalabb generáció tisztes okulására említem ezeket a mozzanatokat. Mert hiszen az erőnek és a férfiasságnak teljes meghódolása a szépség lábai előtt: nem más, mint külföldi hóbort. Ez minden meghódításra érdemes nő szemében értelmetlen kell hogy legyen. Mert hogyan szeressen a nő olyan valakit, akire semmiképpen nem tud fölnézni? Akár így, akár úgy, korai volna még Carmen és Thatcher között valamilyen férfilogikával szerelemre következtetni. A kétkedőbb női kritika nem is látna az eddigiekben semmi olyasmit, ami ne eshetett volna meg barátságból. Thatcher nem volt szentimentális. Bókokat sem igen mondott a lánynak. Még a finomabb és szótlan figyelmességeket is kerülte. Volt úgy, hogy szobája ajtaja napokon át zárva maradt. De mikor legközelebb újra találkoztak, beszélgetésük annyira természetes és magától értetődő volt, mintha csak tegnap látták volna egymást utoljára.

Persze lehet, hogy Carmen mégiscsak mélyebben nézett bele Thatcher szemébe. Mert lám, a Thatcher eltűnése utáni napokon, mikor észrevette, hogy a férfi ajtaja csak nem akar megnyílni, isten tudja, mi is ütött beléje, szörnyen búsult, sőt izgult emiatt. Betegségtől, hirtelen haláltól vagy esetleg öngyilkosságtól féltette a fiatalembert. Mikor aztán ügyesen kikérdezte a háziasszonyt és megtudta, hogy Thatcher megszökött, néhány másodpercig maga is osztozott Plodgittné felháborodásában. Ez persze arra mutatna, hogy kevés szimpátiát érzett a tettes iránt.

Eddig csak egy barátja volt: Concho. Concho emlékéhez máig hű maradt. Olyannyira, hogy szinte gyűlölt minden amerikait. Mert úgy vélte, az americanók ölték meg Conchót.

Igyekezett kiverni fejéből Thatchert. Újból festeni kezdett. Fantáziafejet festett a jó Junipero Serra atyáról, a nagy misszionáriusról. A kép nagyon szép volt, de sehogy se tudta eladni. Erre aztán reklámképeket, plakátokat kezdett rajzolni, melyek sokkal népszerűbbek és piacképesebbek voltak. Egy befejezetlen, felhőkkel művészien övezett Keresztelő Szent János-fejet ötven dollárért adott el San Franciscóban egy patikának. A kép nagyon jó szolgálatokat tett azáltal, hogy egyrészt egy szeplőeltávolító szer kitűnő hatását demonstrálta, másrészt hogy így, kellemesen és diszkréten fölélesztette a szentnek emlékét. Munkája most hát volt, és némi keresete is. De mégis fáradtnak, letörtnek érezte magát és közel volt hozzá, hogy elcsüggedjen.

Egyre jobban vágyott vissza a kolostorba a jó nővérekhez. A kolostori élet elzártságába és tökéletes lemondásába.

És ekkor, nos, ekkor történt, hogy „ő” megérkezett. Thatcher vagyis hát: Don Royal.

Nem úgy jött, mint a mesebeli herceg, hogy délceg paripáján elragadja magával a megbűvölt várkisasszonyt. Szakállas volt és fekete, mint valami párduc. Ruházata kissé hanyag, és egész lénye szórakozott. De szája és szeme a régi volt. Mikor a maga „tiszteletteljes”, de mégis kedélyes tréfás módján élőszóval is megismételte levélbeli meghívását, a szegény kis Carmen nem tehetett mást, minthogy irult-pirult és tétovázott.

Ám egy „jó nevelésű úriember” mindig oly tapintatos, akárcsak egy nő.

Thatcher előkerítette özvegy Plodgittnét és erélyesen rákiáltott:

- Halálra dolgozza magát, ha így folytatja. Ne sajnáljon magától egy kis levegőváltozást. Jöjjön velem Montereybe és hozza magával Miss de Harót is.

Az öreg hölgy hamar megértette a helyzetet. Minden vénlányban vagy özvegyasszonyban, ha egy bizonyos kort elért, van némi hajlam arra, hogy anyáskodjék a fiatalabbakon és igyekszik férjhez is adni őket. Ez az utolsó alkalom, hogy a múltat ismét vissza lehessen idézni.

Mrs. Plodgitt beleegyezett és Carmen de Haro sem utasíthatta vissza a meghívást.

A hölgyek a Kék Pirula Bányát teljesen olyannak találták, mint ahogy Thatcher előttük leírta. „Egy kicsit ridegnek és otrombának.” No, az is meglátszott, hogy eddig csak férfiak tartózkodtak itt. Thatcher átengedte az egyetlen berendezett szállást, maga pedig kint aludt embereivel a fák alatt, a szabadban.

Mrs. Plodgittnek eleinte hiányzott a gáz és a vízvezeték és a civilizáció más egyéb kényelmi berendezése, így többek között a lepedő és a párnahuzat is. A hegyi levegő balzsama azonban enyhítette az öreg hölgy neuralgiáját, valóságos és képzelt fájdalmait.

Ami Carment illeti, hát ő aztán dőzsölt a szabadságban. A konvencionális tartózkodás teljes feloldásában és a gyermekes örömök élvezetében.

Bebarangolta a hegyeket közel és távol. Befurakodott a komor bokrok közé, felmászott a meredek csúcsokra. Kirándulásairól vadgesztenyevirággal, bogyókkal és babérágakkal megrakodva tért vissza. De a Kék Pirula Bányaművekről a kép csak nem készült el. Sem a bányák, sem a kohók nem elevenedtek meg a vásznon, sem a festőien csoportosított munkássereg, ahogyan higanyt és újra csak higanyt hoznak fel a föld mélyéből. Tulajdonképpen nem is festményt kellett volna Carmennek készítenie, hanem olyan képet, melyet litografálás vagy más hasonló eljárás útján sokszorosítani lehetne. De sehogyan se tudta magát elhatározni. Még az sem volt elég ösztönzés, hogy ezzel Thatchernek kedvébe járjon. De készített egy tanulmányt a szétesett és lerombolt „Vörös Szikla Olvasztókemencéről”, mely fölött sötéten, szívszorongatóan törnek a magasba a hatalmas sziklafalak. A halódó tűz sápadt pirossal önti el a sziklás vidék borús vájatait. Ezt festette. De a vázlattal nem volt megelégedve. Sok mindent változtatott a képen. És mikor végre elkészült vele és Don Royalnak átadta, valami könnyű daccal nézett szembe vele.

Thatcher csodálattal szemlélte a képet. Azután, hogy valami kritikát mégiscsak mondjon, tréfásan így szólt:

- Nem tudna - fordult a művésznőhöz -, hogy látni lehessen, mit is ábrázol ez a kép valójában - hogy tényleg cégtábla vagy plakát legyen -, nem tudna egy kezet is rajzolni ide, ezzel a felírással: Az új Kék Pirula Üzemekhez jobbra...? Ez a hiba maguknál, zseniknél, hogy nincsen

praktikus érzékük... De mondja csak, ez a fekvő alak az olvasztókemence előtt mit jelképez? Még soha egyetlen bányászomat sem láttam ott! Ráadásul ez az ember ahogyan a serapéjáról látom - még mexikói is.

- Az az alak - felelte Miss Carmen hűvösen - az előtér kitöltéséhez kellett. Szükségem volt valamire, ami a kép egyensúlyát megadja.

- De - folytatta Thatcher, miközben öntudatlanul is a kép hatása alá került újra, meg újra - a mexikói figurája, és maga az egész jelenet igazán megszólalásig hű ábrázolás. Mondja meg nekem - mielőtt Plodgittnéhoz fordulnék tanácsért és segítségért - ki ez az én gyűlöletes vetélytársam, a maga modellje?

- Ó - felelte sóhajtva Carmen - csak a szegény Concho.

- És hol van ez a Concho? Ki ő? - kérdezte türelmetlenül Thatcher.

- Meghalt, Don Royal.

- Meghalt?

- Igen. Igazán meghalt. Itt ölték meg - a maga honfitársai.

- Ó - már értem. És maga ismerte őt?

- Barátom volt.

- Ó!

- Az egyetlen barátom.

- De Miss Carmen - szólt most Thatcher - nem borzalmas egy kissé ez a birtokomat bemutató plakát? Illusztrált lap számára egészen jó az ilyesmi, de...

- Igen, borzalmas, Don Royal, nézze csak: alszik!

- Sí, mint ahogyan a halottak alusznak.

Carmen gyorsan keresztet vetett: - Mint a halottak - ismételte.

Mindketten a lehető legrosszabb hangulatban voltak. Carmen egész testében remegett, mintha fagy borzongatta volna. De mint nő és mint tapintatos spanyol nő, ő szedte össze előbb magát.

- Ez csak tanulmány, Don Royal és csak a saját részemre. Magának majd másikat fogok festeni.

Ezzel eltávozott. Azt hitte, a témát be is fejezte, és most már Don Royalnak is búcsút mond majd.

Csakhogy ebben tévedett. Még ugyanaznap este Thatcher ismét ideterelte a beszélgetést. Carmen elbarikádozta magát és védelmi harcmodort vett föl. Nem gyávaságból volt, mert csalódott, hanem csodálatosan finom női ösztönből, mely óvatosságra intette. A férfi mégis megtudta tőle, amiről eddig sejtelme sem volt, hogy Carmen az ő legfőbb ellenfelének az unokahúga. Ám ettől kezdve Thatcher még udvariasabb, még gyöngédebb lett. Annyira, hogy Plodgittné arra a határozott meggyőződésre jutott, hogy a fiatalok már egymás között megegyeztek. S már komolyan foglalkoztatta az a gond, hogy milyen ruhát vegyen fel az esetleges ünnepi alkalomra.

És Carmen? A szegény Carmen bizony este álomba sírta magát, amíg elhatározta, hogy nem törődik gonosz nagybátyjával, hanem megnyitja szívét ez előtt a derék amerikai előtt és nem fest többé olyan képet, mely így vagy úgy belejátszik abba az élethalálküzdelembe, mely a két férfi között folyik. A nők gyakran olyanok, mint a gyermekek. Látják a dolgokat és mégis:

rendkívül lényegtelen apróságoknál megtorpannak. Carmennek az persze eszébe se jutott, hogy a maga régebbi szerepét nagybátyja perével kapcsolatba hozza. Teljesen kiment a fejéből, hogy valamikor aláírások utánzásával szórakozott. Elég az hozzá, Carmen mégiscsak festett Thatchernek egy képet. Ugyanazt, mely ma a Kék Pirula irodáját ékesíti San Franciscóban. A bányatelep tetszetős formákkal és színekkel van ábrázolva, de minden ecsetvonás egy bontakozó szerelmet sejtet. Mikor a munkáját befejezte és ezzel, mint gondolta, „bérét" kiérdemelte, egy bizonyos fokig lehűlt és visszahúzódott. Ennek a viselkedésének az lett a következménye, hogy Thatcher érdeklődése még inkább fokozódott, már csak azért is, mert minden olyan balul ütött ki, noha Carmen, ellenségének unokahúga, nem jelentett számára mást, csak egy érdekes leányt, akit mindig hajlandó lenne támogatni, de sohasem félne tőle.

A gyanú azonban a legnemesebb szívekbe is be tud lopózni.

Plodgittné megváltozott. Hamarosan abbahagyta házasítási tevékenységét és természetesen mindenért Carment okolta. Az erősebb oldalra, a férfihoz szegődött.

- Kár, nagyon kár, hogy az ilyen fiatal teremtések ennyire különösek - mondta Thatchernek, amikor Carmen rosszkedvűen visszavonult. - De ez már a vérükben van. A spanyolok mind bosszúvágyók, éppen úgy, mint az olaszok.

Thatcher rendkívül meglepődött.

- Hát nem veszi észre, min rágódik? Hogy mindez a föld és az egész birtok a nagybátyjáé lehetne, ha maga nem volna a világon! És ahelyett, hogy kedves lenne és... - itt abbahagyta és köhögött.

- Szentséges ég! - kiáltott fel Thatcher zavartan - erre nem is gondoltam. - Egy pillanatnyi szünetet tartott, aztán hozzáfűzte, mégpedig elég határozottan:

- Ezt nem tudom elhinni; ez nem hasonlítana rá.

Plodgittné dühös volt. Fölállt és elment. De előbb még kilőtte mérgezett nyilát:

- No, csak még rosszabbat is meg ne érjen!

Thatcher látszólag csak nevetett a dolgon, de bizony alaposan odalett a kedve. Mikor másnap Carmennel találkozott, a lány észrevette, hogy különös, majdnem vallató pillantással méregeti, amit eddig sohasem észlelt. Ez még csak olaj volt a tűzre. Majdnem goromba volt Thatcherhez, még azzal sem törődve, hogy jelenleg az ő vendége. Thatcher azonban megőrizte higgadtságát. De éber maradt. Úgy intézte a dolgokat, hogy Plodgittné este korán ágyba menjen és Carment kicsalta azzal az ürüggyel, hogy megmutatja neki holdvilágnál a régi bányát. A szétrombolt olvasztókemencéhez vezette a lányt, ahol már nem hallhatta őket senki.

- Mi történt közöttünk, Miss de Haro? - kérdezte aztán. - Talán megbántottam valamivel?

Carmen azt felelte, nincs tudomása róla, hogy valami is történt volna. Ha Thatcher jobban szereti idősebb barátnőit, akiknek hűségéről bizonyára meg is van győződve, és akik fölötte állnak annak, hogy egy balsorstól üldözött barátjukról rosszat mondjanak (ó, Carmen, pfuj!) - és ha Don Royal ezeknek a személyeknek a társaságát többre tartja, mint egyes fiatal barátnőit (ej, az olvasó észre fogja venni itt Carmen hangjának egyre fokozódó szorongását és remegését) - hát akkor ő nem is tudja, hogy tehet neki Thatcher szemrehányást.

Mind a ketten megfordultak és egymás szemébe néztek. Minden megvolt hozzá, hogy egymást tökéletesen félreértsék. Thatcher férfimódra gondolkozott. Carmen nőiesen megérezte a dolgokat. Thatcher rá akart jönni bizonyos dolgokra és ezekből le akarta vonni a következtetést. Carmen viszont bizonyos érzelmeket szeretett volna tisztázni és a tényeket aztán ehhez igazítani.

- De igazán távol áll tőlem, hogy szemrehányásokat tegyek, Miss Carmen. Az igaz, hogy faragatlanság tőlem, hogy idehoztam és így az orra alá dörgöltem ezt a birtokot, melyre nagybátyja igényt tartott, és amelyet én foglaltam el. De ez tévedés volt - tette hozzá gyorsan - nem is tévedés. Maga tudott erről, én nem. Maga túltette magát ezen, mielőtt idejött. Én pedig boldog voltam, hogy maga itt van.

- Természetesen - válaszolt Carmen duzzogva - én vagyok az egyetlen, aki ezért felelős. Ez hasonlít magukra, férfiakra!

Az asszonyi tapasztalatoknak ezt az elrémítő összegezését a lány, ez a gyermek úgy mondta ki, mintha már a bölcsőben erre tanították volna.

Asszonyi általánosítások mindig zavarba hozzák az embert. Thatcher nem felelt egy szót sem. Erre Carmen indulata még magasabbra hágott.

- És miért akarja Victor bácsi tulajdonát elvenni? - kérdezte diadalmasan.

- Nem tudok róla, hogy ez a bánya nagybátyja tulajdona volna.

- Maga... nem tud róla? Nem látta a folyamodványt, melyet Micheltorena kormányzó jóváhagyott? Nem hallotta, mit vallottak a tanúk? - kérdezte szenvedélyesen.

- Az aláírásokat lehet hamisítani és a tanúk is hazudhatnak - mondta nyugodtan Thatcher.

- Mit jelent az, hogy: „hamisítani”?

Thatcher rögtön tudatára ébredt annak, hogy a spanyol nyelvben a „hamisítás”-ra nincs megfelelő szó. Ez a fogalmi gazdagodás nyilván „az ördögi americanók” találmánya. Ezért megmagyarázta - barátságosan és szinte mosolyogva:

- Sok olyan ügyes és rossz ember van, aki mások kézírását utánozni tudja. Ha ezt valaki arra használja fel, hogy csalást segítsen elő, ezt „hamisítás”-nak nevezzük. De bocsásson meg, Carmen - hát mi történt magával?

Mert a lány egyszerre csak hátrahanyatlott. Egy fának dőlt - szinte tehetetlenül. Sápadtan állt és tekintetét mereven a férfira szegezte. Most még csak süvölvény volt, nem asszony. Tapasztalatlan és tudatlan. De a nemi ösztönök máris erősen ébredeztek benne.

Thatcher azonban csak azt látta, hogy fájdalom gyötri, hogy segítség nélkül áll ott és semmit nem kérdezett.

- Lehetséges, hogy nagybátyját megcsalták - kezdte. - Sok becsületes embert szedtek már rá ügyes gazemberek, férfiak, nők egyaránt.

- Hagyja abba! A Szent Szűzre! Hát nem akar végre elhallgatni?

Thatcher egy pillanatra visszahökkent a lángoló szemektől, a kis alak halottsápadt arcától, a fenyegetően összeszorított gyermekkezektől. A lány szorosan eléje állt. A férfi figyelt.

- Hol van az a beadvány? Az a... hamisítvány? - kiáltotta. - Mutassa meg nekem!

Thatcher megkönnyebbült. Arcán az a bizonyos fensőbbséges mosoly jelent meg, mellyel a férfiak a nők gyermeki tudatlanságát szeretik nyugtázni.

- Igazán nem gondolhatja, hogy nekem adták megőrzésre nagybátyja okiratait. De bizonyára megtalálja ezeket a papírokat a bácsi ügyvédjénél.

- És mikor utazhatok el innen? - kérdezte szenvedélyesen Carmen.

- Ha énrám is tekintettel van, akkor még marad, egészen addig, míg meg nem bocsát nekem. Ha még olyan hosszú időbe telne is ez... Egyébként, ha tudtomon kívül megbántottam volna és maga nem akar a kibékülésről hallani...

- Tehát holnap. Napfelkeltekor mehetek?

- Ahogy akarja - felelte Thatcher csendesen.

- Gracias, Señor.

Lassú léptekkel indultak hazafelé. Thatcher mint férfi, azzal az érzéssel, hogy minden ellene támadt. Carmen mint nő, azzal az érzéssel, hogy reménytelenül széthullt az élete. Míg az ajtóhoz nem értek, egy szót sem beszéltek egymással. Itt azonban Carmen ajkára szaladtak - régi gyerekes, vidám módján - az inkább énekelt, mint mondott szavak:

- Jó éjszakát, Don Royal! Álmodjon szépet! Tehát holnap reggel! Hasta mañana!

Thatcher némán, zavartan állt, csak nézte ezt a szeszélyes lánykát. De az mindjárt helyesbített.

- Ez az öreg macskának szól - súgta és a válla fölött Plodgittné ablaka felé mutatott.

- Jó éjszakát és most menjen!

És Thatcher elment, hogy kísérőt fogadjon reggelre, aki majd a vendégek rendelkezésére áll, a csomagok dolgában is.

Reggel, mikor fölébredt, megtudta, hogy Miss de Haro, vezetője kíséretében Plodgittné nélkül kelt útra Monterey felé.

Nem tudta csodálkozását eltitkolni az öreg hölgy előtt. Az asszonyság pedig - ez a jobbra hivatott áldozata a márványkeblű férfiaknak - egyedül maradva, egészen megzavarodott. De nem annyira, hogy ne tudta volna Thatchernek még odamondani:

- Biztosra veszem, hogy ahhoz a szélhámos nagybátyjához megy... mégpedig azért, hogy mindent elmondjon neki.

- Mindent elmondjon? Az ördögbe is! Mit tud neki mondani? - kiáltotta Thatcher, akit a gonosz csipkelődés ezúttal szokott önuralmából egészen kizökkentett.

- Remélhetőleg semmi olyat, amit nem szabadna - mondta Plodgittné, meghátrálva.

Valóban, Carmen a Monterey felé vivő utat választotta. Majdnem sántára lovagolta lovát, hogy a helységet gyorsan elérje. Amikor megérkezett, lovát és kísérőjét visszaküldte azzal az üzenettel, hogy gőzhajóval San Franciscóba utazik és ott szeretne Plodgittnéval újra találkozni.

Aztán egyenesen nagybátyja ügyvédjének, Mr. Woodnak irodájába sietett.

Monterey férfilakosságának nagy része ismerte Carment és becsülte, dacára nagybátyja rossz hírének. Mr. Wood barátságosan és félszeg udvarlással fogadta. Carmen azonban hideg és szigorúan üzletszerű volt. Amint mondta, nagybátyja megbízásából jött, hogy a „Vörös Szikla”-ügyre vonatkozó dokumentumokba „beletekinthessen”. Minden további nélkül eléje tették az iratokat. Carmen a beadvány és az engedély után kutatott. Arca elsápadt. Biztos emlékezete és szeme, ez a páratlanul éles szem, nem tévedhetett.

Micheltorena aláírása az ő tulajdon kezétől származott.

De azért mosolyogva tekintett az ügyvédre és kedves hanghordozásával megkérdezte:

- Elvihetném ezeket a dokumentumokat egy órára a nagybátyámnak?

Még egy öregebb és erényesebb ember, mint Saponaceous Wood ügyvéd úr sem tudott volna ezeknek a lesütött szempilláknak és ennek az édes hangnak ellenállni.

- Természetesen - felelte.

- Egy óra múlva ismét önnél vagyok a papírokkal.

Megtartotta szavát. Egy órán belül, néhány lekötelező sor kíséretében a dokumentumok ismét a nagybácsi ügyvédjének irodájában voltak. Carmen pedig még aznap este fölszállt a San Franciscóba induló gőzhajóra.

A következő reggel Victor Garcia, akinek arca magán viselte az utolsó éjszaka kicsapongásának nyomait, támolyogva állított be Mr. Wood irodájába.

- Aggódom unokahúgom, Carmen miatt. Az „ellenséggel" tart - dadogta. - Olvassa csak ezt.

Névtelen levél volt (Plodgittné otromba írásával), melyben tudatják vele, hogy unokahúgát az ellenfél megvásárolta és óvatosságra intik a lánnyal szemben.

- Lehetetlen - mondta az ügyvéd - hisz csak az elmúlt héten küldött neked ötven dollárt.

Victor cinóberpiros arca még jobban elpirult és türelmetlenül intett.

- Azonkívül - tette hozzá hidegen az ügyvéd - tegnap itt volt a te megbízásodból, hogy átvizsgálja a dokumentumokat; tegnap vissza is hozta őket.

Victor lélegzet után kapkodott.

- És te... és te... odaadtad neki?

- Magától értetődik.

- Mind? A beadványt, az aláírással? A záradékkal?

- Természetesen. Hisz azért küldted ide a lányt!

- Én nem küldtem! Ezt a boszorkányt? - sziszegte Garcia. - Dehogyis küldtem! Add ide a papírokat! Gyorsan, míg nem késő.

Mr. Wood újból előkerítette az iratcsomót.

Garcia remegő kézzel lapozta át az aktákat, míg végre megtalálta a végzetes dokumentumokat. Alaposan átvizsgálta. Az ablakhoz lépett és a világosság felé tartotta.

- Ez az - mormolta megkönnyebbülten.

- Természetesen - felelte Mr. Wood barátságtalanul. - Itt vannak az összes akták. Egy sem hiányzik. Bolond vagy, Victor.

Tényleg, elég bolond volt. De lehet, hogy az ügyvéd még inkább.

Időközben Carmen visszatért San Franciscóba és folytatta munkáját. Egy-két nap múlva megérkezett a háziasszonya is. Mrs. Plodgitt olyan nagyszerű jellem volt, hogy még, amit írt, a vádaskodó levél sem befolyásolhatta Carmen iránti barátságában.

Ismét csupa szeretet volt. Megölelte, megcsókolta a lányt és nagy hízelegve, túlzott színekkel ecsetelte Don Royal bánatát Carmen hirtelen elutazása miatt. Carmen a sok kedveskedést mint valami házimacska szelíden tűrte, de nem engedte magát munkájában megzavarni.

A megígért kép terminusra elkészült. Még arra is maradt ideje Carmennek, hogy az olvasztókemencéről készített kísérteties vázlaton tovább dolgozzon.

Minthogy Royal nem jött többé San Franciscóba, Mrs. Plodgitt a szobáját jó pénzért bérbe adta két csendes mexikóinak, akik, kivéve azt az állati szokást, hogy büdös szivarokat szívtak és telefüstölték az egész házat, nagyon rendes lakóknak bizonyultak. Egyébként szívesen megismerkedtek volna Carmennel, de az most nagyon el volt foglalva.

- Miss de Haro nagyon különös és zárkózott - magyarázta Mrs. Plodgitt - nem szeret ismerkedni. Ez üzleti szempontból nagy hiba. Ha én nem lettem volna, sohasem ismerkedett volna meg Mr. Thatcherrel, a gazdag bányatulajdonossal és nem kapta volna azt a megrendelést sem a képre.

A két idegen gyors pillantást váltott. - Ejha! - mondta az egyik. - Valóban? - így a másik. Mikor aztán a háziasszony elment, álkulcs segítségével behatoltak Carmen szobájába, aki éppen a városban volt.

- Látod - mondta Pedro, a törvény üldözöttje Miguelnek, a volt fráternak - ennek az amerikainak tényleg nagy hatalma van a lány fölött.

- Valóban - mondta Miguel - igaza van az iszákos Victornak. Emlékszel, Jovita Castro is elárulta a Sobriente ügyét amerikai szeretője kedvéért. Csak mibennünk egyedül él még az ősi, igaz mexikói szellem... Isten és Szabadság...! Itt a kezem!

Erre aztán munkához láttak.

A szoba minden zegét-zugát átkutatták. A koffereket, a kézitáskákat, a fiókokat, de még a szegény kis festőnő ártatlan fekvőhelyét is. Még a matracokat is kibontották. De nem találták, amit kerestek.

- Mi lehet az ott az állványon? - kérdezte Miguel. - El van függönyözve. Ezeknek a művészeknek megvan az az ocsmány szokásuk, hogy szeretik értékeiket elrejteni.

Pedro odament az állványhoz és letépte a függönyt.

A következő pillanatban felordított.

Miguelben meghűlt a vér. Egy gyors ugrással Pedrónál termett.

- Az Istenért! Össze akarod csődíteni a házat?

Pedro reszketett, mint egy gyermek.

- Odanézz! Ez az Isten ujja! - suttogta rekedten. Aztán percekig nem tért magához.

Miguel odapillantott és meglátta Carmen festményét, mely a megrepedezett olvasztókemence előtti jelenetet ábrázolta.

A kép bal oldalán Concho fekvő alakja, a tűz rőt fényében. De Carmen egy új alakot is festett oda, aki mint valami vadállat, ugrásra készen kúszik az alvó felé. S akinek arcában és alakjában kétségkívül Pedrót lehetett fölismerni.

TIZEDIK FEJEZET
Aki a kulisszák mögött dolgozott

Kánikula volt Washingtonban. Már kora reggel kibírhatatlan volt a hőség. Az utak fehéren csillogtak a napfényben. Valóságos fényhálót alkottak, mely elvakította a szemet. Fénysugarak, egy második nap: a Capitolium körül. Mennél inkább előrehaladt az idő, annál nagyobb lett a meleg.

Végül a Potomacból köd szállt föl, mely elhomályosította a folyó fölött izzó fénykorongot. A látóhatár szélén csalóka viharfelhők tornyosultak, melyek azonban sajna, másutt adták ki erejüket. Itt, a városban pedig csak még nagyobb lett a forróság. Délután a nap új erőre kapva, ismét előbukkant. Az izzadság páráját letörölte égi homlokáról, de a láz forrósága nem tűnt el onnan.

A város kihalt volt. Aki csak tudta, beásta magát egy sötét, félreeső sarokba, szállodába vagy vendéglőbe, hogy a vakító napfénytől szabaduljon. Mindössze néhány álmos kísértet lézengett az üzletekben és hivatalokban, gallér és kabát nélkül, kezükben legyezővel. Ezek is éppen csak a legszükségesebb munkát végezték el, s amint tehették, visszavonultak, tovább aludni.

A képviselők és a szenátorok már régen visszatértek választóikhoz.

Egyesek azt újságolták otthon, hogy az ország a biztos pusztulás felé halad. Mások azzal a hírrel tértek haza, hogy a jövő sohasem kecsegtetett még több reménnyel és kilátással, mint éppen most - aszerint, hogy választóik szájaízének melyik változat felelt meg jobban.

A kabinet néhány tagja még visszamaradt. Ezek mindinkább arra a meggyőződésre jutottak, hogy semmit sem tehetnek a saját belátásuk szerint és hogy semmit sem tudnak másképp, mint a régi, bevált úton-módon keresztülvinni. Morogva bár, de belenyugodtak helyzetükbe.

A művelt, tanult férfiaknak egy csoportja is itt maradt. Ezek az ország legfőbb bíróságát képviselték, csekély fizetésért.

Türelmesen hallgatták az ügyvédek érveit, az ügyvédeket, akiknek honoráriuma majdnem annyit tett ki, mint a bíróság tagjainak életfogytiglani összes jövedelme. Itt volt még az igazságügyminiszter úr is és munkatársai, akik szorgalmasan védték a kormány milliós kincseit a szőrös kezek elől. S mindezért olyan kevés fizetést kaptak, hogy a jómódú ellenfelek szégyellték volna ezt az összeget egy ügyvédbojtárnak felajánlani borravalónak. Az állami hivatalnokoknak ez a kis hadserege áldozata lett a fegyelem legértelmetlenebb és legostobább formájának, mely valaha is a világon volt. Ez a fegyelem nem volt egyéb, mint következetlen hangulatkeltés, talpnyalás és zsarnoki önkény. De ennek a szolgálati gépezetnek a reformja egyenlő lett volna a forradalommal, amit nem tűrtek volna el a törvényhozók. Vagy despotizmus következett volna be és akkor egy fél tucat, találomra összeválogatott ember, a maga előítéleteit érvényre juttatva, azt képzelte volna, hogy megvalósította a szükséges reformokat.

Egyik kormány a másik után, egyik párt a másik után egyre csak görcsösen igyekezett az ősöktől örökölt ósdi szabású gyarmati ruhát ráerőszakolni a közben megizmosodott és megnövekedett ország érettebb termetére. Itt foltok, ott csúnya szakadások és lyukak mutatkoztak. Néha nevetségesen, néha kínosan mutatkoztak ezek a folytonossági hiányok a csupasz testrészeken. De sem a kormányon levő párt, sem az ellenzék nem tudott soha egyebet csinálni, mint foltozni és csirizelni és ismét foltozni és csirizelni és tisztogatni és súrolni és csirizelni. Olykor a végső kétségbeesés a rebellisek eltávolítását sugallta.

Washington, a főváros, tele volt ellentmondásokkal és következetlenségekkel. Az utca egyik végén székelt például egy nagy nemzet katonai becsületének, bátorságának és presztízsének felelős őre, akinek nem volt hatalma rá, hogy csapatainak kifizesse a törvényesen járó zsoldot, mielőtt ez vagy az az apró-cseprő pártviszály el nem intéződött. Közvetlenül mellette székelt egy másik miniszter, akinek föladata úgy látszik az volt, hogy a legkevésbé jellemző osztályt, a politikusokat képviselje a külföldön. És a politikusok közül is csupán azokat, akik már megbuktak és akiket már saját választóik sem becsültek semmire. Nem messze innen díszelgett még egy úr. Tőle azt várták, hogy négy éven keresztül öregbítse egy nagy nemzet zászlójának becsületét az óceánon - melyet mindig csak a partról látott. És ezt olyan fegyelem segítségével tegye, melynek még az alapjait se tudta sohase megtanulni az alatt a rövid idő alatt, ameddig a megbízatása tartott. Szimpla tisztviselő volt csupán, aki az utasításokat egy magasabb hivatalnoktól kapta, ez meg még a saját kötelességeivel se volt tisztában.

Az utca másik végén egy másik hivatal volt. Olyan nagy kiterjedéssel és olyan sokféle működéssel, hogy az ország nagy üzletemberei közül igen kevesen vállalták volna ezt az ügyvitelt, ezt a nagy felelősséget, az érte járó fizetés tízszereséért sem. Ez a minisztérium a világ legtökéletesebb alkotmányát olyan emberekre bízta, akik azt ugródeszkának és szamárlétrának tekintették.

Volt ezenkívül még egy minisztérium, mely működésének pénzügyi természetét világosan kimutatta. Hogyan? Az időnként kiadott takarékossági rendszabályokkal, melyek a hivatalnokok fizetési listáiban mutatkoztak meg. Ennek a hivatalnak olyan valaki állt az élén, aki a Nemzeti Erszény Őrének és a nemzet Fizetőmesterének címét és kötelességét viselte és ezért olyan fizetést kapott, melyért minden valamirevaló vezérigazgató felhúzta volna az orrát.

Ehhez az alkotmányos következetlenséghez és adminisztrációs ostobasághoz hozzátartozott, hogy minden hivatalnoktól elvárták: igazságosság, hivatali hűség, sőt üzleti tisztaság dolgában különb legyen, mint maga a kormány, amelyet képvisel.

A legnagyobb következetlenség azonban abban állt, hogy a fejedelmi népet időnként leszavaztatták. Annak bizonyságául, hogy ez a sok következetlenség tulajdonképpen legtökéletesebb kifejezése a legtökéletesebb kormánynak, mely valaha is a világon volt. És a történelmi hűség kedvéért meg kell állapítanunk, hogy a képviselő urak és a korlátlan költői ihletű urak egybehangzó véleménye szerint a fent nevezett kormány valóban az abszolút tökéletességet sugározta.

Még a sajtó is hozzájárult ehhez a nagy következetlenséghez. Az utca egyik oldalán kiadott hírlap szemében olyan világos volt, mint a nap, hogy ebek harmincadjára kerül az ország, ha nem tér vissza az Atyák Szelleméhez. Éppily világos volt az utca másik oldalán kiadott újság szemében, hogy a nemzetet a romlástól csupán az mentheti meg, ha szigorúan ragaszkodnak az Atyáktól átvett tanítás minden egyes Betűjéhez. Az előbbi újság természetesen világosan tudta, hogy az ellenlábas hírlap a „Hagyomány Betűje” alatt a valóságban az uralmon levő párt támogatását érti. Ugyanilyen tisztán látta az utóbbi sajtótermék, hogy az „Atyák Szelleme” mögött X. szenátor úr pénze húzódik meg.

A részletekben ennyire különböző vélemények ellenére: abban mindegyik oldal egyetértett, hogy a kormány erős, jó és tökéletes. Csupán - pillanatnyilag - egy százfejű szörnyeteg rablásra éhes ötleteinek van kiszolgáltatva. Ez a szörnyeteg pedig nem más, mint a „Ring”.

A „Ring” eredetét homály födi. Tevékenysége elképesztő volt. Bár falánksága minden képzeletet fölülmúlt, emésztése emberemlékezet óta tökéletes volt és sima.

A „Ring” minden ügyet a titokzatosság homályába tudott burkolni. Gyanút, bizonytalanságot és félelmet permetezett. Mindenki, akit „elgáncsoltak”, akár tehetséges volt, akár tehetségtelen, akár becsületes, akár kapzsi - tudhatta, hogy „ez a klikkek műve”. A klikkek még a magánéletbe és a társadalmi érintkezésbe is behatoltak. Voltak „Ringek” a szalonokban, a konyhákban és a háztartási alkalmazottak között, még az iskolákban is, melyek a gyermekek tiszta értelmét megzavarták. A szalonokban is voltak klikkek, melyek elhalászták a csinos nők kegyeit. Hitelezőink körében ravasz, összeesküvő „Ringek” voltak, melyek fizetésképtelenné tettek bennünket. Röviden szólva: mindazt, ami a politikában és a magánéletben rossz volt, aljas és vészthozó volt, vissza lehetett vezetni egy hatalmas kisebbség szövetségére, mely a többséget szívta és fojtogatta. A „Ring” uralkodott.

De volt a még föl nem ismert vagy mellőzött félisteneknek egy köre, mely mindezt rendbe hozhatta volna.

Ha például Smith Minnesotából, Robinson Vermontból és Jones Georgiából, vidéki nyugalmukból visszatérnének, teleszíva magukat hasznos információkkal - igen, akkor nagy dolgokat vihetnének végbe - igen, ezt bizonyítgatták egyre többen.

És így történt ez mindig és mindenkor. Mindig bizonyos volt, hogy nagy dolgok történhetnének. Amerika politikai történetében sohasem volt olyan időszak, amikor (az előbb aposztrofált sajtó kedvenc szavajárásával élve) „az országgyűlési időszak kilátásai ne kecsegtettek volna azzal, hogy történelmünk legjelentőségteljesebb eseményeinek küszöbén állunk”.

Ugyanez az ülésszak aztán mindig hátrahagyott egy nagy csomó bevégezetlen fontos ügyet, a részvevők asztalán. Amit meg elintéztek, azt az emésztésre és felszívódásra való tekintet nélkül áthajszolták. Olyan tempóban, ahogyan a vigécek a frissítőket szokták felhajtani az állomáson, ha egy percre a gyorsvonat megáll.

A tiszteletre méltó Mr. Pratt C. Gashwiler ezen a rekkenő kánikulai napon itt ült a fővárosban íróasztalánál, egy másodrendű hotel szobájában.

Van a nagy, húsos embereknek egy bizonyos fajtája. Ezek, hacsak a nyakkendőjüket vagy a gallérjukat vetik is le, szinte meztelennek látszanak. A tiszteletre méltó Mr. Gashwiler nadrágban és ingujjban olyan látványt nyújtott, mely sokak jóízlését sértené. Már maga a meztelen ádámcsutka világosan utalt a zsíros húsnak rengeteg tömegére. Az embernek önkéntelenül is az a gondolata támadt: Mr. Gashwiler jobban tenné, ha testi bájait éppoly titokban tartaná, mint üzleti ügyeit.

Kopogtattak az ajtón.

Mr. Gashwiler habozás nélkül „szabadot” kiáltott.

Közben fél kezével félretolt egy poharat, mely egy bizonyos kellemetes nedűvel volt megtöltve, másikkal a parlamentben tartandó beszédének néhány kefelenyomata után nyúlt.

Midőn ezzel a két mozdulattal elkészült, Gashwiler homlokára az értelmes szórakozottság kifejezése telepedett.

A betolakodó ember jobb szemével bizalmasan kacsintott Gashwilerre, míg a bal szeme gyorsan végigfutott az asztalon szétszórt papírokon és azután gúnyosan megvillant.

- Ó, ön éppen dolgozik, amint látom - mondta, mintha félne megzavarni a képviselőt.

- Igen - felelte a kongresszus tiszteletre méltó tagja a végtelen kimerültség kifejezésével. - Egyik beszédemen dolgozom. Ezek az átkozott nyomdászok mindenféle szamárságot szednek bele a szövegbe. Noha meg kell vallanom, nem írok valami nagyon olvashatóan.

Ha a tehetséges Gashwiler hozzáfűzte volna, hogy nem ír se túlságosan szabatosan, se értelmesen, azonkívül, hogy a helyesírása sem áll valami erős lábon, akkor legalább igazat mondott volna. De még akkor is meghazudtolta volna az előtte fekvő iratcsomó.

Mert a teljes igazság az volt, hogy az egész beszédet egy bizonyos Dobbs nevű jelölt írta és fogalmazta, aki Gashwiler szegény sorsú segédje volt. A tiszteletre méltó képviselő úr munkája a kefelenyomat olvasása közben mindössze arra szorítkozott, hogy egyes helyekre beiktatott néhány ilyenfajta szót, mint „anarchia", „oligarchia" vagy „árgus szemű", „satrapa", „Pallas Athene" stb. Anélkül, hogy nagyon ügyelt volna rá, helyénvalók-e ezek a hatásos szavak és hogy mondanak-e is valamit.

A Janus-arcú idegen, úgy látszik, sok mindent megfigyelt a ravasz bal szemével, de a másik szeme továbbra is barátságosan mosolygott.

Levette Gashwiler kabátját és mellényét a székről. A széket odahúzta az asztalhoz. Félretolt egy csúnya, hangosan tiktakoló órát, mely feltűnően hasonlított Mr. Gashwilerre, rákönyökölt a kefelenyomatokra és föltette a kérdést:

- Nos?

- Tud valami új hírt a frontról? - kérdezte vissza Gashwiler diplomatikusan.

- Nagyon érdekes újság van! Egy nő! - felelte a látogató.

A furfangos Gashwiler további információkat várva, elhatározta, hogy ezt a hírt vígan és lovagiasan fogja fogadni.

- Egy nő? No lám, kedves Wiles! Ezek az aranyos, édes kis teremtések! - folytatta undorító vihogással. - Ezek az aranyos teremtések így vagy úgy, de mindig gondoskodnak róla, hogy észrevegyük őket. Hihihi! Államügyekbe a mi fajtánk hamar beletanul, kedves uram, és így gyorsan fölismeri az ember, hogy mikor kell a kellemes világfi szerepét játszania. A kellemeset, uram, de a határozottat is! Én tapasztalatokat gyűjtöttem, uram, egészen különös tapasztalatokat! - És a tiszteletre méltó képviselő úr hátradőlt székében, mint egy erőteljes remete, aki ellenállt az egyik kísértésnek, hogy a másiknak engedjen.

- Igen, igen - kiáltotta Wiles türelmetlenül - de az ördög vinné el... ő a másik oldalon van!

- A másik oldalon? - ismételte Gashwiler kifejezéstelen arccal.

- Igen, bizony! Ő Victor Garcia unokahúga. Egy komisz kis nősényördög.

- De hisz Garcia velünk tart - jelentette ki Gashwiler határozottan.

- Természetesen. De a nőcskét megvásárolta a Ring.

- Egy nő? - gúnyolódott Mr. Gashwiler. - Mit kezdhet egy nő olyan férfiakkal, kik nem hagyják magukat bolonddá tenni? Olyan nagy szépség talán?

- Én sohasem találtam különösen szépnek - felelte Wiles szárazon. - De azt beszélik, hogy azt az ördöngös Thatchert, aki pedig hideg, mint a jég, a hálójába kerítette. Akárhogy is van a dolog, annyi bizonyos, hogy Thatcher védelme alatt áll. De azért nem olyanfajta ez a lány, mint ahogy ön gondolja, Gashwiler. Azt mondják, tud egyet-mást a birtokjog felől... Illetőleg azt állítja, hogy tud valamit. Lehet, hogy megkaparintott néhány iratot a nagybátyjától. Ezek az olajos bőrűek mindig óriási szamarak voltak. És ha ez a Garcia, ez a rinocérosz, valami butaságot követett el!... Valószínű, hogy elügyetlenkedte a dolgot, vagy hogy a nyomokat nem tüntette el elég alaposan. Ha az ember meggondolja, milyen szaktudás és mennyi segítség állt ennek a fickónak a rendelkezésére! Hogy a szájába rágott neki mindenki mindent! Az ördög vigyen el, ha...

Itt megszakította Wiles a beszédét, hogy sóhajtson egyet és elmélázzon az igazságtalan sorson, mely kevésbé ügyes gazemberekre pazarolt el ennyi lehetőséget!

Mr. Gashwiler arca ismét méltóságteljes kifejezést öltött.

- Egy nő nem zavarhatja a mi kártyáinkat - mondta nyomatékos hangsúllyal és megfelelő arckifejezéssel.

Wiles rosszindulatúan folytatta:

- Hanem Miguel és Manuel, akik lemondtak a mi emberünk javára, igen félnek tőle. Ők ketten voltak a mi tanúink. Biztosra veszem, hogy egész vallomásukat visszavonnák, ha ez a leány kívánná. Ami Pedrót illeti, nos - Pedro szilárdan meg van róla győződve, hogy ennek a kis teremtésnek a kezében van életre-halálra.

- Pedro? Élet és halál? Mit jelentsen mindez? - kiáltotta Gashwiler csodálkozva.

Wiles észrevette, hogy hibázott, de gyorsan fölismerte, hogy már túl messzire ment ahhoz, hogy megálljon.

- Pedrót - magyarázta - azzal gyanúsították, hogy megölte Conchót, az eredeti birtokosok egyikét.

Mr. Gashwiler fehér lett, mint a fal, aztán meg rákvörös, mintha a guta környékezné.

- Azt meri ön állítani - kezdte, mihelyt a nyelve és a lába dermedtségéből fölengedett. Ti. kongresszusi funkcióinak gyakorlása közben ennek a két, különböző testrésznek egyformán fontos szerepe volt. - Azt akarja ön ezzel mondani - dadogta a dühtől elfehéredve - hogy ön egy amerikai törvényhozót rászedett? Csalárdul rá merte venni arra, hogy befolyását olyan ügy érdekében vesse latba, mely összefüggésben van egy főbenjáró bűnnel? Jól értettem azt, amit mondott, uram, hogy a törvényszéki iratokban egy gyilkosság fordul elő... a törvényszéki iratokban, uram...? Abban a jogi ügyben, melyet én mint Remus képviselője nyilvánosan támogattam? Jól értem önt? Hogy ön az én választóimat, akiknek bizalmát élvezem, rászedte, becsapta, mert hiszen engem rávett, hogy segítsek egy bűnténytt eltitkolni az igazság árgus szemei elől?

Mr. Gashwiler szemrehányóan nézett körül, mintha sajnálná, hogy senki sincs, aki tanúja legyen a törvényhozáson elkövetett súlyos sérelemnek.

- A gyilkosság, ha egyáltalán gyilkosság volt, még azelőtt történt, mielőtt Garcia érvényesítette jogigényét, mielőtt átlépte volna a törvényszék küszöbét - válaszolta megnyugtatóan Wiles. - És a törvényszéki iratokban erről nincs is említés.

- Egészen bizonyos ön abban, hogy az iratokban erről egy szó sincs?

- Egészen biztosan tudom. Olvassa el az iratokat és győződjön meg maga róla.

Mr. Gashwiler az ablakhoz ment, azután visszatért az asztalhoz. Egy hörpintésre kiitta az asztalon levő pohár tartalmát s igyekezett nyugodt méltóságát visszanyerni.

- Hm. Akkor másképpen áll a dolog.

Wiles rápillantott a képviselőre, kibámult az ablakon, aztán így szólt:

- Elhozzam önnek a részvény-űrlapokat? A saját nevére?... Vagy hogyan óhajtja?

Mr. Gashwiler igyekezett olyan arcot vágni, mintha Wiles szavainak értelmét csak nehezen tudná fölfogni.

- Ó!... hm... hm... várjon csak. Igen, igen, a részvényeket... hm... hm... igen, természetesen! Magától értetődik, hogy mégis inkább a titkárom, Mr. Dobbs nevére. Talán ezek a papírok bizonyos fokig kárpótolni fogják őt a sok különmunkáért és fáradságért, mellyel ez a fiatalember az önök dolgát támogatta. Ő igen tiszteletre méltó fiatalember... Bár nincs állami szolgálatban, mégis olyan közel áll hozzám, hogy talán nem is teszem helyesen, ha megengedem neki, hogy magánérdekekért díjazást fogadjon el. Egy amerikai képviselő sohasem lehet eléggé óvatos, Mr. Wiles. Talán mégiscsak helyesebb, ha a részvények egy részét bianco állíttatja ön ki. Amennyire meg tudom ítélni a dolgokat, ezek az ön részvényei... hm... ez úgyis még csak a jövő zenéje. Mr. Dobbs igen tehetséges és kitűnő ember, de sajnos, szegény ördög. Bizonyára rövidesen szeretné a holt papírt pénzzé tenni. Ha barátai közül hm... hm... esetleg akadna valaki, hm... aki jobb anyagi helyzetben van és hajlandó lenne neki kölcsönt adni rá... és magára vállalná a rizikót... ez emberszerető és jóságos cselekedet lenne.

- Az ön nemes gondolkodása köztudomású, Mr. Gashwiler - válaszolta erre az ékesszóló beszédre Wiles. Közben a bal szemét a jóindulatú képviselőre szegezte, hol kinyitva, hol behunyva szemét, mint egy lámpást.

- Iparkodó és szorgalmas fiatalembereket mindig biztatni és támogatni kell - felelte Mr. Gashwiler. - Nemrégiben kifejtettem ezt a gondolatot Remusban, a Vasárnapi Iskola Egyesületben. Különben köszönöm önnek a szívességét. Majd gondoskodom róla, hogy a részvények hm... tényleg eljussanak hozzá. Saját kezűleg fogom azokat neki átadni.

Befejezte mondókáját és hátradőlt székében, hogy a fiatalember jövő lehetőségeit, melyeket lám, az ő nemeslelkűsége nyitott meg számára, mintegy jobban szemügyre tudja venni.

Mr. Wiles a kalapja után nyúlt és indulni készült. Mielőtt azonban elérte volna az ajtót, Mr. Gashwiler az ő sajátságos undorító kuncogásával ismét újrakezdte:

- Ön azt mondja, hogy ez a nőcske, a mi Garciánk unokahúga, csinos és furfangos?

- Igen.

- Én rá tudok uszítani egy másik nőcskét, aki fölér vele és aki mindenben túl tudja licitálni.

Mr. Wiles észrevette, hogy a képviselő úr méltósága már rég alábbhagyott, de nem mutatta. Gashwilerre kacsintott:

- Igazán? Ön meg tudná ezt tenni?

- Igen. Ördög és pokol! Meg is fogom tenni, vagy nem vagyok alkalmas Remus képviseletére!

A kétarcú Wiles barátságos hunyorgatása mögött már újabb ravaszság bújt meg.

- Nagyszerű! - kiáltotta. - Az ön szép hölgye itt lakik a városban, igen?

A képviselő bólintott:

- Igen csinos nőszemély... Nagyon jóba vagyok vele - vihogta.

Mr. Gashwiler most olyan arcot vágott, mint aki egyáltalán nem bánná, ha kissé ugratnák azzal a szép hölggyel, akivel olyan intim viszonyban áll. Az agyafúrt Wiles jól tudta értelmezni a képviselő tekintetét. Arra gondolt: feltétlenül meg kell ismerkednie ezzel a szép ismeretlennel, ha uralkodni akar Gashwileren. Elhatározta, hogy megvárja az alkalmas pillanatot.

Alig zárult be az ajtó Wiles mögött, amikor ismét kopogtatás zavarta meg Gashwilert, aki közben újra belemerült a kefelenyomat olvasásába.

Egy félénk, szőke fiatalember nyitott be. Alázatosan lépett a szobába, mintha tudatában lenne egy hatalmas lény jelenlétének, akitől félni kell és akihez csak könyörögni lehet.

Mr. Gashwiler nem ingatta meg ebben a meggyőződésében.

- Munkában, amint látja! - kiáltotta oda neki röviden. - Épp az ön munkáját javítom, fiatalember!

- Remélem, használható? - kérdezte az félénk hangon.

- Hm!... Igen, hm... lehet használni, egészen tűrhető - tette hozzá nagylelkűen. - Igen, kielégítő.

- Van valami újság a számomra? - kérdezte a fiatalember és elpirult, tán büszkeségében vagy a reménykedéstől.

- Nem, eddig még nincs semmi.

Mr. Gashwiler megakadt, mintha ebben a pillanatban egy ötlete támadt volna.

- Arra gondoltam - mondta egy pillanatnyi szünet után -, hogy valamilyen állás... olyan titkári állásféle... előnyös lenne a maga számára. Mi lenne, ha magántitkárommá tenném és rábíznék magára néhány fontos és bizalmas ügyet? Mit szólna hozzá?

Dobbs reménykedve tekintett pártfogójára. Úgy izgett-mozgott a széken, mint egy már előre is hálás eb, mely farkcsóválásra készen lesi gazdája kegyét. Amikor Gashwiler ezt észrevette, még kenetteljesebbé vált.

- Én már előre intézkedtem is ebben az irányban. Vannak itt bizonyos papírok. Maga csak egy cessiót ad nekem, hogy megnyugtassam a lelkiismeretemet és hogy később... hm... mint magántitkáromat másoknak is ajánlhassam. Tulajdonképpen az egész csak formaság... de talán rögtön alá is írhatná a cessiót és ezzel mintegy át is vehetné már a hivatalát.

A büszkeség és reménység „pírja”, mely elborította a szegény Dobbs arcát, még egy keményebb szívet is meglágyított volna, mint amilyen Gashwileré volt. De magas hivatala ezt a nemes lelkű urat sajnos, sztoikussá tette más emberek érzéseivel szemben. Mr. Gashwiler, mint a megtestesült becsületesség, hátradőlt a székében, mialatt Dobbs az eléje tett okmányt sietve aláírta.

- Ezt az iratot a kis kofferomba fogom tenni - mondta Gashwiler, miután az aláírás megtörtént - ott jó helyen lesz. Ön előtt, aki úgyszólván a hivatali élet küszöbén áll, remélem, nem kell külön hangsúlyoznom, hogy az összes államügyekben a teljes és tökéletes titoktartás a legfontosabb és a legszükségesebb.

Mr. Gashwiler méltósággal mutatott a kis bőröndre. Mintha legalábbis az alkotmány lett volna benne.

Dobbs bólintott és bizonytalan hangon megkérdezte:

- Tehát az ön személye körül leszek elfoglalva, Mr. Gashwiler?

- Nem, nem - felelte hirtelen Gashwiler, de a következő pillanatban kijavította magát - azaz... még most kezdetben nem.

Szegény Dobbs arca megnyúlt. A helyzet ugyanis az volt, hogy jelenlegi lakását fölmondták a lakbérhátralék miatt és őszintén szólva azt remélte, hogy „bizalmi” állása lakással és ellátással jár majd. De kérdezni nem mert mást, mint hogy van-e pillanatnyilag valami munka a számára.

- Hm, jelenleg nincs semmi. Annyi időmet elrabolják az emberek! Ma is egy egész regiment járt itt! Nem marad más hátra, mint hogy bezárkózzam! Ma már nem is bocsátok senkit magam elé.

Az új magántitkár megértette, hogy ezzel a beszélgetés befejeződött, így hát szerényen visszavonult. Pillanatnyi reményei füstbe mentek... de annál vérmesebben hitt a jövőben.

Úgy látszik, a Gondviselés mégiscsak megkönyörült szegény Dobbson. Komoly lehetőség nyílik a számára, melyet kihasználhat, ha „méltónak” bizonyul rá, és ha megvannak hozzá a képességei.

Ahogy lement a lépcsőn, a folyosón akaratlanul is tanúja lett egy épületes jelenetnek.

Mr. Wiles már Dobbs megérkezése előtt elbúcsúzott Gashwilertől. De úgy látszik, még más elintéznivalója is volt a szállodában, mert bekopogtatott a 90-es szobába.

Mogorva hang felelt belülről.

Wiles belépett. Egy hatalmas, izmos férfi feküdt ott, végignyújtózva az ágyon. Lángvörös szakálla volt. A takaró gondosan fel volt húzva az álláig, karjai nyilván szorosan a térde mellett.

A Janus-arcú Wiles jobb szeme barátságosan rámosolygott a férfira. Odalépett az ágyhoz és olyan mozdulatot tett, mintha meg akarná rázni a kezét. A férfi azonban sem szóval, sem más jellel nem viszonozta a köszönést.

- Zavarom talán? - kérdezte Mr. Wiles a leglágyabb hangon.

- Eltalálta - felelte a vörös szakállú szárazon.

Mr. Wiles mosolyt erőszakolt a csinosabb arcfelére, míg arca bal fele határtalan rosszindulatot fejezett ki.

- Csupán érdeklődni akartam, hogy foglalkozott-e azzal a dologgal - kérdezte szerényen.

- Megvizsgáltam az ügyet kívülről-belülről, jobbról-balról, fentről és lentről - válaszolt a vörös szakállú.

- És átnézte az összes okmányokat? - firtatta Wiles.

- Elolvastam az összes okmányokat, minden egyes beszédet, a tanúvallomásokat, minden határozatot és érvet - darálta a rőt szakállú, mintha valami leckét mondana föl.

Mr. Wiles könnyed, megértő mosollyal igyekezett zavarát palástolni.

- No, miután ügyünk minden részletét pontosan ismeri, tisztelt uram, hajlandó teljesíteni kívánságunkat?

Az ágyban fekvő ember nem felelt. A takarót még jobban magára húzta.

- Magammal hoztam a részvényeket, melyeket említettem - folytatta Mr. Wiles mézédesen.

- Van itt önnek a közelben egy barátja, akit hívathatna? - szakította félbe a másik, hasonlóan olvadékony és szelíd hangon.

- Nem egészen értem, mit akar ezzel mondani? - mosolygott Wiles. - Természetesen bármely név, amelyet javasolni szíveskedik...

- Azt kérdeztem, van-e barátja itt a közelben - folytatta az ágyban fekvő ember halkan, nyugodtan. - Valami fickó, aki azonnal itt lehet, ha szükség van rá? Nincs? De hiszen ismer maga néhány pincért itt a szállodában. A csengő jobbra van öntől ott, a falon! - És a vörös szakállú, szemével a fal felé intett, anélkül, hogy megmozdult volna.

- Nem - felelte Wiles bosszúsan. Mert gyanút fogott.

- Talán egy idegen is megfelel! Úgy hallom, a folyosón éppen megy valaki. Hívja be, az is jó lesz.

Wiles kissé türelmetlenül nyitotta ki az ajtót és kikémlelt. Dobbs haladt el az ajtó előtt. Az ágyban fekvő vörös szakállú hangosan rákiáltott:

- Halló! Idegen!

Dobbs a kiáltásra megállt.

- Jöjjön csak ide!

Dobbs szokása szerint félénken lépett a szobába.

- Nem tudom, ki ön és nem is vagyok rá kíváncsi! - szólt a rőt szakállú, meg sem mozdulva a takaró alatt. - Hallgasson ide. Ezt az embert Wilesnek hívják. Én meg Josh Sibblee vagyok Fresnóból. Kalifornia negyedik választókerületének képviselője. Itt fekszem, mindkét kezemben töltött revolver. Itt fekszem és igyekszem uralkodni magamon, nehogy ennek az ocsmány görénynek a koponyáját szétloccsantsam. Érzem, már nem tudom magamat soká fékezni. Azt akarom mondani magának, idegen, hogy ez a görény itt, ez a Wiles, megkísérelte, hogy Josht megvesztegesse. Josh itt fekszik most szelíden, mint egy bárány, csak a választóira gondol és abban reménykedik, hogy a szóban forgó gyilkosságot az utolsó pillanatban valaki mégiscsak el tudja hárítani.

- De tisztelt Sibblee úr, itt valami tévedésnek vagy félreértésnek kell lenni - kiáltotta Wiles.

- Tévedés! Lebbentse csak föl a takarót! Egy-kettő!

- Nem, nem - védekezett gyorsan Wiles, amikor a bamba Dobbs eleget akart tenni Kalifornia negyedik választókerületi képviselője szíves felszólításának.

- Kérem, lökje ki ezt az alakot a szobából! - rimánkodott a tiszteletre méltó Mr. Sibblee - mielőtt megfeledkezem magamról és lepuffantom. Odahaza megjósolták nekem, hogy még lecsuknak, ha sokáig tart ez az ülésszak. Idegen! Ha van a szívében emberi érzés - üvöltötte most a vörös szakállú - lökje ki innen ezt az ocsmány alakot! Mondom! De gyorsan!

Dobbs halálsápadt lett és tétovázva tekintett Wilesre.

Ekkor megmozdult a takaró. Wiles és Dobbs egyszerre estek az ajtónak és a következő pillanatban az ajtó igen határozottan becsapódott Fresno képviselőjének csőre töltött revolverei előtt.

TIZENEGYEDIK FEJEZET
Hogyan fondorkodtak érte

A tiszteletre méltó Pratt C. Gashwilernek, az Egyesült Államok parlamentje tagjának természetesen sejtelme sem volt az iménti épületes jelenetről. A titok egyébként Dobbsnál is jó helyen volt és a puritán képviselő kezében is. Mr. Wiles, aki nem nagyon örült volna, ha a dolog nyilvánosságra kerül, ismerve az emberek jellemét, bizonyos volt benne, hogy Fresno eredeti modorú, temperamentumos népképviselője megelégszik azzal, hogy a saját jó hírét megvédte és nem fog nyilvánosan botrányt rendezni. Ami pedig Dobbsot illeti, Wiles tudta, hogy éppen úgy bele van keverve ebbe az ügybe, mint Gashwiler maga és így saját érdekében hallgatni fog. Ahogy ez már az ilyen jóindulatú, de gyenge jellemű emberekkel történni szokott, szegény Dobbsot az ország összes csirkefogója cimborájának tekintette.

Mindebből világos, hogy semmi sem történt, ami Gashwiler biztonságérzetét megrendíthette volna. Mihelyt az ajtó bezárult Mr. Wiles mögött, a tiszteletre méltó képviselő úr megfogalmazott egy levélkét és azt egy csokor kíséretében gyorsküldönccel útnak bocsátotta. A csokor drága és különlegesen ízléstelen volt. Színösszeállítása már magában is elképesztő. De Gashwiler ráadásul még zsíros ujjaival át is rendezte ezt a bokrétát. Azután hozzáfogott az öltözködéshez. Ez a művelet általában kevésbé bájosan vagy festőien hat a férfiaknál, mint a nőknél. A kövér Gashwilernél azonban egyenesen kellemetlen látványt nyújtott. Az ingéből eleinte túl sok látszott ki, a mellénye pedig aztán még jobban kidomborította pókhasát. De miután fölvette új szabású fekete zakóját is, elégedetten szemlélte magát a tükörben.

Bármilyen megnyugtató és örvendetes volt is az eredmény Mr. Gashwiler számára, az érdektelen szemlélő nem lett volna vele egy véleményen. Vannak bizonyos férfiak, akiken a „Divat”, ez az alattomos tolvaj, úgy bosszulja meg magát, hogy ruhájuk örökké újnak látszik. Sohasem tűnik el onnan a ragyogás, amely folytonosan a szabó serény vasalójára emlékeztet és a nadrág is úgy hat, mintha az állandó vád, örökös bűnjel arculatát öltené. Mr. Gashwiler ünnepi öltözetében azt a benyomást keltette, hogy minden, amit visel, a legeslegújabb. Hiányzott belőle az a finomság, amely a legjobbat is éppen csak megfelelőnek tartja.

„Legújabb fazon, csak 15 dollár!” A tiszteletre méltó törvényhozó széles hátán szinte ez volt olvasható, mintha az áruház cédulája még rajta lett volna.

Egy rövid óra után, így kiöltözve, Gashwiler öntelten, nagy peckesen követte az előreküldött levélkét és a csokrot. A ház, ahova igyekezett, ezelőtt egy külföldi követ lakása volt. Ez a követ a maga kormányát egyetlenegy lényegtelen, azóta teljesen elfelejtett szerződéssel, de annál több fogadóestéllyel és ebéddel képviselte. Ezeket az estélyeket néha még emlegetik a vendégek, ha megfordulnak a szalonban, melyből azóta komor, amerikai fogadószoba lett.

- Különös! Különös! - szokta mondani az elragadó Mr. X. - hidd el nekem, kedvesem, hogy ugyanebben a szobában találkoztam a kitűnő Marquis de Monte Pióval.

Máskor meg a divatos Jones, a külügyminisztériumból így tromfolja le egyik-másik barátját:

- Istenem! Ön itt? Hogy változik minden! Emlékszem, hogy amikor utoljára ebben a házban jártam, az a megtiszteltetés ért, hogy de Castenet grófnővel társaloghattam egy órát, igen, egy órácskát, azon az erkélyen, ott.

Amikor ugyanis a föntebb említett kegyelmes urat, a követet hazahívták, az épületet családi penzióvá alakították át, melyet azóta egy miniszteri titkár felesége vezetett.

Talán az egész ház múltjában semmi sem volt olyan különös és elgondolkoztató, mint jelenlegi tulajdonosának a története. Roger Fauquier negyven éven át volt tisztviselő. Szerencsét, de egyúttal balsorsot is jelentett a számára, hogy igen korán olyan állásba került, melyhez alapos és teljes szaktudás kellett. Bizonyos formák ismerete és egy olyan közgazdásznak a rutinja, aki az államháztartásban milliók felett rendelkezik. Fauquier igen sovány fizetésre volt utalva, mely szolgálati éveivel, ahelyett, hogy növekedett volna, folyton csökkent. Sok egymást követő rezsimet látott bimbózni, virágozni és elhervadni. Állását mindig meg tudta tartani, mivel minden újabb főnökének és hivataltársának szüksége volt a tudására és szakismeretére. Egyszer ugyan az egyik új miniszter haladéktalanul elbocsátotta, hogy helyet csináljon pártjának egyik tagja számára, akinek hatalmas intellektuális érdemei voltak egy politikai hadjáratban. Ezek az érdemek nyilván alkalmassá tették bármilyen megbízatásra. Rövidesen azonban arra a nyugtalanító fölfedezésre ébredtek odafönn, hogy az új hivatalnok helyesírási és nyelvtani tudása még csekélyebb, mint magáé a miniszteré. Azonkívül mivel hiányzott a szaktudása, mely ennek az ügyosztálynak vezetéséhez kellett volna, olyan rendetlenség keletkezett, hogy a kormánynak vagy félmillió dollár kára lett belőle. No, erre Fauquiert ismét visszahívták. *De alacsonyabb fizetéssel.* Ti. ha azt észlelték, hogy valami bűzlik vagy valamilyen reform szükséges, akkor minden országgyűlés és kormányzati rendszer első intézkedése abban állott, hogy a fizetéseket csökkentette. Így Mr. Fauquier esetében is példát statuáltak.

Mivel Mr. Fauquier „született úriember" volt, akinek ezelőtt úri passziói voltak és nem takarított meg semmit, most felesége is be kellett hogy álljon a kenyérkereső emberek közé. Mrs. Fauquier hát a déli népekre jellemző kedves vendégszeretetét több-kevesebb sikerrel, pénzkeresésre igyekezett felhasználni. De mivel a szegény jó Fauquier maga sohase tudta rászánni magát, hogy egy úriembernek számlát nyújtson át és mivel a legjobb déli családok ivadékai még mindig vagy vártak egy állásra, vagy éppen most tették ki őket a hivatalukból, az üzlet csak nem akart fölvirágozni. A penziónak azonban kitűnő híre volt és a legjobb körök látogatták. Már magában érdekes volt az öreg Fauquiert a régimódian megterített asztalfőn látni és hallgatni, amikor adomákat mesél, régi, elhalt emberekről. Fauquiert adomázgatásában csak olykor-olykor zavarta meg egy-egy türelmetlen hitelezőnek a látogatása.

Mr. Fauquier vendégei közül néhányat „kis családjának" nevezett. Ezek közül legérdekesebb volt egy kökényszemű hölgyecske, aki mindenkit elragadott és akiről mindenfelé azt beszélték, hogy igen kacér. A hölgyecske társaságbeli „tévelygéseit" azonban könnyelmű és jól nevelt férje mindig megbocsátotta. Felesége szórakozásai, úgy látszik, nem voltak kedve ellenére, sőt bámulta s még hallgatólagosan helyeselte is az asszony viselkedését. Vele, Hopkinsonnal, senki sem törődött. Felesége, Mrs. Hopkinson bájainak vakító ragyogásában ő teljesen elhomályosult. Néhány férjes asszony, akinek ura illetlenül érzékeny volt az ilyen bájakkal szemben, azonkívül egyes kitűnő, sőt még kitűnőbb hírnévnek örvendő vénkisasszonyok Mrs. Hopkinson viselkedését fölöttébb szigorúan és zordul ítélték meg. Annál inkább tetszett Hopkinsonné a fiatalembereknek, akik csodálattal adóztak neki.

De azt hiszem, hogy ez a szép asszonyka bennünk, nős és deres hajú férfiakban láthatta legfőbb támaszát. Mert szigorúan véve, éppen a „pater familias": a családapa - a nyugodt, hiú, jól nevelt, bölcselkedő, kissé elhízott öregúr az, akinek ezek az impulzív, adakozó istennők társadalmi ragyogásukat köszönhetik. Mi, érett férfiak, nem szeretünk gáncsoskodni. Mi megmosolyogjuk a balgaságot, amit feleségeink és leányaink bűnnek bélyegeznek. Ha „a fejünket nem is lehet elcsavarni", azért mindig hat ránk egy csinos arcocska bája. Mi, annyi kedves tapasztalat birtokában le tudjuk magunkban csökkenteni annak a véleménynek az értékét, amit Éva leányai egymásról kinyilatkoztatnak. Mi szeretjük, ha a mi kis barátnőnk csillog-ragyog. Csak a pillék perzselik meg olcsó kis szárnyacskájukat a lángban! De miért is ne lenne így? Ha a természetnek is úgy tetszett, hogy több pillét teremtsen, mint gyertyát!

Ugyan mit! Hagyjátok azt a csinos teremtést, akár leány, akár feleség, akár özvegy, hadd repkedjen, hadd tetszelegjen egy kicsit!

Így hát, bizony uraim, amíg „a tisztes feleség”, a „mater familias” erkölcsi felháborodásában homlokát ráncolja, mi fensőségesen mosolygunk és nagy kegyesen kölcsönadjuk a szép ismeretlennek a mi társadalmi tekintélyünket. Ha Könnyelmű Kisasszony hálás, vagy Balgaság Asszony bizalmas, édes Istenem, erről mi igazán nem tehetünk. Sőt ellenkezőleg, ez azt bizonyítja, mennyire helyes a mi elméletünk.

Szerettem volna néhány szóval jellemezni Hopkinson urat. De igazán nem tudom, mit mondjak róla? Találóan Hopkinsonné férjének lehetne nevezni. Jókedvű férfiú volt.

Egyszer néhány társaságbeli dáma igyekezett neki megmagyarázni, hogy felesége viselkedésén kötelessége volna megbotránkozni. Úgy hírlik, Hopkinson vidám szívvel és igen barátságosan megígérte, hogy a jövőben igyekezni fog megbotránkozni. Bár alig hihető - de azt is mesélik -, hogy egyszer a fiatal de Lancy (a belügyminisztériumból) neki (Hopkinsonnak) bizalmasan bevallotta, mennyire féltékeny egy riválisára és közölte vele a hétpecsétes titkot: minden joga megvan rá, hogy feleségétől (mármint Hopkinsonnétól) nagyobb hűséget várjon! A jóindulatú birka erre állítólag biztosította de Lancyt őszinte együttérzéséről és megígérte neki, hogy minden befolyását latba veti Mrs. Hopkinsonnál az érdekében. (Mármint de Lancy érdekében.)

Igyekezett de Lancynak megmagyarázni:

- Tudja, ő jelenleg nagyon elfoglalt és ezért talán az utóbbi időben kissé figyelmetlen lett. Már ilyenek a nők. De ha én nem tudnék nála semmit sem elérni, akkor szólok Gashwilernek. Igyekezni fogok, hogy ő is latba vesse a befolyását a feleségemnél. No és most fel a fejjel, barátocskám! A Gashwiler, higgye el nekem, a Gashwiler biztosan elintézi. Ő majd rendbe hozza az egész ügyet.

Virágcsokrot látni Mrs. Hopkinson asztalán, nem volt ritkaság. De Mr. Gashwiler csokra számára ma nem volt ott hely. A lehetetlen színösszeállítás sértette Hopkinsonné ízlését. Lám, az ízlés minden más női erény hajótörését is túléli. Mivel másra nem tudta fölhasználni, apró csokrokat kötött belőle a többi udvarló gomblyukai számára... Mikor azonban most a kövér képviselő megjelent, kezét szívére szorítva, elébe sietett.

- Szívből örülök, hogy eljött. De maga gonosz, alig egy órája úgy megijesztett engem.

Mr. Gashwiler vidáman elcsodálkozott.

- Mit követtem el, drága Mrs. Hopkinson?

- Csak ne tettesse magát! - felelte álmatagon. - Mit követett el? No, szép dolog! Egy csokrot küldött nekem. Ne is tagadja! A virágok összeállításában azonnal fölismertem a maga ízlését! De a férjem éppen itthon volt. Hiszen tudja, hogy ő milyen féltékeny. Kénytelen voltam elrejteni előle. Ígérje meg nekem, hogy soha, de soha többet nem fog ilyesmit tenni!

Mr. Gashwiler udvariasan tiltakozott.

- Nem! Nem! Komolyan mondom! - így az asszony. - A dolog nagyon felizgatott. Észre kellett, hogy vegye, mennyire elpirultam - kiáltotta.

Ennek a vastag hízelgésnek az ostyájában adta be Gashwilernek a dolgot. Mr. Gashwilert mindenesetre legyőzte az a leányos báj, ahogy azt mondta. Hanem azért meg merte kérdezni:

- De miért lett a férje most hirtelen féltékeny? Éppen tegnapelőtt láttam, amikor a hosszú Simpson közvetlenül a szeme láttára adott át magának egy csokrot.

- Persze, hiszen nyugodtnak látszott, a ravasz! De ön nem tudja, milyen botrányt rendezett, mikor mindenki elment.

- De hiszen - felelte a gyakorlatias Mr. Gashwiler csodálkozva - Simpson a férjének egy szerződést adott. Ön is tud róla. Olyan pecsenyét adott neki, amely megér ötvenezer dollárt.

Mrs. Hopkinson méltóságteljesen tekintett Gashwilerre. Már amennyire öt láb harminc (vagyis 159 cm-es) magassága (melyből az utolsó 9 cm egy szalmaszőke hajpiramisból állt) ezt lehetővé tette - meg a loknik, a mosolygó kék szempár és karcsú dereka.

Lesütötte a szemét: - Ön elfelejti, hogy férjem szeret engem - „rebegte".

Ebben a pillanatban nem csapongó lepke volt már, hanem bűnbánó Magdolna. Ez a póz nagyon illett neki. De mivel ezt a pózt eredetileg egy ártatlan fehér, világoskék szalaggal megkötött ruhában gyakorolta, most nem volt teljesen összhangban e fodros, rózsaszín díszítésű, levendulaszínű öltözettel. Pedig az a nő elveszett, akinek erkölcsi kijelentése és ruhája között nincs meg az összhang. De Mrs. Hopkinson hazárdul játszott és mindig győzött.

Az egész dolog hízelgett Mr. Gashwilernek. A legnagyobb kéjencnek is tetszik az erény látszata.

- De az ilyen báj és tehetség, mint az öné, tisztelt asszonyom, az egész ország tulajdona! - mondta kenetteljesen. És igyekezett egy mozdulattal, mely félig meghajlás, félig vívólépés volt, ebben az esetben az „egész országot" képviselni. Aztán hozzáfűzte:

- Kénytelen leszek mindezeket a segédcsapatokat a Garcia-ügyben segítségül hívni. Egy kis vacsora Welckernél, néhány pohár pezsgő, ennek a szép szempárnak egyetlen sugara és a dolog el van intézve.

- De kedves barátom, megígértem az én Josiah-mnak, hogy mindezt a kacérkodást abbahagyom. Ha az én lelkiismeretem tiszta is, maga legjobban tudja, mit pletykálnak össze mindjárt az emberek! És a férjem hallja mindezt. Látja, épp tegnap este is a patagóniai ügyvivő estélyén az összes nők nekem estek, mert én nyitottam meg a miniszterrel a táncot. Mintha egy férjes asszonynak, akinek az ura államérdekeket képvisel, nem lenne kötelessége egy baráti nagyhatalom képviselőjével udvariasan és illően viselkedni!

Mr. Gashwiler azon gondolkozott, hogy Hopkinson legújabb üzlete (sózott húst és konzerveket szállított az Egyesült Államok hadseregének) hogyan hathatott nejére úgy, hogy az meghallgatott egy külföldi herceget. De ezt a gondolatmenetet bölcsen magának tartotta meg. Viszont mivel nem volt diplomata, nem állhatta meg, hogy legalább a Garcia-ügyre vonatkozólag el ne mondja:

- Én eddig abban a hiszemben voltam, hogy Mr. Hopkinsonnak nincs ellene kifogása, ha ön érdeklődik ez iránt az ügy iránt. Hiszen ön tudja, hogy néhány részvény...

Mrs. Hopkinson türelmetlen mozdulatot tett.

- Részvények! Az égre kérem, kedves Gashwiler, ne juttassa eszembe ezt az utálatos szót. Részvények! Szinte rosszul leszek, ha hallom! Hát önök, férfiak, már semmi egyébről sem tudnak beszélgetni egy asszonnyal?

Az utóbbi szavaknak különös súlyt adott egy ingerkedő pajzán pillantással. És Mr. Gashwiler ezúttal is gyöngébbnek bizonyult, mint a női hatalom - ezt, ha fájdalommal is, de be kell ismernünk. Remus rómaian nemes választói remélhetőleg nem szereztek tudomást nagy törvényhozójuknak ezen újabb kötelességmulasztásáról. Mr. Gashwiler azonnal elfelejtette az előbbi beszédtémát. Hevesen udvarolni kezdett a hölgynek, gálánsan, mint valami jámbor ökör.

S az asszony dicséretére válik, hogy ezt az udvarlást játékosan kopószerű ügyességgel kivédte. Ekkor hirtelen belépett a szolga és jelentette:

- Mr. Wiles!

Gashwiler felugrott. Mrs. Hopkinson nem mozdult, de székét ügyesen és finoman néhány arasszal eltolta Gashwilertől.

- Ismeri ön Mr. Wilest? - kérdezte barátságosan.

- Nem! Azaz én... igen, én... már álltam vele üzleti összeköttetésben - felelte Gashwiler, miközben indulni készült.

- De hát ne siessen úgy! - mondta kérlelve az asszony - kérem, maradjon még!

De Mr. Gashwiler okossága győzött az udvariasságán. Kissé idegesen válaszolt:

- Nem maradhatok. Jobb, ha én most megyek. Gondolni kell arra, amit maga épp az imént az emberek botrányéhségéről mondott. Nem szükséges, hogy ennek a Mr.... hm... Mr. Wilesnek rólam említést tegyen.

Nagy hirtelen ügyetlen kísérletet tett, hogy megszorítsa az asszony kezét és már kint is volt.

Mr. Wiles és Mrs. Hopkinson között a beszélgetés minden bevezető szertartás nélkül kezdődött. Wiles ajtóstul rontott a házba:

- Gashwiler ismer egy nőt, akiről azt állítja, hogy segítségünkre tud lenni a spanyol lánnyal szemben, aki közénk pottyant, bizonyítékokkal a kezében, csinos pofikával, varázserővel és ki tudja még mi mindennel! Önnek meg kell tudnia, ki az a Gashwiler-féle segítőtárs.

- De miért szükséges ez? - kiáltotta nevetve az asszony.

- Mert nem nagyon bízom ebben a Gashwilerben. Bármelyik csinos arcú kis nő, akinek csak egy csöpp esze van, az orránál fogva tudja vezetni. Igen és bajba keverhet minket is vele együtt.

- Nem, higgye el, Mr. Gashwiler nem olyan kelekótya, mint ahogy ön gondolja, Mr. Wiles.

- Megengedem. De a nőkkel szemben... Szóval, attól tartok, hogy ez az asszony az ujjai köré tudja csavarni.

- Az meglehet! - mondta Mrs. Hopkinson hamiskás mosollyal.

- Szóval ön ismeri?

- Nem olyan jól, mint ahogy Gashwilert - válaszolta Mrs. Hopkinson elkomolyodva. - De szívből kívánom, bár ismerném azt az asszonyt is éppen olyan alaposan.

- Nos, azt mindenesetre meg tudja mondani, hogy meg lehet-e benne bízni? Ön nevet... pedig a dolog nagyon komoly. Az a nő...

Mrs. Hopkinson bájos pukedlit csinált a kancsal, szkeptikus úriember előtt:

- C'est moi! Én vagyok!

TIZENKETTEDIK FEJEZET
Versenyfutás

Thatcher gőzerővel dolgozott. Mostani tevékenysége közben keveset gondolt a fiús kis festőnőre, aki vendége volt a bányában. Ez a feledékenység jellemző rá.

Jelenleg a bánya volt egyetlen szerelme, minden idejét lefoglalta, ingatagságával elkeserítette és állandóan a legnagyobb odaadást és önfeláldozást kívánta tőle. Lehet, hogy ezt Carmen is látta. Lehet az is, hogy azt remélte: idővel - és okkal-móddal egyszer majd kiütheti ezt a versenytársat a nyeregből. Egyelőre azonban folytatta munkáját, festegetett. Sajnos, nagyon csekély anyagi eredménnyel.

Kaliforniára is áll, hogy senki se próféta a saját hazájában. A tájképfestést akkoriban nálunk még nem ismerték. Egy híres művész-zseninek kellett eljönnie, hogy az ittenieket a tájképek szeretetére megtanítsa. Az emberek nem keresték annak az ábrázolását, ami állandóan az orruk előtt volt. Amit napról napra saját szemükkel láttak és egy csöppet sem becsültek. Így történt aztán, hogy a kis Carmen kénytelen volt mindenféle engedményt tenni, hogy izmos kis testét valahogyan táplálni tudja. Elkalandozott más vidékre. Kerámia, bársony- és porcelánfestés, misekönyv-díszítések - ilyesmiket csinált. Birtokomban van két viaszvirág, egy égő fukszia és egy elragadó dália. Ezeket akkoriban néhány fillérért vettem tőle.

Miközben a kaliforniai közönség tűrte, hogy ez a kis művésznő az éhhalál szélére kerüljön, egyik képe váratlanul megnyerte a nagydíjat egy külföldi kiállításon. Erre aztán ugyanennek a közönségnek a tisztelt sajtója az egekig magasztalta a „zseniális" Carment. Hiszen a „mi szárnyaink alatt nőtt fel!"

Thatchernek nem volt tudomása ezekről a harcokról és diadalokról. De nagyon meglepődött, mikor egy decemberi napon a következő sürgönyt kapta:

Jöjjön azonnal Washingtonba!

Carmen de Haro

„Carmen de Haro!" Thatcher feje túlságosan tele volt más dolgokkal. Az első pillanatban alig tudott rá visszaemlékezni, ki is az a Carmen de Haro! Annyira távol állott tőle, hogy egy szerelmi történet hőse legyen!

Először meghökkent, aztán szemrehányást tett magának, mert lassanként ismét eszébe jutott ez a tiszteletre méltó kis alak, aki olyan vitézül megvédte magát vele szemben és „elbujdosott". Thatcher úgy érezte, hogy hűtlen volt önmagához. Csúnyán viselkedett ezzel a lánnyal, aki őszintén bevallotta, hogy ellenfelének a húga.

Mégis, mi indíthatta arra a lányt, hogy sürgönyözzön? Mit keres Washingtonban? Becsületére legyen mondva Thatchernek, ezeket a kérdéseket nem azért vetette fel, hogy valami érzelgős, romantikus feleletre jusson. Szerény természet volt és a nőkkel való viszonyában nem becsülte túl magát. Ez sohasem baj. Noha vannak, akiket a vakmerőség levesz a lábukról, a nők legnagyobb részének az önérzetes türelem tetszik. Ha a nőnek magának is harcolni kell a szerelemért, jobban meg tudja azt őrizni és becsülni.

Thatcher meglepetésében először nem is vette észre, hogy levél is vár rá az asztalon. Távollétében érkezett, washingtoni bélyegzővel, az ottani ügyvédje írta. A levél utolsó bekezdése a következőképpen szólt:

„Előnyös volna, ha ön is idejönne. Roscommon itt van és azt beszélik, hogy mostanában felbukkant itt Victor Garciának egy unokahúga, egy divatos festőnő, aki igyekszik rokonszenvet kelteni az itteni társaságban az öreg mexikói iránt. Nem tudom, vajon az ellenpárt valami bizonyítékot remél-e tőle, de amennyire informáltak, ez a nő csinos és ügyes és máris meg tudta nyerni több fontos személyiség rokonszenvét."

Thatcher rosszkedvűen tette le a levelet. Lám, erős férfiak is, adott esetben éppen olyan könnyen válnak következetlenekké, mint gyönge nők. Most hirtelen tudatossá lett benne, hogy szereti a kis festőnőt és hogy mióta elhagyta őt, csupán „tűrt" és „szenvedett".

Milyen jogon bontakozott ki ez a „kis bimbó", akit szeretett, hogy talán valamelyik halálos ellensége „leszakítsa" és elhervassza?

Nem egyezett ügyvédje véleményével, nem hitte, hogy Carmen képes lenne ellenségei malmára hajtani a vizet. Sokkal jobban bízott a maga férfias igazságérzetében. De mégis sok minden izgatta Thatchert. A leány a fővárosban bizonyára befolyásnak van kitéve. Pénz és hízelkedés veszi körül. Így vagy úgy, Thatcher nyugtalankodott, anélkül, hogy tisztában lett volna vele, hogy mitől vagy kitől fél.

Most egyszerre szilárdan meg volt győződve róla, hogy vele „igazságtalanul bántak" és mellőzték. Noha néhány perccel előbb még úgy érezte, ő maga volt a hibás mindenben. Erős akaratú ember volt, de most, ezek a váratlan érzelmi hullámzások... s ráadásul ez a hirtelen föltámadt keserűség... Nyomban határozott.

Azonnal sürgönyzött San Franciscóba és mivel a hajóról már lekésett, helyet biztosított magának a washingtoni transzkontinentális vonatra. Azután ismét mást gondolt. Jobb volna nem utazni! No, de ha már egy lépést megtettünk, hát csak tovább! Ha hamis irányban történt is, inkább folytatta, semhogy következetlenségét bevallja magának.

Abban az időben az amerikai transzkontinentális vasúthálózatnak még csak igen kis része volt kiépítve, egyik pillére a még kiépítendő új szakasznak, mely ezt a vad, puszta területet majd áthidalja. Ha az utazó Renóban kiszállt a vonatból, elbúcsúzhatott a civilizációtól is. Útját Nebraska határáig csupán az ősi kivándorlóösvényen folytathatta vad pusztákon át, ahol csak a vasúttársaság lófogatú bérkocsijai közlekedtek. Kivéve az „Ördög-kanyon" és a Sziklás-hegység egy részét, ez az út rendkívül unalmas és kietlen volt. A Rocky Mountains hágóinak kopár, zord tájai nemigen fejezték ki ennek a vidéknek állítólagos költészetét. Inkább New England síkságainak egyhangú távlataira emlékeztettek. Az út sivár egyhangúságban telt. Az apró kényelmetlenségek jobban túlfeszítették az idegeket, mintha komoly baleset történt volna. Gyakran előfordult, hogy az emberek szinte megbolondultak tőle. Hank Monk, az egyik kocsis szánakozva szokott mesélni egy-egy utasáról, akinek az idegei egy-kettő felmondták a szolgálatot.

- Az út harmadik napján, mikor már vagy az ezredik kérdést tette föl és még mindig nem kapott feleletet, elkezdte a szalmaszálakat rágni. Ezeket a párnából húzta ki, persze, káromkodott és átkozódott. No, most már pontosan tudtam, hogy áll a bál. Egy kenderkötéllel jól odakötöztem a hátsó üléshez és aztán „Shy Ann"-ban átadtam a barátainak. De mondhatom, a fickó úgy tajtékzott és dühöngött maga Ben Holliday, a tulajdonos ellen, hogy hátborsóztató volt hallgatni.

Az őrültség nyilvánvaló bizonyítéka lehetett, hogy a szerencsétlen utas a megboldogult Mr. Benjamin Holliday ellen dühöngött. Aki ezt a nagylelkű és elegáns kaliforniait személyesen ismerte, rögtön tisztában lehetett a szóban forgó utas elmebeli állapotával. Hiszen Ben Holliday rokoni kapcsolatba került egy külföldi arisztokrata családdal is.

Thatcher régóta jól ismerte a hegyvidéket, ezért türelemmel és cinikus egykedvűséggel tűrte kaliforniai honfitársainak nyerészkedési módszereit. Ha valakiről, aki ezen az útvonalon utazott, föltették, hogy nem tiszta dologban jár, meglehetősen csekély rokonszenvvel fogadták. Ennek pedig mindenki ki volt téve. Thatchernek nagyon jól jött szívós akaratereje és egykedvűsége. Mukkanás nélkül fogyasztotta el a szűkös ebédeket. Elviselt minden fáradalmat. Időnként még a kocsis is megdicsérte „türelméért". Ez a „türelem" persze főleg a postakocsi-társulat tűrhetetlenségének tűrését jelentette. Igaz, volt idő, amikor megbánta, hogy nem a hajóutat választotta. De aztán úgy érezte, hogy szegről-végről ő most tulajdonképpen egy bojkott-társaságnak, az Éberek Társaságának tagja, mely megesküdött, hogy ott, ahol csak tud, ártani fog a csodálatra méltó Commodore William H. Vanderbiltnek. Ez az úr ugyanis olyan rendszabályokat léptetett életbe gőzhajózási vonalain, melyek a fedélközi utasok testi épségét veszélyeztették és már szinte kegyetlenkedésszámba mentek. Azonkívül még egy csomó más szabálytalanságot is követett el. No de mindezt csak azért említem meg, hogy megvilágítsam: mennyire összetévesztheti, még egy olyan praktikus és körültekintő utas is, mint Thatcher, azokat a nehézségeket, melyek egy gőzhajózási társaság igazgatásával járnak, az önző nyerészkedési vággyal és durvasággal. Thatcher és társai mentségére legyen mondva, akkor még senki sem tudhatta, amit Commodore házi lelkésze később nyilvánosságra hozott: hogy Vanderbilt mindig hű maradt gyermekkori zsoltáraihoz.

Thatchernek mindenesetre volt kedve és ideje útitársait jókedvű tréfákkal szórakoztatni és nekik apró szívességeket tenni, ha alkalom adódott. Annyira meg tudta nyerni Yuba Billt, a kocsist, hogy az felajánlotta neki a jobboldali ülést, maga mellett a bakon.

Thatcher zavarba jött.

- De hiszen ezt az első ülést már lefoglalta az a másik úr, Sacramentóból. Még külön rá is fizetett, hogy megkapja. A neve ott áll a maga listáján.

Yuba Bill gúnyosan nevetett.

- Avval én egyáltalán nem törődöm. Még ha ezt az egész tragacsot is kibérelte volna, az elülső keréktől a hátulsóig. Ördög és pokol! Csak nem képzeli, hogy el hagyom rontani a jókedvemet avval, hogy egy ilyen alakot hagyok magam mellett ülni. És méghozzá milyen szeme van! Az áldóját! Őrizzenek meg a szentek az ilyentől! Itt pusztuljak, ha nem igaz, amit mondok: tegnap, amikor Websternél itatni vittük a lovakat, lemászik ez az alak a bakról és elrohan a ló mellett... a mellett a tarka kanca mellett, amelyik nem ijed meg az indiánoktól, a szürke medvétől és a bölénytől se... elfut az állat mellett és... ne jussak a mennyországba, ha nem igaz: mihelyt a kanca meglátja, felágaskodik és kirúg - mintha ördög bújt volna beléje. Már éppen le akartam szállni a bakról, hogy levegyem a kanca fejéről az ellenzőt és ennek a kancsal csirkefogónak a képire akasszam!

Thatcher nem tágított.

- De ő mégiscsak megfizette a pénzt és az ő számára van ez az ülés lefoglalva.

- No, no - morogta Yuba Bill. - Lehet, hogy a társaság irodájában le van foglalva, de nálam nem. Ideje, hogy bizonyos személyek végre megértsék: kint a síkságon, én, Yuba Bill vagyok az úr és senki más.

Ezt az utasok legnagyobb része is természetesnek találta.

Thatcher a ravasz tekintetű idegenhez fordult:

- Úgy vélem, Yuba Bill mester ezen a szomorú pusztaságon éppen olyan teljes hatalommal bír, mint egy hajó kapitánya kint az óceánon.

Mr. Wiles barátságosan igent intett a fél arcával, míg arcának másik fele némi bosszúvágyat fejezett ki Yuba Bill irányában. Thatcher nem tudta, hogy egyik legnagyobb ellenségét protezsálja. Sikerült neki Yuba Billnél elérni, hogy Wilest visszahelyezze jogaiba. Wiles köszönetet mondott neki és lekötelező hangon megkérdezte:

- Remélem, még hosszú ideig lesz szerencsém élvezni az ön társaságát?

- Egész Washingtonig - felelte Thatcher.

- Washington vidám város a parlamenti ülésszak alatt - mondta Wiles, remélve, hogy többet is megtud útitársa felől.

- Üzleti ügyben utazom - mondta Thatcher.

Az utazás harmadik napján a Pine-Tree Crossinghoz, a Fenyőfa-útkereszteződéshez értek. Itt egy kis apróság történt, ami még jobban fokozta Yuba Bill „szimpátiáját" Wiles iránt. Ugyanis amikor Bill kinyitotta a postakocsi kétszeresen lezárt tartóját, mely kizárólag bizonyos expresszcsomagok és az utazótársulat értéktárgyainak megőrzésére szolgált, Wiles a csomagok alatt egy kis fekete bőrkoffert pillantott meg. Tréfásan így kiáltott fel:

- Ni csak! Maga poggyászt is tart itt?

- Csak ritkán - válaszolta kurtán Yuba Bill.

- Akkor, úgy látszik, a kis koffer kincseket rejteget?

- Annak az úrnak a tulajdona, akinek a helyét ön elfoglalta - morogta Yuba Bill, aki, hogy jobban káromkodhasson, úgy állította be a dolgot, mintha Wiles volna a betolakodó. - És ha ő jónak tartja a „mi vegyes társaságunkban" a kofferét zár alatt tartani, úgy hát ahhoz senkinek semmi köze és senkinek sincs joga amiatt a pofáját jártatni. - Bill egyre jobban belelovalta magát. - Ördög és pokol! Szeretném tudni, ki parancsol tulajdonképpen ezen a talyigán? Hé? Azt hiszi maga, mert itt fenn gubbaszt az első ülésen, hogy maga parancsol? Talán azt képzeli, hogy evvel az átkozott kancsal szemével túllát a sarkon és hogy maga el tudna egy ilyen fogatot dirigálni... a maga ferde kukucskálójával?...

Itt abba kellett hagynia Billnek. Thatcher részvétet érzett minden testi fogyatékosságban szenvedő iránt és erélyesen beavatkozott a beszélgetésbe. Yuba Bill morogva elhallgatott.

Negyednapon nagy hóviharba kerültek. Éppen a sivár fennsíkra kapaszkodtak fel, hol majdnem 600 angol mérföldön át vezetett az útjuk. Mire elérték a következő állomáshelyet és nagy nehezen átvergődtek a hófúváson, a lovak teljesen kimerültek. Kétségesnek látszott, hogy folytatni lehet-e az utazást. Egyes utasok szánkót akartak bérelni, mások meg csak a kedvező idő beálltával akarták folytatni az utat. Csupán Yuba Bill akart azonnal indulni, tekintet nélkül a hóviharra.

- Még kétórai kapaszkodó és elérjük a fennsíkot - mondta határozottan. - Ott olyan erősen fúj a szél, hogy gyorsan maga előtt fog tolni bennünket. És olyan mérgesen fúj, hogy az égből hulló havat azonnal ledirigálja a hasadékokba. Én áthajtok ezzel a négy kerékkel tíz ilyen hóviharon, míg maguk nem tudnak egy ilyen szántalpú skatulyával egy egyszerű fuvallaton se átvergődni.

Bill is mélyen megvetette a szánt, mint minden kaliforniai postakocsis. Thatcher jól tudott olvasni az emberekben, mindenben Yuba Bill mellett volt, aki különben tekintélyével már el is vágta a gordiusi csomót:

- Aki itt akar maradni, maradjon, aki meg szánkón akar gubbaszkodni, tegye meg. Úgyis itt áll egy a csűrben. De aki velem és pihent vontatólovakkal akar utazni, az szálljon be. És aztán előre!

Mr. Wiles úgy döntött, hogy a csűrben álló szánt bérli ki. Ketten-hárman ott akartak maradni és megvárni a következő arra menő postakocsit. Csak Thatcher és két másik utas volt hajlandó az utazást folytatni Yuba Billel.

Ez a hercehurca persze időveszteséggel járt. Mivel a vihar tovább dühöngött, a kocsit tető alá húzták. Az utasok letelepedtek a tűz mellé, mely vígan lobogott az állomásépületben és Yuba Bill csak éjfél után kezdett hozzá, hogy az új lovakat befogja.

Wiles szánkója éppen abban a pillanatban siklott ki a csűrből, mikor Bill belépett oda.

- Szerencsés utat! - kiáltotta Wiles.

Bill nem méltatta feleletre, hanem Wiles kocsisához fordult és mintha egy csomag kikézbesítésére adna utasítást, kurtán odakiáltotta neki:

- Tedd le Rawlingsnál!

Hátulról megkerülte Wiles szánját és hozzáfogott a vontatólovak befogásához.

Amikor Yuba Bill ismét megragadta a gyeplőt, a hold már fölkelt. Mihelyt fölértek a fennsíkra, a vihar kézzelfoghatóan be akarta bizonyítani, hogy Yuba Billnek volt igaza. Az út ugyanis jókora darabon mintha tükörsimára lett volna seperve és kőkeményre fagyott. De nem sokkal odább három láb magas hótorlasz zárta el az utat.

Yuba Bill nem sokáig habozott, hanem a lovak közé vágott és keresztülvitte a kocsit a hóakadály egy részén. A hótorlasz másik részét sikerült neki megkerülni. De alighogy legyőzték ezt az akadályt, a kocsi hirtelen vészjóslóan oldalra billent és az egyik elülső kerék kirepült a sötétbe. Bill visszarántotta a lovakat. Mielőtt azonban ennek a lökésnek az erejét meg lehetett volna akasztani, egyik hátsó kerék is lecsúszott a tengelyről. A kocsi himbálózni kezdett, előre, majd hátrabillent és végül megállt.

A következő pillanatban Yuba Bill lámpással a kezében állt az országúton. Most aztán az istentelen beszédeknek olyan özöne következett, mely a szokásos határokon messze túlment. Yuba Bill csúnyán káromkodott. Egész rövid idő alatt sikerült neki munkaadója jó hírét, s annak összes felmenő és lemenő rokonait, a postajárat alapítóit, az országút építőit, valamint magukat az utasokat is, valamennyi hozzátartozójukkal egyetemben, kidicsérni.

Az utasok ismerték Yuba Billt, és türelmesen várakozva, a helyükön maradtak. Még nem tudták, hogy mi okozta a bajt. Végül megszólalt az elülső ülésről Thatcher hangja:

- Mi történt, Bill?

- Nincs egyetlen átkozott szög sem ebben az egész istenverte talicskában! - hangzott a felelet.

Halotti csönd követte ezt a bejelentést. Yuba Bill tehetetlen dühében most szinte haditáncot járt. „Blank the blank enchanted thing to blank” - kiáltotta a vadnyugati átkot - s szájáról csak úgy mennydörögtek ezek a szavak, a Vadnyugaton úgy látszik még mindig lappangó régi démonhit cifra szavai.

- Ki tehette ezt? - kérdezte Thatcher.

Yuba Bill először nem felelt, a poggyásztartóhoz ugrott, kinyitotta és dühtől tajtékozva ordította:

- Az az átkozott fickó, aki ellopta az ön táskáját... az a gazember Wiles.

Thatcher nevetett.

- Emiatt még nem kell, hogy a haját tépje. Ne búsuljon, Bill. Csak egy színes ing, egy tiszta gallér és néhány irat volt benne.

Yuba Bill lassan lelépett a kocsi hágcsójáról. Amikor földet ért, félrevonta Thatchert.

- Azt akarja mondani, hogy a kofferjében semmi értékes holmi nem volt?

Thatcher nevetve válaszolt:

- Semmi fontos.

- És az az átkozott Wiles nem detektív volt?

- Azt hiszem, nem.

- Jól van. - Yuba Bill sóhajtott és megfordult, hogy a kocsit ismét kerekeire emelje. Egy másik utas igyekezett megvigasztalni.

- Nem tesz semmit, Bill. Majd nyakoncsípjük azt a gazember Wilest Rawlingsnál. - S lelki szemeivel már látta is, mikor lefülelik.

Yuba Bill gúnyosan nevetett.

- Nyakon csípni! Igen, ha nem kellene visszatérnünk az előbbi állomásra! És mielőtt onnan elindulnánk, ő már az új lovakkal régen útban van Clarmont felé. Egy ilyen alakot megfogni! No hiszen! Egy ilyen mákvirágot utolérni!

Nem volt más megoldás, vissza kellett térni az állomásra és ott bevárni, amíg a kocsit rendbehozzák. Ezalatt Yuba Bill ismét félrehívta Thatchert.

- Én az első perctől kezdve nem bíztam ebben a kancsal gézengúzban. De ilyesmire mégsem gondoltam. Azt hittem, elég, ha szemmel tartom az ügyeket és a maga poggyászára különösképpen vigyázok. De hogy minden eshetőségre bebiztosíthassam magunkat, és hogy a dolgokat „egyensúlyban tartsam", leemeltem annak a gazembernek az utazótáskáját a szánkóról, még mielőtt megugrott. Nem tudom, hogy jó cserét csinált-e, de így legalább alkalomadtán felelősségre tudja vonni azt az alakot, hacsak ő nem teszi majd ugyanazt magával. Úgy gondolom, ez csak elővigyázat volt és a dolog rendben van.

Ezzel Mr. Wiles fekete útitáskáját a meglepett Thatcher elé tette.

- De Bill... legyen esze! Én nem fogadhatom ezt el! Nem esküdhetem meg rá, hogy Wiles vitte el a táskámat... ez nem lehet, komám, érti? Nekem nincs jogom ennek az embernek a tulajdonára még akkor sem...

De Bill letorkolta:

- Tartsa meg a bölcsességét magának! Én elvállaltam, hogy vigyázni fogok az ön poggyászára. Ez nem sikerült nekem, legalábbis ezzel az aljas gazemberrel szemben nem tudtam megvédeni. Vigye el elevenen az ördög! Itt van egy koffer. Én nem tudom, kié. Fogja! És kész!

Thatcher félig nevetve, félig megzavarodva, de még mindig ellenkezve, kezébe vette a táskát.

- Kinyithatja az én jelenlétemben - javasolta Yuba Bill méltóságteljesen.

Thatcher mosolyogva megtette. A koffer tele volt iratokkal és aktákra emlékeztető okmányokkal. Az egyiken feltűnt Thatchernek a saját neve. Szétnyitotta és átfutotta. A mosoly elhalt az ajkán.

- Nos, mit gondol, jó cserét csináltunk?

Thatcher még mindig az iratokba volt elmerülve. Majd Yuba Bill várakozásteljes arcába nézett. De csak ennyit mondott:

- Jól van, Yuba Bill, remélem, jót!

TIZENHARMADIK FEJEZET
Hogyan lett hírhedtté

Yuba Billnek igaza volt. Wiles nem pocsékolta el az idejét Rawlingsnál. Mielőtt még Bill összetört kocsijával visszavergődött az előbbi állomásra, Wiles már elvágtatott egy gyors lovon. Így két órával megelőzte a sürgönyileg utánaküldött elfogatóparancsot. Dél felé, Denver irányában menekült, óvatosan elkerülve a főútvonalakat és a veszélyes sürgönyállomásokat. Átkelt a Missourin, mielőtt Thatcher elérte volna Julesburgot. Mikor Thatcher Omahába érkezett, Wiles már St. Louisban volt. És amikor a Higanybánya Társaság hőse elhagyta Chicagóban a Pullmann-kocsit, Wiles már a főváros utcáit rótta. Kancsal barátunknak még maradt elég ideje, hogy Thatcher kis fekete táskáját undorral a Platte hullámaiba süllyessze, minthogy nem talált benne semmi mást, csak néhány érdektelen levelet és a legszükségesebb ruházati cikkeket. Hosszasan elmélkedett rajta, hogy az emberek miért is nem viszik magukkal az útra fontos okmányaikat és értéktárgyaikat. Aztán elővigyázatosan nyomozni kezdett a maga kofferje dolgában, annak jelentős tartalma miatt.

De ezekre a kellemetlenségekre igyekezett mennél kevesebbet gondolni. Egyébként igen meg volt elégedve az ügyek állásával.

Mrs. Hopkinson vidáman mondta:

- A dolog teljesen rendben van. Amíg ön és Gashwiler a részvények körül szorgoskodnak és abban a hitben élnek, hogy mindenki megvesztegethető, addig én annak a komoly és patetikus Roscommonnak az ügyében többet értem el, mint maguk, uraim, együttvéve. Ez a Roscommon hisz önmagában! És becsapja saját magát! Én mindenütt elmeséltem az ő megható, szomorú történetét, és bizony a szenátoroknak és miniszteri hivatalnokoknak kicsordult a könnyük. Sőt még többet is tettem: bevezettem ezt az ökröt a társaságba. Frakkot húztam rá! Képzelheti, hogy állt azon a fickón a frakk! De maga tudja, kedves barátom, hogy minden társaságban, még a legjobb körökben is, mindent készpénznek vesznek, ami túlzott. Ilyen módon sikerült óriási sikert aratnom vele. No, hadd meséljem tovább: tegnap este itt volt Misnancy szenátor és Fitzdawdle, a bíró. Újra elmeséltettem Roscommonnal a történetét. Ez az alak szinte maga is elhiszi azt a sok zöldséget, amit összefecseg. Azután leültem a zongorához és elkezdtem énekelni ezt a dalt:

Erin[14] *szegény üldözöttje*
Közeleg a partokhoz...

Az én férjecském azt mondta, hogy ez a dal legalább egy tucat szavazatot ért meg.

- De mi van az ön riválisával, Victor Garcia unokahúgával?

- Hát ez már megint csak olyan férfiszamárság! A férfiak nem ismerik a nőket! Először is, ő egy sötét bőrű, fekete hajú kis nőcske! És micsoda szemekkel! Huh! A járása férfias és csámpás, nem hord fűzőt, nem tud öltözködni, és nem tud viselkedni. Azonkívül egyedül áll és nincsen férjnél. Még ha ezerszer is művésznőnek adja ki magát, és ha majmolja is a művészek modorát, kíséret nélkül mégsem mutatkozhat a társaságban, ugyebár? Butaság az egész! Butaság.

---

[14] Erin = Írország.

Wiles azonban csökönyös volt.

- De valami hatalma mégiscsak lehet. Például Mason bíró és Peabody szenátor folyton csak róla beszélnek és Dinwiddie, Virginiából, a napokban végigkísérte az egész fővárosban.

Mrs. Hopkinson nevetett.

- Mason és Peabody azt ambicionálják, hogy az egész világ széplelkeknek és műértőknek tartsa őket. És ami Dinwiddie-t illeti, ő csupán engem akart bosszantani vele.

- De Thatcher nem balek...

- Thatcher talán egyszerre nőbarát lett? - kérdezte hirtelen Mrs. Hopkinson.

- Nem tudom. Úgy tesz, mintha széltoló ügyei teljesen lekötnék. Mintha teste-lelke a higany-bányáé volna. Pedig... De magát ez teljesen hidegen hagyja...

- De kérem, tisztelt uram, ön ismét félreért engem. És ami még rosszabb, ön teljesen félreismeri a körülményeket. Thatchernek tetszik ez a majompofa, mert valószínűleg még senki más nem került a szeme elé. Csak jöjjön Washingtonba és legyen alkalma az összehasonlításra!

A tükörhöz lépett és egy pillanatig elragadtatva gyönyörködött saját képmásában. Wiles erre gúnyos meghajlással magára hagyta a hölgyet.

Mr. Gashwiler hasonló bizalommal tekintett a parlamentben várható sikerek elé.

- Már csak néhány nap van hátra az ülésszak végéig. Legyen egészen nyugodt, Mr. Wiles! Majd gondoskodunk róla, hogy kézbevegyük az ügyet, mielőtt ez a Thatcher megtudja, hányadán van.

- Ha be lehetne fejezni, mielőtt ő ideérkezik - mondta Wiles -, akkor majdnem biztosra vehet-jük, hogy minden rendben lesz és az ügy a helyes mederbe jut. Két napig feltartóztattam és ha rajtam múlott volna, még tovább is távolmaradt volna.

Mr. Wiles úgynevezett kebeléből egy sóhaj tört elő. Bárcsak valami hegyi úton történt volna a szerencsétlenség! Bárcsak lezuhant volna a kocsi egy szakadékba! Mennyi drága időt lehetett volna akkor megtakarítani és az ügy szerencsés kimenetele most egészen biztos lenne! Mindazonáltal Mr. Wiles tisztsége (legalábbis személyesen) nem terjedt ki gyilkosságokra. Kételkedett is benne, hogy ezt felvették volna-e a költségszámlára.

Mr. Gashwiler folytatta:

- Nincs okunk bármitől is félni, tisztelt uram! Az ügy ma az ország legfeddhetetlenebb föllebb-viteli bíróságának a kezében nyugszik. Biztosíthatom, hajthatatlan szigorral és igazságossággal bírálják majd el. Én már előkészítettem néhány megjegyzést...

Itt Wiles - sajna - félbeszakította Remus képviselőjét:

- Apropos! Hol van az a fiatalember, az ön magántitkára... Dobbs?

A nép képviselője egy pillanatra meghökkent.

- E pillanatban nincs itt. Különben ki kell önt igazítanom. Téved, a címét illetően. Magán-titkárom! Én sohasem bíztam meg senkiben.

- De hiszen ön mint magántitkárát mutatta be nekem.

- Csupán tiszteletbeli cím, uram... nem valóságos hivatal! Ugyan! Talán felmerült bennem tényleg a gondolat, hogy ilyen bizalmi állásba helyezzem. De csalódtam, uram. Ez könnyen előfordul velem, ha olykor megengedem, hogy emberi érzéseim erősebbek legyenek, mint

képviselői kötelességtudásom. Mr. Dobbs atyai jóindulatomnak örvendett és azt kihasználta. Szégyenletesen kihasználta, igen! Hogy bejuthasson az állami szolgálatba. Félek, teljesen el van adósodva. Mértéktelensége nem ismert határt, becsvágya mindennél erősebb volt. És közben üres volt a zsebe, uram! Időnként előlegeztem neki valamit arra a kis tőkécskére, amit ön nemeslelkűen átutalt részére, szolgálatai fejében. De minden pénzt elherdált! S az ilyen alakok hálátlansága elképesztő. Néhány nappal ezelőtt például a családja hozzám fordult támogatásért. Éreztem, szükséges, hogy erős jellemnek mutatkozzak és megtagadtam a segítséget. A családja kedvéért hallgattam, de önnek, Wiles, bizalmasan megmondhatom, hogy könyvtáramból könyvek hiányzanak. Könyvek! Dobbs távozása után azonnal kiderült, hogy a Szabadalmi és Védrendszer kötetei hiányoznak! Azonkívül az országgyűlés Kék Könyve, melyet nemrég vettem a Pennsylvania utcán egy könyvkereskedésben. Mit szól ehhez, uram? Nagy nehezen tudtam csak megakadályozni, hogy a sajtó tudomást szerezzen erről a példátlan dologról.

Mivel ezt a történetet Wiles Gashwiler ismerőseitől már többször hallotta, a tehetséges képviselő úr „takarékosságára" vonatkozó megjegyzésekkel fűszerezve - Wilesnek be kellett látnia, hogy az eset valóban nagyon súlyos. Megelégedett azonban azzal, hogy rosszakaratú szemét Gashwilerre függesztve megkérdezte:

- Szóval már elbocsátotta?

- Igen.

- És ellenségévé tette őt. Hm. Ez kellemetlen!

Gashwiler igyekezett méltóságteljes és közömbös maradni, bár vendégének modorában volt valami, ami nyugtalanította. De Wiles folytatta:

- Komolyan mondom, nagy baj, hogy összeveszett ezzel a fiatalemberrel. Hallgasson ide. Mielőtt elutaztam, abban a penzióban, ahol ez a fiatalember lakott, találtam egy koffert, melyet a tulajdonos a bérhátralék fejében visszatartott. Ebben a táskában leveleket és iratokat találtam, hm, bizonyos széljegyzetekkel ellátva. Pedig azt hittem volna, hogy ezek a dolgok az ön birtokában vannak... Én a fiatalember barátjának adtam ki magam, kifizettem az összeget, mellyel tartozott és így megszereztem az iratokat.

Míg Wiles beszélt, Gashwiler arca olyan vörös lett, mintha a guta környékezné. Nehezen tudta csak kinyögni:

- De hiszen megszerezte a táskát... az iratok az ön kezében vannak? He?

- Nem, hiszen ez éppen a baj! Ezért mondom, hogy kellemetlen ez az ügy!

- De hát jóságos Isten, mit csinált ön az iratokkal?

- Valahol útközben elvesztettem.

Mr. Gashwiler csak hápogott. Közben az arca, fölváltva hol bíborvörös lett a dühtől, hol meg sápadt a félelemtől. Végül is rekedten hörögte:

- Mind hamisítvány, minden egyes darab... hamisítvány...

- Tévedés! - mondta Wiles, barátságosan mosolyogva a jobb szemével, míg az a bizonyos másik a szokott rosszakarattal élvezte az egész jelenetet. - Az ön iratai, Gashwiler, mind valódiak, sőt szépen el is vannak rendezve. Hogy a baj még nagyobb legyen, néhány általam írt memorandum is volt ott, egy ügyfelem számára. Megértheti: ha ezek az iratok egy ügyes fickó kezébe kerülnek, igen veszélyessé válhatnak.

Valójában csak kismértékben létezik az a bizonyos betyárbecsület, legalábbis a nagyobb gazemberek között. A két gazfickó közül az egyik most arra gondolt, mit tenne ő a másik helyében?

Gashwiler méltósága teljesen feloldódott a pórusaiból előtörő izzadságcsöppekben. Gallérja csak nedvesedett, nedvesedett, míg ronggyá ázott.

- Hallgasson ide, Wiles, hallgasson ide! Minekünk... (a többes szám, első személy használata egyenlő volt a beismeréssel), minekünk vissza kell szereznünk ezeket az iratokat!

- Természetesen! Ha tudjuk! - mondta hűvösen Wiles -, ha Thatcher még nem szerzett tudomást róluk.

- Thatcher? Hát hogy?

- Hm. Ugyanazzal a postakocsival jöttünk, amikor elvesztettem az iratokat. Velem utazott keletről idefelé.

Mr. Gashwiler ismét elsápadt. Nagy izgalmában megfeledkezett Wilesről. Odament a faliszekrényhez és egy viszkisüvegben keresett menedéket. Még tíz perccel előbb Wiles ülve maradt volna. Most azonban felállt, Gashwilerhez lépett, kivette a nép képviselőjének kezéből az üveget, jót húzott belőle, azután visszaült a helyére. Gashwiler kisvártatva hozzálépett és mutatóujjával megkopogtatta a homlokát.

- De kedves fiam, tisztelt barátocskám, hát nem látja? Az egész ügy be lesz fejezve, még mielőtt Thatcher ideérkezik!

Wiles zordonan felelt:

- Igen, de ezeknek a lomha, kényelmes, becsületes embereknek megvan az a jó szokásuk, hogy éppen a kritikus pillanatban állítanak be. Sohasem kell sietniük, minden dolog szépen megvárja őket. Nos, barátom, talán elfelejtette, hogy pont azon a napon, amikor Mrs. Hopkinson, én és ön éppen rávettük az elnököt, hogy írja alá azt a bizonyos okmányt - tudja, hogy melyikre gondolok... pont azon a napon toppant be egy ilyen átkozott alak, San Franciscóból vagy Ausztráliából, miután kényelmesen időt engedett magának az utazásra és mindenre... Ide pottyant, fél órával azután, hogy az elnök aláírta azt a vacakot és hogy átküldte az iktatóba. Persze a pasas azonnal megtalálta azt az embert, aki ki tudta járni számára a kihallgatást. Valamit bedumált az elnöknek és rávette, hogy egy ellenintézkedéssel visszavonja aláírását. Ördög és pokol! Hatévi munka és gürcölés eredménye egy pillanat alatt füstbe ment!

Gashwiler méltósága visszatért.

- Bizony, ez így történt. De a parlament a határozatait nem vonja vissza. Legalábbis... - fűzte hozzá a társa hitetlen vállvonogatása láttára - ugyanezen ülésszak alatt nem teszi meg.

Wiles a kalapja után nyúlt.

- Majd meglátjuk - mondta.

- Majd meglátjuk, uram - mondta Remus képviselője méltóságteljesen.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET
A nagy sakkhúzás

Volt abban az időben az Egyesült Államok szenátusának tagjai közt egy méltán nagyra becsült és kimagasló egyéniség. Alapos, nagytudású politikus, emelkedett szellemű és haladó gondolkodású. Olyan volt hát ez a férfiú, amilyennek a tudás, a rendszeresség, a tisztesség és a haladás által vezérelt köztársaság képviselőinek lennie kell. Évek hosszú során át viselte tisztét öntudatosan és becsülettel. Újból és újból megválasztották, semmi másnak, csak az egyenes jellemnek kijáró megbecsüléssel. Már természeti adottságai folytán is kívül állt a kísértések birodalmán. Ha szónokolt, mindenkor magát az ügyet tartotta szem előtt. Mestere volt a visszavágásoknak, de finomult ízlése a vita hevében is visszatartotta attól, hogy személyes motívumoknak engedjen. Önzetlensége köztudomású volt, alapelveinek tisztaságát mindenki elismerte. Soha, senki nem vállalkozott volna arra, hogy megkörnyékezni próbálja, vagy meggyőződésében megingatni. Érzelmi hullámzások vajmi ritkán befolyásolták.

Mint jó ízlésű, művészetben, irodalomban is jártas és tehetős ember, műkincsekkel töltötte meg otthonát. Ezeket maga gyűjtögette össze. Dolgozószobája nemcsak pazarul elegáns volt, de ízléses is. Könnyedség, fölény ömlött el itt - és valami művészi rendetlenség, mely mindig jelen van a nagy szellemek műhelyében. Mindezt egy pillanat alatt észrevette az a fiatal lány, aki egy borús, januári estén szobájának küszöbén megjelent.

A szenátornak átnyújtott névjegyen a „Carmen de Haro” név volt olvasható, s a névjegy jobb sarkában szerényen, szinte olvashatatlan apró betűkkel ott volt még a „festőművész” megjelölés. Lehetséges, a romantikus név keltette föl a tudós államférfiú érdeklődését, azok a reminiszcenciák, amiket egy ilyen történelmi név ébreszt. Az ősz szenátor ugyanis, amikor inasa a lány többszöri sürgetésére jelentette, hogy egyenesen csak a szenátor úrra tartozó személyes ügyben keresik, azt az utasítást adta, hogy azonnal vezessék be a látogatót. Akkor aztán a tiszteletre méltó szenátor, íróasztala mögött elsáncolva magát, könyvek bástyája, röpiratok és újságok mellvédje mögött várta a „művésznő” belépését. Homlokán ráncok sorakoztak. Szemében csupán az előtte tornyosuló hivatalos akták elintézéséhez szükséges erő tükröződött.

A lány belépett. Egy pillanatig habozva állt meg a küszöbön. Mintha egy kép jelent volna meg az ajtó keretében. Hopkinsonnénak igaza volt. Nem volt ebben a lányban semmi eredetieskedés, egyszerűen csak ritka sajátos jelenség volt. Fiús alakján egy amerikai sál hasztalan igyekezett a megszokott „mantilla”[15] festői mozgásához idomulni. A sál egyik válláról lecsúszott. Ez a váll és az egész termet olyan ruganyos és eleven volt, hogy példát mutathatott volna a fűző nélküli nevelkedés előnyére. A fekete hajfürtök szorosan simultak a fejecskéhez. A lány, mintegy szokásból, megpróbálta sálját a fejére tekerni és a redők közül beszélni. De a szenátor csodálkozó tekintetére abbahagyta ezt a kísérletet. A szenátor megkönnyebbült, fölemelkedett ültéből, hellyel kínálta a lányt. Éspedig olyan előzékenységgel, hogy kedvesebb már akkor sem lehetett volna, ha látogatója a legdivatosabb párizsi ruhákat hordja. Carmen két-három gyors lépéssel hozzásietett és a szenátor egy nyílt, ártatlan és határozott arcocskát látott. Inkább fiús volt ez az arc, csak a szem ragyogása, az áll és az ajak finom vonalai tették nőiessé. A szenátor

---

[15] Mantilla = a spanyol nők csipkés fejkendője, melyet a hajukba tűzött fésűre terítenek, s onnan a vállukra omlik.

letette a röpiratot, melyet némiképp tüntetően tartott a kezében és barátságosan megkérdezte Carment, hogy mi szél hozta ide.

Azt hiszem, beszéltem már Carmen hangjáról. A hangot a mi leányainknál, sajnos, inkább az ének, mint a beszéd szempontjából képezik ki. Kár, mert nem éppen operaáriákban érintkezünk. De ez a hang kedves volt, finoman árnyalt, a beszédben is zengő és meleg. Nagy előnye volt nyilván, hogy a lány dallamos nyelvben nevelkedett és olyan népfajból származott, ahol a torokfájás vagy a rekedtség csak a legritkább esetben fordul elő. A fiatal lány tehát néhány rövid, dallamos szóval elmondotta a szenátornak látogatása okát és előadta a kívánságát. Hogy tudniillik szeretné a szenátor úr gyűjteményének néhány ritka metszetét látni. Meg is kapta a beleegyezést.

Meg kell mondanunk, hogy a szóban forgó korai metszetek fölöttébb ritkák voltak. Szerintem fölöttébb rosszak is. Egy, azóta már fejlett művészeti ágnak eredeti próbálkozásai. De a valódi műgyűjtő szemében nyilván ezért voltak különlegesen értékesek.

Nem is hiszem, hogy Carmennek igazán tetszettek ezek a metszetek. De a kis boszorkány tudta, hogy a szenátor büszke rá, hogy a nagy „X" egyetlen fönnmaradt ifjúkori műve, vagy a későbbi nagyhírű „Y" első művészi kísérletei az ő gyűjteményében vannak. Ezért illő áhítattal szemlélte azokat.

Az öregúr érdeklődni kezdett fiatal látogatója és annak művészete iránt. Már évek óta éktelenkedtek itt ezek a képek dolgozószobája falán s a látogatók ügyet se vetettek rájuk. Most pedig van itt valaki, aki becsülni és értékelni tudja mindezt!

Ő csak egy szegény, fiatal művésznő - mondta a kis Carmen - még csak nem is gondolhatott volna soha arra, hogy ilyen kincseket vásároljon. De éppen annyira lehetetlen, hogy ellenálljon az alkalomnak, ami itt kínálkozik, hogy legalább egy pillantást vessen ezekre a ritkaságokra. Még azt is megkockáztatja, hogy tolakodónak lássák és egy nagy ember pihenőjét és visszavonultságát megzavarja. Satöbbi, satöbbi.

Ez a hízelgés bizony könnyen hamisnak tűnhetett volna. De minthogy külföldi kiejtéssel és valami trópusi melegséggel adták elő, a szenátor valódinak fogadta el. Ó, ez a déli fajta! A nap gyermekei milyen ösztönösek! Mi, egy zordabb éghajlat fiai, természetesen mély szánalmat érzünk azok iránt, akik a nálunk szokásos mértéket ennyire áthágják és a konvencionális formákat így megsértik - de ezek a hevesvérű déliek őszintén gondolják azt, amit mondanak. A hideg New England-i semmi kivetnivalót nem talált a közvetlen és különleges bókokban, melyekkel a fiatal mexikói nő megajándékozta. Pedig ha ezeket a köztársaság általánosan használt érces beszédmodorában intézték volna hozzá, vendégének tán egyszeriben ajtót mutatott volna.

Így történt, hogy néhány perccel később a kis művésznő fekete göndör fejecskéje és a szenátor fehér hajfürtjei szorosan egymás mellett hajoltak a papírok fölé. Carmen, mialatt a németalföldi művészet első virágzásából származó műveket figyelte, sálját önfeledten újra feje köré csavarta és kis barna kezével ráncokba fogta össze. Így nézegették a képeket hosszú időn át, miközben öt kongresszusi tag zavarta meg őket; három szenátor, egy kabinettitkár és egy magas állású bíró.

Ezeknek egytől egyig gyorsan tudtára adták, hogy a szenátorral a jelen pillanatban nem lehet beszélni. Az előszobában általános elégedetlenség tört ki emiatt. Ilyeneket lehetett hallani:

- Hogy a kánya vigye el! Ez már mégiscsak sok! (Ezt egy tartományi képviselő mondta méltatlankodva.)

- Az ő korában képeket nézegetni egy kislánnyal, aki olyan fiatal, hogy az unokája lehetne! (Ezt egy tisztes minisztériumi hivatalnok mondta, aki azóta különféle szerelmi kicsapongások gyanújába keveredett.)

- Szépnek egyáltalán nem mondható ez a nő - vélte egy tiszteletre méltó dakotai tag.

- Ahá, így már érhető, mért nem nyitotta ki a száját a nagy szenátor az egész ülésszak alatt... (Ezt a gyöngéd megjegyzést a szenátornak egy saját állambeli kollégája kockáztatta meg.)

- Ejha! - Ez volt a különböző fejcsóválások közös és egybehangzó summája.

Négyen hazamentek, hogy az eseményt gyorsan elmeséljék a feleségüknek. Kevés meghatóbb oldala van a házaséletnek, mint az a nyíltság, mellyel a férj vagy feleség otthon elmondja barátja ballépéseit. Ez az a megszentelt bizalom, melyen megingathatatlanul nyugszik a házasság pillére.

Mindezt aligha sejtették a mi hőseink. Az egyik biztosan nem.

- Remélem - mondta Carmen, miután önfeledt csodálattal már negyedszer nézték végig valamelyik németalföldi fametsző keserves próbálkozásait - remélem, nem vonom el önt nagy barátaitól - s könnyű remegéssel lesütötte a szemét. - Sohasem bocsátanám meg magamnak. Talán valami fontos államügy?...

- Ó, dehogy, kedvesem. Majd visszajönnek ezek. Mindegyik csak a maga személyes dolgában keres. - A szenátornak ez a szeretetre méltó kijelentése már veszedelmesen súrolta a bókoknak azt a határát, ameddig egy művelt bostoni elmerészkedik. „Ezek”, ez úgy hangzott, hogy most sokkal fontosabb Carmen társasága. És Carmen megértően fogadta a bókot.

- Igazán nem zavarom?

- Örülök, hogy gyűjteményemet rendelkezésére bocsáthatom. Rendelkezzék vele máskor is, ahogy akar - mondta a szenátor méltóságteljesen.

- Ön nagyon kegyes, ön nagyon jó hozzám - mondta Carmen. - Nem is tudom, miért? Hiszen én csak egy szegény kaliforniai lány vagyok, s mirólunk ön nem is tud semmit.

- Bocsásson meg, az ön hazáját nagyon jól ismerem.

És valóban a szenátor olyan ember volt, aki el tudta mondani, hogy évente hány véka búza terem átlagosan a montereyi földeken egy-egy hektáron. Azt is, hogy mennyi a választóképes lakos, és hogy ezek milyen pártállásúak. Csak éppen az olyan igen-igen fontos problémákról tudott keveset, amilyen most itt állt előtte, hús-vér alakban. Mint általában azok a tudósok, akik ismereteiket könyvekből merítik.

Carmen csodálatot és tiszteletet érzett a szenátor iránt. Csakhamar kiderült, hogy a lány meg semmit nem tudott a selyemhernyó-tenyésztés gyors kifejlődéséről. Sem a kínai munkáskérdésről. A bányajogról is csak valamit. Mindezekről a kérdésekről a jóindulatú szenátor világosította fel őt.

- Mellékesen szólva, az ön neve történelmi név - mondta rövid szünet után kedves tréfával a szenátor. - Egy alcantarai lovagnak adták a „de Haro” nevet. Ez egyike volt azoknak a bevándorlóknak, akik Las Casasszal jöttek az országba.

Carmen gyorsan megbiccentette a fejét.

- Igen. Ő volt az én ük-ükapám.

A szenátor meglepetten nézett rá.

- Victor Garcia unokahúga vagyok. Apám nővérét vette feleségül.

- A Blue Mass bánya Victor Garciájának az unokahúga? - kérdezte a szenátor meglepetten.

- Igen - felelte nyugodtan a lány.

Ha a szenátor más ember lett volna, például amolyan Gashwiler-fajta, nagyot füttyentett volna erre s ez híven kifejezte volna érzelmeit. De a szenátor nem ilyen fából volt faragva. A hirtelen meglepetés és a gyanú egyetlen észrevehető jele csupán a szoba barátságos hőmérsékletének nagyfokú lehűlésében mutatkozott.

De ez a lehűlés olyan nagyfokú volt, hogy szegény Carmen ártatlan pillantását most a szenátorra emelve, sálját szorosabbra vonta maga köré.

- Még egy további kérésem is van önhöz - mondta, miközben fejecskéjét oldalt hajtotta. - Egy nagy, nagyon nagy kérésem.

A szenátor ismét visszavonult könyvei mellvédje mögé. Nyilvánvalóan olyan hadállást keresett, hogy a várható rohamot visszaverhesse. Most már minden tisztán állott előtte. Valahogyan megcsalták és behálózták. Bizalmas kihallgatáson fogadta ezt a lányt, unokahúgát az egyik peres félnek, akinek az ügye épp most áll a kongresszus döntése előtt. Szóval mégis haszonlesés és önző célok! És vajon, hogy merészelt ez a nő eléje járulni? Könyörtelen akart lenni. Már csak azért is, mert be kellett ismernie, hogy lelkében máris a lány oldalán áll. De bizonyos fokig fel is bőszült a leány ellen, amiért annyira tetszik neki. Lényének jeges felszíne alatt meg lehet még találni a puritánság némi nyomait. Még nem szabadult meg teljesen őseinek jámbor erkölcsi tanításától, mely szerint az emberi természetet valahányszor spontán ösztönök által jut kifejezésre, vissza kell tartani. El kell fojtani, mint teszem a „kvékerek” tanait.

Carmen a szenátor fagyos viselkedését látszólag észre sem véve, folytatta kérelme előterjesztését. Sajátos lényének bensőségével és biztonságával. Taglejtésekkel és mondattöredékekkel beszélt.

- Ön tehát tudja - mondta dallamos hangján -, hogy spanyol vérből származom. Tudja, igen, hogyne tudná, hogy abban az országban, melyet második hazámnak tekintek, ez volt a jelszó: „Isten és Szabadság!” Ugyan kiről is hallottam volna többet, mint önről, a szabadságnak apostoláról, a nagy emancipátorról, a levertek és elnyomottak barátjáról, önről, igen, önről... még mint gyermek. Tanultam a beszédeit, újra meg újra olvastam önről, ennek a nagy országnak a történelmi könyveiben. Nem volt más vágyam, mint önt megismerni, látni, önt hallani! Öntől, az ön szájából, az ön szószékéről hallani őseim hitvallását, önt hallgatni, mikor beszél! Ó, madre de dios![16] - hallani azt a szónoklatot, mely elindítja a nagy vitát - ugye, így hívja ön, a „nagy vitát” - ez az, amit annyit... annyit reméltem. Ó, bocsánat! Esztelennek tart, vadnak... gyermeknek... tudom...

Egyre nagyobb indulatba jött. Percről percre izgatottabb lett, egyre nagyobb hévvel beszélt. Most hirtelen így fordult a szenátorhoz:

- Magamra haragítottam önt. Haragszik rám, a vakmerő, a rossz gyerekre. Haragszik, ugye?...

A szenátor, aki mellvédje mögött láthatólag ismét bizalmasabb és esendőbb lett, csak nehezen tudta eldadogni ezeket a szavakat:

- Ó, nem.

---

[16] Madre de dios = isten anyja (sp).

Aztán: „Valóban?”

S végül: „Köszönöm.”

- Alig egy-két napig maradhatok még. Aztán visszatérek Kaliforniába. Soha, sohase hallhatom hát önt, az ön méltó helyén, az ország Capitoliumában?

A szenátor sietve válaszolt, hogy mindenesetre tart tőle és meg is van győződve róla, hogy a kongresszus alatt kötelessége inkább az írói és felolvasói asztalhoz fogja kötni, közreműködése a bizottságok munkájában fontosabb, mint a vita stb., stb.

- Ó - mondta Carmen szomorúan - tehát minden igaz, amit hallottam. Igaz, amit nekem mondtak, hogy ön... hogy ön feladta posztját, feladta pártállását... hogy az ön szavát nem lehet többé hallani a régi... minek is nevezi ön... a régi vitakérdésben?

- Ha valaki ezt mondta önnek, Miss de Haro - felelte élesen a szenátor -, akkor az illető helytelenül beszélt. Önt megtévesztették. Szabadna kérdeznem, ki volt az, aki mondta?

- Ó, nem is tudom - mondta Carmen. - A levegőben van. Én idegen vagyok itt. Talán csalódtam? De mindenki ezt mondja. Én kérdezem: mikor hallhatom őt beszélni? Nap mint nap eljárok a Capitoliumba, szemmel tartom őt - a nagy emancipátort - szó van üzletről - ej, adóról, ej, vámról, postáról, de őt soha, sohasem lehet hallani... Hogy lehetséges ez? Egyesek fejüket rázzák és azt mondják: soha többé nem fog beszélni. „Eljátszotta már a magáét.” Így mondják? „Eljátszotta”? - én nem ismerem ezt a kifejezést. Valami bostoni szó lehet, nemde? Azt mondják, hogy - ej, nem beszélek jól angolul, hogy ön a pártot cserben - igen, így mondják? - hogy a pártot, az eszmét cserbenhagyta? Ej! Igazán... ez bostoni nyelvjárás? „Cserbenhagyta?”

- Engedjen meg, Miss de Haro - felelte a szenátor, miközben fanyarul fölemelkedett ültéből. - Úgy látszik, nem volt szerencsés ismeretségeinek megválasztásában s még kevésbé az angol nyelv származtatásában. Mert... mert ezek a kifejezések, melyeket idézett, nem bostoniak, hanem úgy gondolom, Nyugatról erednek.

Carmen de Haro lesújtva temette arcát sáljába. Egészen a szeme feketéjéig.

- Senkinek - folytatta most már kedvesebben a szenátor és megint leült - senkinek sincs joga ahhoz, hogy múltamból következtetést vonjon le jövő működésemet illetőleg. Vagy hogy figyelmeztessen engem arra, mit kell cselekednem, ha azoknak az alapelveknek eleget akarok tenni, melyeket magam elé tűztem. Vagy amelyeket a pártom megkövetel. Ez az én dolgom. Egyébként pedig... Hiszen ha valamilyen ok vagy inkább valamilyen alkalom adódna... De már csak alig egy-két nap van hátra az ülésszak befejezéséig...

- Igen - szakította félbe Carmen a derék öregurat - reménytelenül és csüggedten. - Tudom, lesz megint más... lesz megint egy üzleti ügy... egy igénylés... megint valami valakinek, ó, madre de dios, ön emiatt megint nem fog tudni beszélni és én...

- Mikor akar hazautazni? - kérdezte most szinte szertartásos udvariassággal a szenátor -, mikor fogjuk önt elveszteni?

- Végig maradok. Az ülésszak végéig maradok - felelt Carmen. - És most búcsúzom.

Fölállt, sálját gyorsan válla köré kerítette, egy utolérhetetlen mozdulattal, mely a legnőiesebb volt mindazok közül, melyeket a szenátor ezen az estén nála megfigyelt. De talán a legösztönösebb is.

A szenátor jóságosan mosolygott.

- Megérdemelné, hogy egyik szempontból se teljesítsem a kívánságát. De későbbre jár az idő, mint gondolja. Engedje meg, hogy a kocsim hazavigye.

Méltóságteljesen a kocsihoz kísérte. Mikor a hintó kigördült, kicsinyke testét a széles párnák közé fúrta Carmen. Úgy érezte, hisztérikusan, görcsösen nevet. De mikor a hintó megállt a ház előtt, hirtelen azon vette észre magát, hogy sír. Gyorsan és dühösen igyekezett fölszárítani könnyeit.

- Nos, hogy boldogult? - kérdezte Harlowe, Royal Thatcher ügyvédje, miközben kisegítette a hintóból. - Már két órája várom. Hosszúra nyúlt a látogatás - jó jelnek vehetem ezt?

- Most ne kérdezzen - mondta Carmen ingerülten - fáradt vagyok.

Mr. Harlowe meghajolt.

- Remélem, holnapra már jobban érzi magát, mert hajnalra várjuk barátunkat, Thatchert.

Carmen barna arca gyengén elpirult.

- Már régen itt kellene lennie. Hol bujkál? Mi tartja föl annyira?

- A fennsíkot befútta a hó, de most már olyan gyorsan jön, ahogyan csak a vonat hozni tudja. És mégis lehet, hogy későn érkezik.

Carmen nem felelt.

Úgy látszott, hogy az ügyvéd szeretett volna még többet is megtudni.

- No... és... milyennek találta New England nagy szenátorát? - kérdezte, csak úgy könnyedén odavetve.

Carmen fáradt volt. Carmen szomorú volt. Talán nem is volt önmagával megelégedve, lehet, hogy szégyenkezett. Különben is könnyen indulatba tudott jönni. Ezért fagyosan csak ennyit mondott:

- A szenátor - gentleman.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET
Hogyan került az elintézetlen ügyek közé

A LXIX. kongresszusi ülésszak csak úgy fejeződött be, mint az összes előző kongresszusok ülésszakai. Ugyanolyan módszertelen mohóság uralkodott az ügymenetben, ugyanaz a sietség, rendszertelenség és részrehajlás. A befejezetlen, meg nem emésztett ügyek ilyen elkenését egyetlen szuverén nép sem tűrte volna el egy pillanatig sem magánügyletben, mely állami ellenőrzés alá tartozott. Csodálatos gyorsasággal tértek napirendre különböző üzleti ügyek fölött, régóta türelmetlenkedő jogos igények pedig mindig és mindig elsikkadtak a huzavonában. Nemegyszer olyan jelenetek játszódtak le az ülések végén, hogy a csattanókat csak az amerikai nép humora mentette meg a gyalázattól.

A gyönyörű színdarab szereplői maguk is tudtak a dolgok valódi állásáról és nevettek rajta. A törvényhozók, az újságok vezetői, a közvélemény irányítói mind tudtak róla és nevettek rajta. A nézőközönség, a nagy amerikai nép is tudott róla és nevetett rajta. És soha senkinek nem ötlött eszébe, hogy ez valaha másképp is lehetne.

Most Roscommon kérvénye is az „Elintézetlen ügyek” közé került. Maga a kérvényező is, a lesoványodott, szánalmas, a szemtelen és konok igénylő - az elintézetlen és elodázott ügyek közé került.

A kongresszus számos tagja - mindazok, akiknek többé-kevésbé közük volt az igényperhez - az „Elintézetlen ügyek” közé kerültek. A vörös szakállú fresnói képviselő is, aki pisztolyát szónoki fegyverekkel cserélte föl. Vagy más részről, az igen tehetséges Gashwiler, aki egyéb kis elintézetlen ügyek miatt - már ti. bizonyos elveszett iratok miatt is - kissé kényelmetlenül érezte magát, noha mézesmázosan mosolygott. Nos, kollégái és „testvérei” körében Gashwiler volt a Hercehurcák királya, az Elintézetlen Ügyek Lordja. A csinos Mrs. Hopkinson, férjeura óvatos kísérete és egynémely képviselő úr óvatlan csodálata mellett, női bájait vetette latba az elintézetlen ügyek elintézésére. Egy-két szerkesztő úr is érdekelve volt. Az ügyeket ők már elintézték - gyászdal vagy diadalének - egyre megy - csak az anyagiak legyenek rendben. A jövedelmekről álmodoztak, amiket az „Elintézetlen ügyek” ilyen vagy olyan méltatása hoz majd a konyhára. Különböző jómadarak fészkeltek az előcsarnokban és dögszagot szimatolva, föl és alá kóválygotak a folyosókon. A képviselőház a tehetséges Gashwiler elnökletével alaposat kortyintott Roscommon mámorító igényéből és a félig kiürült kancsót átnyújtotta a szenátusnak mint „Elintézetlen ügyet”.

De jaj, a vihar önfeledt tombolását, mely már-már „elintézéssel” fenyegette ezt az ügyet, előre nem látott akadály szakította félbe. Az akadály egy igen nagy tekintélyű szenátor személye volt, akinek hatalmát senki se vonhatta kétségbe. Akinek szabad és korlátlan szólásjogát mindig mindenki elismerte.

Egy interpelláció hangzott el ártatlan szárnyasok erőszakos elkobzásáról. Szóvá tették, hogy Sherman hadserege, Georgián való átvonulása közben, baromfit rekvirált egy lojális ír polgári udvarán! S ez nyitotta meg a zsilipet.

A kérdésből alkotmányjogi vita támadt, és ez a vita szólaltatta meg újra a nagy szenátor „régóta néma ajkát”, a csirkék és libák „jogsérelme”.

Hét óra hosszat beszélt, lelkesítően és meggyőzően, a régi vitakérdésben - az „emberi jogokról”.

Hét óra hosszat egymás után felsorakoztatta és minden oldalról megvilágította a párt és a politika kérdéseit. Olyan kényszerítő szókészséggel, amely őt fiatal kora óta híressé tette.

Törvényhozó társai egyre lelkesebben szóltak közbe, megfeledkezve az „elintézetlen ügyek”-ről, fellobbanó tűzzel vetették magukat a pártpolitikai vitába. Mások persze nagyon is számon tartották az „Elintézetlen ügyet” - de már nem állott módjukban a játék további folytatása. Hiába kínálgatták a Roscommon-féle igénypert, mindez csak olaj volt a tűzre. A közbeszólások alatt a szenátor elemében volt.

A szenátusban megkonduló harangnak hangját a képviselőházban is meghallották. Izgatott képviselő urak tolongtak az ajtók körül és magukra hagyták az „Elintézetlen ügyek”-et a képviselőház elnéptelenedő üléstermében.

Szegény „Elintézetlen ügyek”! Hét teljes órán át magukra hagyva, tehetetlen dühvel csikorgatták hamis fogaikat és tépték hamis hajukat a folyosókon és az üres ülésteremben. Hét teljes óra hosszat ajánlgatta a maga portékáját a nagy tehetségű Gashwiler mézédes arccal, de egyre sápadtabban. Hét óra hosszat topogtak Roscommon és társai türelmetlenül az előcsarnokban, sápadozva és öklüket rázva a szenátor felé. Hét teljes óra hosszat kényszerültek a szerkesztő urak nyugodtan helyükön maradni és a ragyogó beszédet megörökíteni, hogy a jog és igazság újra föltámadt jelszavai még aznap éjjel szétröpülhessenek a világ minden tája felé. És ami a legkínosabb volt az egészben - a beszéddel egyidejűleg jelenteniük kellett a LXIX. kongresszus zárását is. Sokkal több „Elintézetlen ügy” maradt a következő ülésszakra, mint bármikor.

Barátok özönlötték körül a nagy szenátort, dicséretét zengték és elhalmozták szerencsekívánatokkal. Régi nagy ellenfelei köszöntötték, tisztelettel.

Egy kicsiny kis asszonyi alak, vállára dobott sállal közeledett félénken az agg szónokhoz.

- Én nem beszélek... én nem beszélek jól angolul - kezdte behízelgő hangon, kedvesen -, de sokat olvastam az önök nyelvén... Olvastam az önök nagy Shakespeare-jének színdarabjait... Azokat a szavakat szeretném elmondani önnek, melyeket Rosalinda mondott Orlandónak, mikor az párbajozott... Ön jól harcolt és többet tett, mint hogy ellenségeit porba tiporta!

Ezzel hirtelen eltűnt. Éppen ekkor érkezett oda a kis Hopkinsonné, hogy ő is üdvözölje a győztest, noha kísérője arca meglehetősen gondterhelt volt.

- Nézzétek csak - mondta Hopkinsonné Wilesbe karolva - micsoda ruhát hord! Jóságos Isten! És az a sál! Ugye, mondtam, hogy egy krajcár ára ízlése sincs!

- Kiről beszél? - kérdezte Wiles rosszkedvűen.

- Carmen de Haróról! Hát persze, kiről beszélnék? - felelte Mrs. Hopkinson. - De hová szalad ilyen hirtelen, mintha az ördög kergetné? Ne rángasson már olyan nagyon!

Wiles ugyanis ebben a percben megpillantotta Thatcher utazástól fáradt arcát, lent, a széles lépcsőn, a tolongó tömegben.

Thatcher sápadt volt és szórakozott. Ügyvédje, Mr. Harlowe, aki mellett állt, igyekezett felvidítani. Mókázva mondta:

- Senki se hinné, aki a maga képét látja, Thatcher, hogy éppen most kapott egy újabb jogfolytonossági meghosszabbítást a birtokára. És hogy megmenekült egy nagy szélhámosság karmaiból. De hát mi van magával? Épp most ment el mellettünk Carmen de Haro. Az imént ő beszélt a szenátorral. Mért nem szólította meg Carment?

- Elgondolkodtam - válaszolt komoran Thatcher.

- Valóban maga nagyon félvállról veszi a dolgokat! És mondhatom, nem volt valami barátságos azzal a kislánnyal, aki magát ma megmentette. Mert olyan igaz, mint ahogy maga él: csak ő bírhatta rá és senki más a nagy szenátort erre a beszédre!

Thatcher szó nélkül továbbállt.

Persze, hogy észrevette Carment. Éppen köszönteni akarta, félig örömmel, félig zavartan. S akkor meghallotta azokat a szavakat, melyekkel a lány a szenátort üdvözölte. És az a komoly, szabatos üzletember, noha tíz nappal ezelőtt még csak a birtokáért aggódott, most nem a sikerre gondolt. Féltékeny volt. Hirtelen nagyon rosszkedvű lett. Azon a ponton volt, hogy meggyűlölje a szenátort, aki megmentette, az ügyvédet, aki mellette állott, sőt még azt a kicsinyke alakot is, aki az előbb, őt észre sem véve, lesietett a lépcsőn.

TIZENHATODIK FEJEZET
Aki sorsára hagyta

Az érzelmes és igen felbolygatott Thatcher azonban - ki hitte volna? - mihelyt kilépett a Capitoliumból, belevetette magát egy kocsiba és egyenesen Miss de Haro lakására hajtatott. Ott azt mondták, hogy őnagysága nincs otthon. Erre megint kedvetlen lett és dühös. Megbántva érezte magát, önérzetében sértette ez a dolog. Úgy érezte, ő maga mindent megtett az ügy érdekében. A sürgönyre a legegyenesebb válasz az ő ideutazása. Ha őnagysága ilyen szent pillanatban nem tartózkodik itthon, akkor az ő részéről az ügy nem érdekes tovább. No lám, ez a nagyon is gyakorlatias ember milyen nagy változáson ment át.

Észre kellett például vennie, hogy a feje és a szíve nem halad egészen egy ösvényen. Ez hangulatát éppen nem javította. Az ifjú hölgy meneküléséért (mert ugyan mi másról lett volna itt szó) ő aztán legkevésbé érezte magát felelősnek. Ha Miss de Haro otthon marad, ha nem ártja magát bele az ügybe, ha azt teszi, amit Thatcher várt volna tőle, minden egészen más lenne. Mindez ugyan nem valami előnyös fényt vet Thatcherre, de végül is mindnyájan ki vagyunk szolgáltatva szenvedélyeinknek és sokszor talán az erős emberek még inkább, mint a gyöngék.

A szerelem kalandorai mindig megtalálják a megfelelő szót és mindig tudják, hogy mit kell tenniök - míg az őszinte szenvedély nemegyszer bizonytalan, sőt nevetséges.

Thatcher nem éppen rózsás hangulatban tért vissza az ügyvédjéhez. Ez a köztiszteletben álló ügyvéd úr egy úgynevezett történelmi házban lakott, melynek falán márvány emléktábla emlékeztette a késő utókort a híres Mr. X-re, aki egyszer néhány kellemes órát töltött a házban, s akinek emlékét megörökítette a tulajdonos.

Az irodában rengeteg kis farekesz volt a falakon. Ezeket galambfészkeknek becézték. De turbékoló galambok helyett pörlekedő emberek írásait őrizték.

Az egyik ilyen dúc fölött egy olajfestmény díszelgett, melyet az elfogulatlan szemlélő bizonyára kerubnak nézett. Csak nagy szaktudással lehetett kisütni róla, hogy egy híres angol lord-kancellár göndörparókás arcmása. A polcokon körben szomorú című könyvek sóhajtoztak. Áradt belőlük az unalom, amennyiben Smith valamelyik nagy fontosságú megállapítását vagy Jones egetverő jogászi véleményét tárgyalták.

Szemben a falon egy titokzatos kép lógott. Ha az ember futólag odapillantott, vidám hangulatú cirkuszi jelenetnek látszott. Közelebb lépve azonban egy bús árverezés képe bontakozott ki.

A szobában szanaszét gyanús és hátborzongató alakú csomagok hevertek, szakadozott újság-papirosba burkolva. Ezek éppen úgy lehettek az elhalt ügyfelek aktacsomói, mint a hírneves ügyvéd múltheti szennyese is.

Az asztalokon udvariasan ott feküdtek az újságok. Úgy látszott, a kliensek szórakoztatására vannak itt. Ha azonban valaki kézbe vette, mindjárt unottan vissza is dobta őket: mert a törvényszék hivatalos értesítői voltak.

Jó magasan ott állt egy nemrég elhalt jogtudós mellszobra, mely úgy látszik, szolidaritást vállalt modelljével, ki közben porrá lett; maga is nehéz porréteg alól pislogott.

Sivár hely volt ez a napvilágnál, hát még éjjel, mikor felébredtek a poros múlt bosszút lihegő szellemei, akiknek reményei és szenvedései itt följegyeztettek és összegyűjtettek... A sötétben elfelejtett emberek halott kezei nyúltak ki az aktasírokból, hogy régi jogaik után kutassanak.

Éjjel, mikor az imbolygó gázláng megjelenítette ezeket az ólálkodó szellemeket, az emberek az utcáról fölnéztek a kísérteties ablakokra és az volt az érzésük, mintha tetemrablók törtek volna be egy családi sírboltba.

Thatcher közömbösen nézett végig a szobán. Fáradtan és közömbösen szívta magába annak szomorú hangulatát. Éppen abban a pillanatban huppant az ügyvédi forgószékbe, amikor az ügyvéd belépett.

- Ejnye, de hamar visszajött, Thatcher - mondta Harlowe vidáman.

- Igen - felelte a „kliens" föl se pillantva és feltűnően kevés érdeklődéssel vette tudomásul „jogtanácsadó"-jának megjelenését, pedig többnyire a kliens az izgatott, nem az ügyvéd.

- Igen, megint itt vagyok és szavamra mondom, magam sem tudom, minek.

- Valamilyen papírokról mesélt nekem, amiket talált - mondta az ügyvéd.

- Igaz, igaz - és Thatcher egy ásítást nyomott el - tényleg néhány papírt hoztam ide... Hova is tettem őket? - és kényelmesen kezdett kutatni a kabátzsebében. - De Mr. Harlowe, mellékesen szólva, ugyancsak szomorú és istentől elrugaszkodott helyet keresett ki magának! Jöjjön, menjünk el valahová. Egy üveg pezsgő mellett átnézhetjük az iratokat.

- Keresse csak. Majd én is mutatok magának valamit. Ami a pezsgőt illeti, azt a szomszéd szobában is megkaphatja, ha elintézzük az üzleti ügyeket. Pillanatnyilag szeretném megőrizni a józanságomat és a magáét is... és ha volna olyan barátságos a saját ügyeinek is egy kevés figyelmet szentelni, akkor talán el is kezdhetnénk...

Thatcher szórakozottan nézett a tűzbe. Az ügyvéd utolsó szavainál ébredni látszott.

- Azt hiszem, pillanatnyilag nem vagyok különösen szórakoztató. Kissé távol estem az üzleti ügyektől. Különben pedig...

Szünetet tartott. A zsebéből kihúzott egy borítékot és az asztalra dobta.

- Itt vannak a papírok - mondta Thatcher. - Ön bizonyára jobban tudja, mint én, hogy mit érnek... Talán nincs is törvényes jogom hozzájuk. Ennek a megállapítása is önre tartozik. Különös módon jutottak a kezembe. Utazásom közben eltűnt a táskám. Benne voltak azok a papírok, amelyek, mint ahogy az újsághirdetésekben olvasni, „csak a jogos tulajdonosnak jelentenek értéket". Nos, a táska eltűnt, a postakocsis azt állítja, hogy valamelyik utas... valami Giles vagy Stiles, vagy Piles...

- Wiles - mondta Harlowe.

- Wiles... szóval ez a Wiles ellopta - folytatta Thatcher és ismét elnyomott egy ásítást - szóval a postakocsis munkához látott, és szemrebbenés nélkül ellopta az övét. De nincs véletlenül egy szivarja?

- Rögtön hozok.

Harlowe eltűnt a szomszédos szobában. Thatcher közelebb húzta a kandallóhoz Harlowe nagy irodai forgószékét, melyet még sohase mozdítottak el a maga szent helyéről és szórakozottan kezdte piszkálni az égő fahasábokat a kandallóban.

Harlowe visszatért. Szivart és gyufát hozott. Thatcher gépiesen rágyújtott és mialatt a füstkarikákat fújta, újra beszélni kezdett:

- Mondja... szokott maga önmagával beszélgetni?

- Nem... Miért?

- Az előbb a szomszéd szobában mintha beszédet hallottam volna. Megjegyzem, ez valami szellemjárta hely lehet. Ha egyetlen fél órát kellene itt töltenem, biztosan azt képzelném, hogy a lordkancellár ott kilép a keretből és szórakoztatni kezd engem.

- Ostobaság! Ha sok a dolgom, néha éjfélig is írok itt bent. Itt csend van és nyugalom.

Valóban pokoli csönd lett.

- Nos, térjünk vissza a papírokra. Szóval, valaki ellopta őket, vagy maga vesztette el... erre maga viszont ellopta...

- A kocsis lopta el - szólt közbe Thatcher gyenge hangon, hogy csak éppen valamit mondjon.

- Mindegy, szóval azt mondjuk majd, a kocsis lopta el és odaadta magának, a segítőtársának, az orgazdájának ezeket a bizonyos papírokat.

- Meg kell mondanom, hogy nem szándékozom tréfálni ebben a kísértetek házában, ilyen késői órában, Harlowe. Yuba Bill, a kocsis ellopta ennek a bizonyos Wilesnek vagy Smilesnek a táskáját, hogy az enyém visszaadását biztosítsa. Az övében több, engem érdeklő iratot is találtam. Tessék, itt vannak. Csináljon velük, amit akar...

Thatcher megint szórakozottan bámult a tűzbe.

Harlowe a papírok után nyúlt.

- No, ez egészen olyan, mint egy távirat. Igaz, Thatcher? „Jöjjön azonnal Washingtonba. Carmen de Haro."

Thatcher elpirult, mint egy süldőlányka. Gyorsan a sürgöny után nyúlt.

- Butaság! Ejnye! Ezt a táviratot tévedésből tettem ide.

- Értem - mondta az ügyvéd szárazon.

- Azt hittem, hogy már eltéptem - mondta Thatcher zavartan.

Thatcher, ez a világéletében becsületes ember ez egyszer hazudott. Utazása alatt gyakran elővette a táviratot és ez a papíron meg is látszott. Harlowe éles szeme ezt azonnal észrevette, de figyelmét most már a többi papír kötötte le.

Thatcher megint visszavonult a kandalló szemléletébe.

- Nos - fordult Harlowe a klienséhez - most aztán van elég fegyver a kezünkben ahhoz, hogy Gashwilert kivessük a nyeregből, vagy hogy legalább a száját betömjük. A többi papír is mind nagyon érdekes olvasmány, noha, gondolom, nem kell bővebben magyaráznom, hogy nem törvényes bizonyíték. Megvesztegetést nehéz rábizonyítani valakire. De annyi bizonyos, hogy a maga ellenfeleinek abba kell hagyniok minden további támadást. Ha ezeket az írásokat nyilvánosságra hozzuk... Mindenesetre elég arra, hogy az egész bandát szárazra tegyük. Néhány dolgot azonban nem értek. Mit jelenthet például az a megjegyzés a derék X. neve fölött: „Az orvosságot derekasan bevette és már jobban van." És aztán itt, éppen Y. neve mellett: „Van még remény?"...

- Azt kell hinnem, hogy a mi kedves kaliforniai tájszólásunk sok kifejezést vett át az orvostudomány és a szellemi finomságok köréből. De nem különös, hogy egy ember naplót vezet a gaztetteiről?

- Nem is olyan különös - mondta Harlowe, aki most ismét elemében volt. - Emlékszem egy emberre, aki válogatott aljasságait mind följegyezte egy kis noteszbe, ami aztán a fő bizonyíték volt ellene. Nem is értem, miért nem semmisítik meg irataikat az ilyen emberek? De még szerencse... Szinte fele munkát megtakarítanak ezzel nekünk...

Thatcher mintegy oda sem figyelve, fogta Carmen táviratát és a tűzbe dobta. Harlowe észrevette és nevetett.

- Gondolom, abban a táskában, amit elveszített, nem is volt semmi olyasmi, ami nyugtalanít-hatná. Csak bolondok hordanak olyan iratokat magukkal, melyek kompromittálók lehetnek, ha elvesznek... Igaz?

Rövid szünet után Harlowe folytatta.

- Nekem volt egyszer egy barátom, különben nagyon okos fickó, aki egyszer elkövette azt a meggondolatlanságot, hogy beleszeretett egy nőbe. Azt a megállapodást kötötték, hogy a leveleiket mindig visszaadják egymásnak. Ezt tették évekig. A végén a szerencsétlennek tízezer dollárjába és rengeteg szaladgálásába került a dolog.

- Hogyhogy?

- Mert olyan szamár volt, hogy azt a levelet, amelyben a megállapodást kötötték, eltette magának örök emlékül. És valaki megtalálta nála.

- Jó éjt - kiáltotta hirtelen Thatcher és fölállt. - Ha még sokáig itt maradok egy ilyen ügyvédi házban, végül a saját anyámban is kételkedni kezdek.

- Ó, már ilyen dolgokkal is találkoztam! - nevetett az ügyvéd. - De várjon. Pezsgő nélkül csak nem engedem el.

Előrement és bevezette vendégét egy igen szépen bútorozott könyvtárszobába, melyből még egy belső szoba is nyílt. Thatcher csodálkozva állt meg a küszöbön.

- Ejnye, maga rút szibarita! Miért nem mutatta ezt meg nekem előbb?

- Mert ez csak a vendégeimnek jár, a klienseknek nem. Mindenki, aki ide be akar lépni, az üzleti ügyeket kint hagyja, a kalapjával együtt. Látja, itt bent nincs egyetlenegy jogi könyv sem. Ezt az asztalt még sohase szentségtelenítette meg egy birtokjogi kereset vagy egy poros okmány. Csodálkozik? Nos, ez az én bogaram. Az irodám egy házban van a lakásommal, de mégis olyan messze, mintha a város másik végén volna. Tudja, a felső emeleteket bérbe adtam. Az első emeleten lakom az édesanyámmal és a nővéremmel. Ez meg itt az én fogadószobám. Valami szebbet is akarok az életben, mint üzletet és megint csak üzletet... Ez itt már az én magánéletem.

Thatcher morcosan zuhant egy karosszék karjaiba. Ő aztán igazán meg tudta érteni az életnek ezt a csendes és nyugodt boldogságát.

Mélyen elgondolkozott. Értékelni tudta a könyveket, mint olyan ember, aki sok viszontag-ságon ment keresztül, meg tudta becsülni a kultúrát. Ő, aki gyakran aludt a szabad ég alatt, nagyon is meg tudta becsülni a szép ágyhuzatot és a mennyezet művészi struktúráját.

Mert valójában csak a sápkóros, városi írnok vagy a gyomorbajos szerzetes beképzelése az, hogy a száraz kenyér, a sovány húsadag és a hegyekben tekergő naplopók rongyai jelentik az élet magasztos művészetét. Vegyük csak figyelembe, hogy az igazi hegyi emberek, vagy akik becsületes nehéz munkára kényszerültek, általában nemigen szoktak könyvet írni viszontag-ságaikról, vagy embertársaikat arra ösztönözni, hogy magánosságukat és nélkülözéseiket tanul-mányozzák.

Mikor Thatcher Harlowe könyvtárának kényelmét és ízeit élvezte, egyrészt némi irigységgel gondolt az ügyvédre, másrészt az jutott eszébe, hogy az ő élete is másképpen alakulhatott volna az utóbbi évek alatt.

Thatcher most hirtelen felugrott. Észrevette Carmennek az olvasztókemencét ábrázoló első vázlatát a szoba sarkában.

- Látom, tetszik magának ez a kép - mondta Harlowe, kezében a pezsgősüveggel. - Ezzel jó ízléséről tesz tanúságot. A képnek nagy sikere volt. Látja, milyen nagyszerűen világítja meg a tűz vörös izzása ezt a fekvő alakot? A tűz és ennek a figurának halotti nyugalma... érdekes ellentét. A sziklákat ragyogó ecsetkezelés teszi élethűvé... Milyen kísértetiesek ezek a lila árnyékok... Ismeri a művésznőt?

- Carmen de Haro... - mondta Thatcher. Örült, hogy most kiejtheti a nevét.

- Igen. És akkor biztosan ismeri a kép keletkezésének történetét is!

Thatcher úgy vélte, nem ismeri, vagy mégis? - De nem, kezdett emlékezni.

- Nos, ez az alvó alak itt az előtérben egy spanyol ember, a művésznő régi szerelme: a hiedelem szerint éppen itt ölték meg. Rettenetes kép, nem?

Két dolog bosszantotta Thatchert. Először is az, hogy „szerelme". Másodszor pedig... hiszen ez a kép az ő tulajdona... hát, hogy az ördögbe...

- Hogy kerül magához ez a kép?

- Ó, hát megvettem. Én egy bizonyos fokig a mecénása vagyok a művésznőnek, mióta megtudtam, hogy a mi oldalunkon áll. Minthogy olyan egyedül él itt Washingtonban, anyám és nővérem egy kicsit segítenek neki.

- És mióta? - kérdezte Thatcher.

- Akkor jött ide, amikor táviratozott magának és kérdezte, hogy mit tehetne az érdekünkben. Én azt mondottam, semmit, kivéve, ha feltartja a kongresszust. És ez a lány eljött és megtette! Mert ez a lány csalta ki a beszédet a szenátortól, egymaga állította meg az országgyűlést... De maga, úgy látszik, semmiről nem tud semmit... - mondta az ügyvéd kissé csípősen.

- Nem... én... ugyanis... én az utóbbi időben... hogy is mondjam... nagyon el voltam foglalva... - és a képre bámult. - Gyakran jár maga ide?

- Igen, gyakran. Amikor maga jött, ő is éppen itt volt anyámnál.

Thatcher kutatólag nézett az ügyvéd szemébe. De azon nem látszott semmi zavar. Most Thatcher töltött, kissé ügyetlenül. Egy szuszra kiitta. Aztán talpra ugrott.

- Hohó, öregfiú, így nem megy el tőlem - mondta Harlowe, és kezét barátságosan kliense vállára tette - azt én nem tűröm! Maga pillanatnyilag nem normális, maga nagyon izgatott. Maradjon csak nálam éjszakára. A berendezés nem valami remek, de majd meglátjuk. Holnap reggelig kibírja... Egy pillanatra megbocsát... amíg a kellő intézkedéseket megteszem.

Thatcher nem bánta, ha egyedül hagyják. Most megint úgy érezte, hogy Carmen csúfosan bánt el vele. Míg ő nyakig ült a munkában, addig Carmen itt két hölgy karján bevonult a társaságba és a férfiak megveszik a képeit! Féltékenység gyötörte. Lelkének jólesett többes számban beszélni. Thatcher szinte tetszelgett magának abban a gondolatban, hogy Carmen körül immár rengeteg férfi lebzsel.

Nézte a képet és emlékezett.

A kép lassan ködbe veszett. Eleinte képzeletével már azt a titokzatos, holdfényes sétát látta, mikor először voltak kettesben. A vásznat elöntötte az emlékezés varázsa. Látta a beomlott olvasztót, a kiugró sötét sziklákat, a lombok rezgését, és a lányt, mantillába burkolt keskeny vállát és sötét szemeinek tekintetét. Milyen bolond is volt! Érzéketlen, akár egy darab fa. És az a lány szeretni tudott ilyen embert! Vajon mit gondol most felőle?

Zajt hallott a szomszéd szobából. Az iroda ajtaja felé tekintett. Talán csak nem a lordkancellár jön be! Ideges lett. Milyen soká is marad el az a Harlowe. Körül akart nézni a hallban. A gázlámpához nyúlt, hogy feljebb csavarja. De keze valahogyan nem engedelmeskedett s így akaratlanul is eloltotta.

Ejnye, hol a csudába van a gyufája?... Emlékezett, hogy volt itt az asztalon egy bronz gyertyatartó. Valamit megfogott... Ez a tintatartó... Ez itt a pezsgősüveg... Feldöntött valami szobrot és aztán reménytelenül visszazuhant a székbe.

Egyszerre csak egy lágy, dallamos hangot hallott megszólalni közvetlenül maga mellett.

- A gyufát keresi? Ott van az asztalon.

Érezte, hogy elvörösödik, mikor a sötétben azt mondja egy árnyéknak, hogy köszönöm... Meggyújtotta a gyufát.

A föllobbanó láng fényénél Carmen de Haro körvonalait ismerte föl. Megégette az ujját és köhögött. Elejtette a gyufát. Ismét visszahullt minden a sötétségbe.

- Engedje, hadd próbáljam most én.

Carmen meggyújtotta a gyufát, fölállt a székre, meggyújtotta a lámpát. Aztán könnyedén leugrott.

- Maga szívesen ül a sötétben? - kezdte. - Igaz, én is, ha egyedül vagyok...

- Miss de Haro - mondta hevesen Thatcher. - Higgye el nekem, hogy nagyon örülök, igazán boldog vagyok, hogy megint láthatom... - És kinyújtotta a kezét a lány után.

De az egy nagy karosszék oltalmában, a párnán térdelve, legyezőjével nem éppen gyöngéden, ráütött a feléje nyújtott kézre. Ez a kéz azonban feléje törekedett.

- Nem vagyunk Kaliforniában! Washingtonban vagyunk. És éjfél van. Én egy szegény kislány vagyok, vigyáznom kell a jó híremre... Maradjon ülve! Én meg itt maradok! És így fogunk egymással beszélgetni, Don Royal! Beszélgetni, mert nekem van mondanivalóm a maga számára...

Thatcher visszaült a székbe, alázatosan és engedelmesen. Carmen nem mozdult. Szíve hangosan dobogott.

- Don Royal - mondta, miközben a legyezőjével izgatottan hadonászott. - Mielőtt magát ismertem volna, gyerek voltam... igazi rossz gyerek... egy... hogy is mondta maga?... „Hamisító!”

- Mit mond? - kiáltott Thatcher, és nem tudta, nevessen vagy sóhajtson.

- Hamisító - mondta Carmen bűnbánóan. - Én... igen... én (Carmen kezdte elveszíteni uralmát az angol nyelv fölött, mint mindig, mikor izgalomba jött.) - Én a magam szórakozására leveleket írogattam, aláírásokat utánoztam. A nagybátyám volt az, aki pénzt csinált belőle. Érti? Miért hallgat?

- Beszéljen inkább maga, Carmen! - mondta Thatcher és már nevetett.

- Csak akkor jöttem rá, mikor a bányában voltam magánál, hogy a Micheltorena név hamisításával több kárt okoztam magának, mint valamennyi ellensége együttvéve. És csak mikor az ügyvédnél voltam, tudtam meg, hogy mit tettem... Ne nézzen rám, ne is nézzen rám! Ha rám néz, egy csalóra néz, egy hamisítóra...

- Carmen!

- Csitt! Itt vannak az összes papírok. Megtaláltam azt az adományozó levelet is, amit én írtam. Itt van.

Odadobta Thatchernek.

- Értem. Maga tehát visszavette ezt az iratot.

- Mit jelent az, hogy „visz-sza-vettem”?

- Nos - mondta Thatcher habozva - tehát megint magánál van az az ártatlan hamisítvány?

- Ugyan! Maga engem nemcsak hamisítónak tart, hanem tolvajnak is...? Jobb lesz, ha elmegy!

- Drága kislányom!

- Nézze csak meg azt az iratot!... Ó, maga...

Thatcher megnézte. Az adományozó levél hajszálra egyezett a régivel. A papiros színe, formája, vízjele ugyanaz. Micheltorena aláírása is valódinak látszott. *De az egész Royal Thatcher nevére szólt.* És előbbről volt datálva, mint Garciáé. Thatcher aláírása is tökéletes volt.

- Csak egyetlen levelem volt magától - mondta Carmen bocsánatkérően. - És ez a legtöbb, ami szerény képességeimtől tellett.

- Értem. Szóval így gondolta... Te édes, jószívű csacsi angyal! - kiáltotta Thatcher, merész képzavarral - hát csak nem képzeled...

- Ó, azt hiszi talán, hogy nem jó?

- Drágám...

- Pszt! Meghallják ott fönt, ha így kiabál! És nekem itt jó hírem van ám. Nem maradna ülve? Olyan fontos, hogy az egész házat fölverjük? Ne bolondozzon - és megint meglegyintette a legyezőjével.

Thatcher leült.

- Maga egy egész évig nem írt nekem!

- Carmen!

- Maradjon ülve, rossz fiú! Nem érti, hogy mi most itt üzleti ügyekről beszélünk és hogy a házban mindenki ezt is hiszi?

- Ördög vigye az üzletet!

Thatcher most már szorosan Carmen mellett állt.

- De mondd, édes drágám, hogy volt az, akkor, a szenátorral?...

- Ó, az öregúr! - Ártatlan játék volt. De te mondtad, hagyjuk most az üzletet.

„Carmen!” „Roy!”

Harlowe buzgón köhögött odakünn, mint akit szabályszerű bronchitisz gyötör. Jövetelére szétrebbent a szerelmespár.

- Nos, látom, átadta az iratokat Mr. Thatchernek - mondta Harlowe. - Idő volt elég. Anyám magáért küldött. Itt az ideje, hogy lefeküdjünk.

Carmen mantillájába burkolózott és nem felelt.

- Remélem, Thatcher, azzal tisztában van, hogy Miss de Haro iratai, ha mégoly zseniálisak is, nem elég bizonyítékok, amíg...

- Amíg rá nem szánom magamat, hogy a „feleségem" tanúskodjon a pörben... De ezek az iratok!... Nem, kedves Harlowe. Magával őszintén beszélek, maga igaz barát. Hagyjuk ezt az ügyet... hagyjuk csak „elodázott ügynek".

Így is történt.

Egy este Roy egy újságcikket mutatott a feleségének.

- Nézd csak, Carmen, milyen szép gyászbeszéd van itt az öreg szenátor úrról... De mondd, szívem, nem szégyenkezel mégis egy kicsit amiatt a kis... „vesztegetési" história miatt?

- Ugyan kedvesem! Bárcsak mindaz, ami a hivatalok előszobáiban vagy fogadószobáiban történik, ilyen becsületes lenne, mint ez volt!

.oOo.